

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет

імені Петра Могили

Кафедра обліку і аудиту

Онощенко Ніна Олегівна

тема: «Облік і внутрішній контроль виробничих запасів підприємства»

Кваліфікаційна робота магістра на здобуття

ступеня вищої освіти: магістр

галузі знань: 07 «Управління та адміністрування»

спеціальності: 071 «Облік і оподаткування»

за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит підприємницької діяльності»

Керівник кваліфікаційної роботи магістра:

д.-р. екон. наук, професор Ужва А.М.

Рецензент:

канд. екон. наук, доцент Черненко К.П.

Миколаїв 2023

АНОТАЦІЯ

Онощенко Н.О. Облік і внутрішній контроль виробничих запасів підприємства. Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» - Чорноморський національний університет імені Петра Могили, Миколаїв, 2023.

У дипломній роботі розглянуто основні шляхи раціонального обліку та внутрішнього контролю виробничих запасів, їх вплив на формування фінансових джерел підприємства на прикладі суб'єктів господарювання протягом 2019-2021 рр. Представлені теоретичні аспекти зі структури виробничих запасів та їх поняття, визначення фінансових ресурсів та їх структури. Описано роль формування виробничих запасів у оптимізації фінансових джерел підприємства. Також було проведено емпіричний аналіз впливу джерел фінансування на формування виробничих запасів у діяльності підприємства. Описано результати проведеного дослідження, здійснено моделювання прогнозованої структури одного з підприємств та наведено шляхи оптимізації обліку і внутрішнього контролю виробничих запасів.

Ключові слова: внутрішній контроль, виробничі запаси, облік, фінансові джерела підприємства, джерела фінансування, суб'єкти господарювання.

ANNOTATION

Onoshchenko N. O. Accounting and internal control of production stocks of the enterprise. – Manuscript.

Thesis for a Master's Degree in Specialty 071 "Accounting and Taxation" – Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, 2023.

The thesis examines the main ways of rational accounting and internal control of production stocks, their influence on the formation of financial sources of the enterprise on the example of business entities during 2019-2021. Theoretical aspects of the structure of production stocks and their concepts, definition of financial resources and their structure are presented. The role of the formation of production stocks in the optimization of financial sources of the enterprise is described. An

empirical analysis of the influence of financing sources on the formation of production stocks in the enterprise was also conducted. The results of the research are described, the forecast structure of one of the enterprises is modeled, and ways to optimize the accounting and internal control of production stocks are given.

Keywords: production stocks, accounting, internal control, financial sources of the enterprise, sources of financing, business entities.

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

Факультет економічних наук
Кафедра обліку і аудиту
Ступінь вищої освіти: магістр
Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма: «Облік і аудит підприємницької діяльності»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри обліку і аудиту
_____ д.-р. екон. наук, проф. Великий Ю.В.
“ ____ ” _____ 202__ року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Онощенко Ніна Олегівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра: **«Облік і внутрішній контроль виробничих запасів підприємства»**

керівник кваліфікаційної роботи магістра доктор економічних наук, професор Ужва Алла Миколаївна

(науковий ступінь, вчене звання прізвище, ім'я, по батькові)

затвержені наказом ЗВО від “ ____ ” _____

2. Строк подання здобувачем кваліфікаційної роботи магістра _____

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи магістра: нормативно-правова база, дані Державної служби статистики України, дані обліково-інформаційної системи підприємства, первинні документи, облікові реєстри, фінансова, податкова, статистична звітність ПАТ «Північний гірничо-збагачувальний комбінат»

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

Встановити теоретичні основи обліку і контролю виробничих запасів на підприємстві. Визначити методичні аспекти організації обліку і контролю виробничих запасів на прикладі досліджуваного підприємства. Надати оцінку фінансово-майнового стану та розробити шляхи вдосконалення обліку та контролю виробничих запасів. Зробити висновки.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):

Джерела виробничих запасів. Класифікація виробничих запасів. Порядок формування первісної вартості запасів. Показники ефективності використання фінансових ресурсів. Субрахунки «Виробничих запасів». Строки корисного використання основних засобів. Кореспонденція рахунків щодо руху виробничих запасів. Анкета оцінки елементів облікової політики. Інформаційні потоки виробничих запасів за операціями. Виробнича структура підприємства. Інформація про географію продажів продукції. Структура продажів за країнами. Показники ділової активності. Динаміка фінансових результатів ПАТ «Північний ГЗК» в 2019 - 2021рр., тис. грн.. Динаміка показників майнового стану в 2019 - 2021 рр. Динаміка показників фінансової стійкості ПАТ «Північний ГЗК» в 2019 - 2021 рр. Динаміка виробничих запасів. Відносні показники ефективності грошових коштів ПАТ «Північний ГЗК» в 2019 - 2021 рр. Запропоновані субрахунки Розподіл облікових операцій сегменту «Виробничі запаси». Моделювання внутрішнього контролю виробничих запасів. Моделювання за Субрахунок 203 «Паливо». Питання до проведення аудиту щодо виробничих запасів.

6. Дата видачі завдання

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів кваліфікаційної роботи магістра	Примітка
1	Затвердження теми і призначення наукового керівника	вересень	
2	Підготовка дослідницької пропозиції	вересень	
3	Побудова плану дослідження (вступ мета та завдання дослідження)	Вересень-Жовтень	
4	Огляд літератури та формування методології аналізу (огляд літератури та методологія дослідження) (текст статті, тези доповіді)	Жовтень	
5	Формування інформаційної бази дослідження та проведення емпіричного аналізу моделі (аналіз)	жовтень-листопад	
6	Розробка та обґрунтування рекомендацій, підготовка висновків та дискусії (Результати та дискусія. Висновки.)	грудень	
7	Оформлення кваліфікаційної роботи магістра та підготовка її до захисту	січень	

Здобувач

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник кваліфікаційної роботи

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	11
1.1. Економічна сутність і класифікація виробничих запасів та їх роль в обліку підприємства.....	11
1.2. Нормативно-правова база обліку і контролю виробничих запасів	17
1.3. Мета і завдання внутрішнього контролю виробничих запасів на підприємстві.....	21
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВ	29
2.1. Синтетичний та аналітичний облік виробничих запасів на підприємстві. ..	29
2.2. Документальне оформлення руху виробничих запасів.....	36
2.3. Організація внутрішнього контролю виробничих запасів.....	44
РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА ФІНАНСОВО-МАЙНОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ПІВНІЧНИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ	51
3.1. Організаційно-економічна характеристика діяльності досліджуваного підприємства.....	51
3.2. Аналіз фінансово-майнового стану підприємства за 2019-2021 рр.....	59
3.3. Аналіз ефективності використання виробничих запасів.....	67
РОЗДІЛ 4. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ.....	76
4.1. Удосконалення обліку виробничих запасів	76
4.2. Удосконалення процесу внутрішнього контролю виробничих запасів	82
4.3. Моделювання обліку та внутрішнього контролю виробничих запасів.....	88
ВИСНОВКИ.....	95
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	98
ДОДАТКИ	99

ВСТУП

Актуальність. Успішне функціонування будь-якого бізнес-об'єкта неможливе без чітко організованої облікової, звітної роботи та контролю. У сучасних економічних умовах підприємницька діяльність усіх форм господарювання є предметом уваги великого кола учасників ринкових відносин (організацій та громадян), які зацікавлені у результатах його функціонування. Виробничі запаси відіграють важливу роль у функціонуванні підприємства, виробничий процес значним чином залежить від наявності даного типу ресурсів та ефективності обліку і контролю за діяльністю.

У процесі діяльності підприємств щодо забезпечення виробничими запасами та ефективності їх використання, актуальним питанням виступає здійснення цілого комплексу заходів, пов'язаних з інспектуванням, кількісним виміром та проведенням інспекційних заходів. В умовах цього, необхідними заходами виступають виконання систематичного обліку та аудиту, якісний аналіз рівнів і динаміки безпеки, а також ефективність діяльності із виробничими запасами.

Формування ресурсних стратегій означає формування нового або трансформацію наявного потенціалу підприємства, так як співвідношення і цільова спрямованість використання ресурсів формують основні цільові характеристики потенціалу підприємства. Результати діяльності та рівень використання виробничого потенціалу підприємств значно залежать від раціонального і обґрунтованого використання всіх видів його ресурсів. Та під ефективністю використання ресурсів традиційно розуміють оптимальне співвідношення між результатами і витратами на їх досягнення, а саме коли при мінімальних витратах ресурсів забезпечується найбільший фінансовий результат.

Успішна робота кожної компанії залежить від того, наскільки успішно управляються її ресурсами, а в сучасних ринкових умовах ефективність будь-якої компанії визначається не тільки обсягом використаних або залучених ресурсів, але в першу чергу фінансовою та обліковою ефективністю управління

цими ресурсами та ефективна взаємодія між ними.

Гіпотеза. Питання дослідження виробничих запасів завжди було актуальним і постійно виникало в умах як теоретиків, так і практичних економістів. Науковці та практики вітчизняні та закордонні розробили велику кількість методів і підходів до аналізу виробничих запасів підприємства, створивши міцну теоретичну основу для обраної тематики. Зокрема, серед науковців слід виділити роботи таких учених, як Артеменко Н.В., Василішин С. І., Дубиніна М. В., Коваль Н.І., Кононенко В. А., Лопатіна В. В., Ярова В. В. та ін. Та незважаючи на значні наукові здобутки, при вивченні обліку та управління виробничими запасами існує різноманітність і неоднозначність теорій і методів, які доцільно розглядати комплексно, систематизовано та із використанням теоретичних і методичних підходів до питання ефективності обліку та внутрішнього контролю виробничих запасів підприємства в сучасних економічних умовах.

Мета й завдання дослідження. Метою дослідження є теоретико-методологічний аналіз виробничих запасів. Для досягнення мети поставлені наступні завдання:

- визначити економічну сутність і класифікація виробничих запасів та їх роль в обліку підприємства;
- визначити нормативно-правову базу обліку виробничих запасів
- розглянути синтетичний та аналітичний облік виробничих запасів на підприємстві;
- визначити документальне оформлення руху виробничих запасів
- виділити організацію внутрішнього контролю виробничих запасів
- організаційно-економічна характеристика діяльності досліджуваного підприємства;
- здійснити аналіз фінансово-майнового стану підприємства за 2019-2021 рр.;
- здійснити аналіз ефективності використання виробничих запасів ;
- розробити удосконалення обліку виробничих запасів ;

- розробити удосконалення процесу внутрішнього контролю виробничих запасів;

- розробити моделювання обліку та внутрішнього контролю виробничих запасів.

Об'єкт дослідження – облік та внутрішній контроль виробничих запасів підприємства.

Предмет дослідження - шляхи вдосконалення обліку та внутрішнього контролю виробничих запасів на підприємстві.

Методологічною основою дослідження є використання таких методів як діалектичний, узагальнення (при дослідженні теоретичних основ виробничих запасів та класифікаційних ознак), порівняння (у контексті порівняння підходів різних авторів до виробничих запасів), табличний, графічний методи та аналіз (при дослідженні фінансово-майнового стану підприємства та стану виробничих запасів на підприємстві).

Інформаційна база включає наукові дослідження вітчизняних науковців, нормативно-правова база щодо ведення бухгалтерського обліку на підприємствах, зокрема, щодо виробничих запасів та офіційні дані підприємства.

Наукова новизна одержаних результатів – удосконалено методичні засади формування виробничих запасів на підприємстві та здійснення внутрішнього контролю, запропоновано зміни до робочого плану рахунків, модель обліку та внутрішнього контролю виробничих запасів на підприємстві відповідно до окремих операцій.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що матеріали дослідження можуть бути використані для подальших теоретичних досліджень у сфері обліку та внутрішнього контролю виробничих запасів підприємства.

Апробація результатів дослідження загальні дослідження опубліковано в статті: Онощенко Н.О. Облік і внутрішній контроль виробничих запасів

підприємства. - Студентські наукові студії : Молодіжний науковий журнал. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2023 р.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У першому розділі здійснено дослідження теоретичних основ обліку та контролю виробничих запасів на підприємстві, зокрема, економічну сутність класифікацію виробничих запасів, а також нормативно-правової бази обліку. Другий розділ присвячений методичним аспектам організації обліку та контролю виробничих запасів підприємств. Розглянуто особливості первинного обліку та правила документообігу з обліку виробничих запасів. Третій розділі – здійснено оцінку фінансово-майнового стану підприємства. У четвертому розділі розроблено шляхи вдосконалення обліку та внутрішнього контролю виробничих запасів.

Основний зміст дипломної роботи викладено на 100 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Економічна сутність і класифікація виробничих запасів та їх роль в обліку підприємства

В умовах ринкової економіки організаціям необхідно підвищувати ефективність виробництва, підвищувати конкурентоспроможність продукції та послуг на основі впровадження у виробництво нових технологій та ефективності у господарській діяльності суб'єктів підприємницької діяльності та управлінні виробничими потужностями. Важлива роль реалізації цих завдань відводиться правильній організації та обліку матеріально-виробничих запасів, що дозволяє вести своєчасний облік та контроль за їх збереженням та раціональним використанням.

На думку багатьох економістів, зростання рівня виробництва та підвищення продуктивності праці відбувається за рахунок кооперації, поділу праці та використання машин, сировини, допоміжних матеріалів, включених до повсякденного відтворення. Абсолютна величина резервів як продуктивного капіталу збільшується з помітною швидкістю. Однак для безперервного виробничого процесу, необхідно мати запас сировини та матеріалів понад те, що виріб споживає щодня або щотижня, незалежно від того, чи поповнюється цей запас щодня або щотижня. Звідси випливає, що запаси є однією з основних та необхідних умов здійснення кожної стадії репродуктивного процесу. Вони забезпечують його стабільність та безперервність [22].

При затвердженні Положення (стандарту) бухгалтерського обліку у вітчизняній літературі з'явився термін «запаси».

Згідно вітчизняних авторів, а саме Багрій П.І. розглянуто поняття «запаси виробництва» та визначено як засоби виробництва, отримані споживачами (на підприємстві, будівлі) і ще не використані у процесі виробництва, і одразу ж

пропонує визначення поняття «запаси» як наявність матеріальних ресурсів (засобів виробництва та предметів споживання) для забезпечення безперервності розширеного відтворення, обслуговування невиробничої сфери та задоволення потреб населення [22, с. 67].

За науковими роботами Дубиніна М.В. виділяються два види запасів – виробничі та товарні [52, с. 95], при цьому зазначаючи, що виробничі запаси – це матеріальні цінності, які входять до складу підприємств виробничої сфери та призначені для подальшого використання; і товарно-матеріальні цінності – матеріальні цінності, які є в наявності, але призначені для реалізації. Деякі автори при визначенні поняття матеріальних оборотних активів використовують термін «цінності».

Проте поняття «вартість» є описовим категорійним значенням, якісною або критеріальною ознакою характерною запасам, як економічним елементом, які є вигідними для їх власника і можуть принести йому економічну вигоду. Використання терміну «матеріально-виробничі цінності» пов'язане з певними спірними моментами, оскільки матеріальні запаси — це не лише предмети праці, а й засоби праці. Тому слід розглядати це поняття більш широким, оскільки воно охоплює всі засоби, що мають матеріально-речову форму і використовуються у процесі виробництва.

Виробничі запаси, будучи частиною оборотного капіталу організації, разом із дебіторської заборгованістю, ставляться до повільно реалізованих активів, із середнім ризиком вкладень капіталу. Тому з метою нормального функціонування виробництва та збуту продукції, а також прискорення оборотності оборотних коштів, в організації має бути організована постійна аналітична робота щодо забезпечення оптимального рівня запасів.

На склади підприємства виробничі запаси надходять з різних джерел, що відповідно вимагає окремого оформлення у обліковому аспекті для підприємств. (рис.1.1.) [17, с. 148]. Виділення джерел надходження виробничих запасів дозволить для підприємства систематизувати звітність та приналежність виробничих запасів до окремих джерел та відповідно покращити контроль над

ними і виділити необхідність залучення або зменшення кількості запасів від окремого типу джерела.

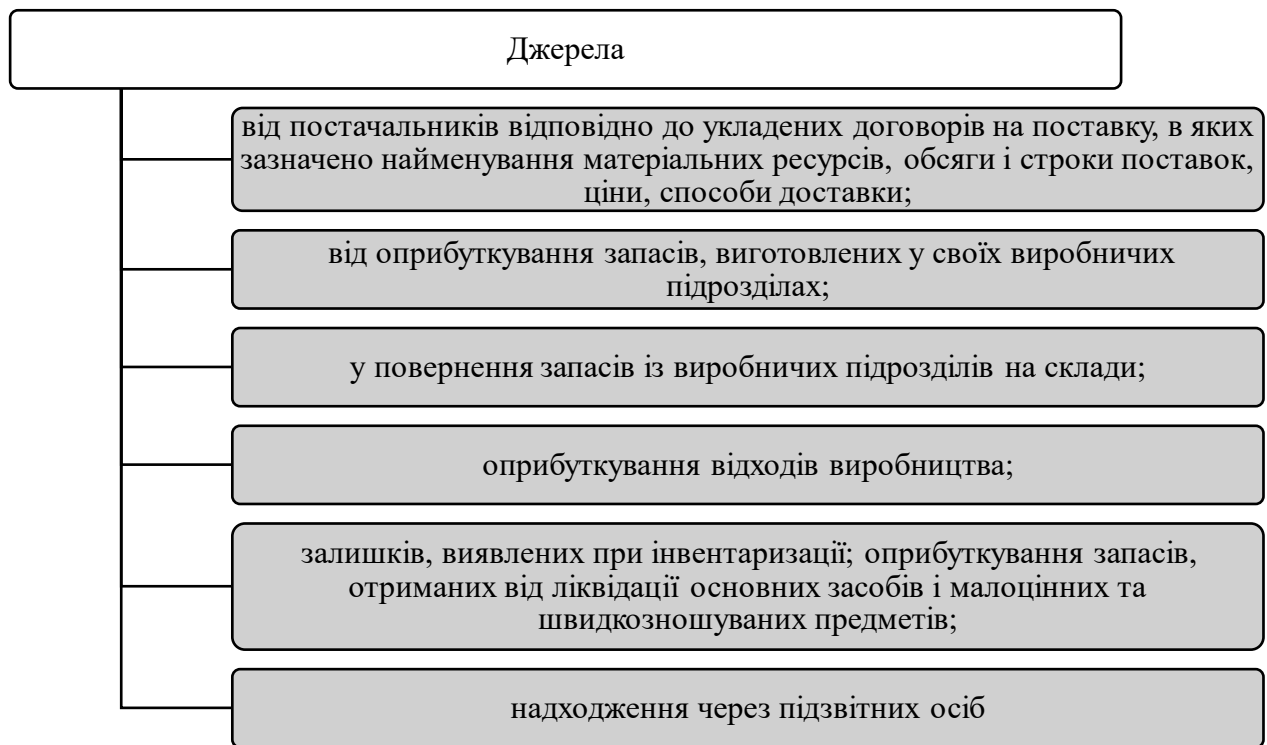

Рис.1.1. Джерела виробничих запасів
Складено автором на основі [17]

Відповідно, до Плану рахунків до виробничих запасів відносяться [47]:

- сировина і матеріали - цей субрахунок відображає наявність і потік сировини та основних матеріалів, які входять до готової продукції або є важливим компонентом у її виробництві. Тут також показані допоміжні матеріали, які використовуються у виробництві продукту або для господарської необхідності, технічних цілей і допомоги в процесі виробництва. На цьому субрахунку також відображаються суб'єкти господарювання, які здійснюють заготівлю сільськогосподарської продукції для переробки. Субпідрядне будівельне підприємство на цьому субрахунку веде облік основних матеріалів, використаних у будівельно-монтажних та ремонтних роботах;
- купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби на цьому субрахунку відображається наявність і рух покупних комплектуючих напівфабрикатів і готових виробів. Вони купуються в готовому вигляді і

вимагають додаткових витрат праці на механічну обробку або збірку. За цим субрахунком науково-конструкторські підрозділи відображають комплектуючі, спеціальне обладнання та інструменти, прилади та інше обладнання, яке вони придбавають для виконання своїх наукових робіт. Вироби, придбані для комплектації готової продукції, вартість яких не включається в собівартість продукції підприємства, відображають на рахунку 28 «Товари»

- паливо - ведеться облік за наявності та руху палива, а саме нафтопродуктів, твердого палива, мастильних матеріалів тощо, отриманого або заготовленого для виробництва, експлуатації транспорту та технічних потреб для виробництва енергії та опалення будівель. На цьому субрахунку також обліковуються платіжні чеки за нафтопродукти та природний газ;

- тара і тарні матеріали – обліковуються за наявності і рух усіх видів тари (крім тари, що використовується як господарський інвентар), а також матеріалів і деталей, які використовуються для виготовлення тари та її ремонту (деталі для збирання ящиків, бочкова клепка тощо);

- будівельні матеріали - відображають рух будівельних матеріалів, конструкцій і комплектуючих, обладнання та комплектуючих виробів до монтажу, а також виконання будівельно-монтажних робіт, вартість інших матеріалів, необхідних у виробництві будівельних елементів і конструкцій;

- матеріали, передані в переробку - оприбуткування матеріалу, переданого стороні для переробки і включеного в подальшому в собівартість отриманої з нього продукції. Аналітичний облік матеріалів, надісланих на обробку, ведеться у відділі, що забезпечує обробку інформації підприємства та контроль за обробкою та відповідними витратами;

- запасні частини - облік придбаних або виготовлених запасних частин, готових деталей, вузлів, агрегатів, які використовуються для проведення ремонтів, заміни зношених частин машин, обладнання, транспортних засобів, інструменту, а також автомобільних шин у запасі й обороті. Тут же ведуть облік обмінного фонду повнокомплектних машин, устаткування, двигунів, вузлів,

агрегатів, що створюються в ремонтних підрозділах підприємств або на ремонтних підприємствах;

- матеріали сільськогосподарського призначення, малоцінні та швидкозношувані предмети – облік з мінеральними добривами, отрутохімікатами, що використовуються для боротьби зі шкідниками сільськогосподарських культур, біологічними засобами, фармацевтичними препаратами, хімікатами, що використовуються для боротьби з хворобами сільськогосподарських тварин. Також тут представлені саджанці, насіння та корми (як покупні, так і власноруч вирощені) для вирощування, посіву та відгодівлі тварин безпосередньо на підприємстві.

- інші матеріали - обліковують бланки суворого обліку (за вартістю придбання), відходи виробництва (обрубку, обрізку, стружку тощо), невивражений брак, матеріальні цінності, отримані від ліквідації основних засобів, які не можуть бути використані як матеріали, паливо або запасні частини на цьому підприємстві (металобрухт, утиль), зношені шини тощо.

Виділення класифікаційних ознак виробничих запасів для різних типів підприємств відповідно до їх господарської діяльності допомагає у детальнішому розрізі виділити особливості управлінського та бухгалтерського обліку даними видом запасів. Зокрема, узагальнену класифікацію виробничих запасів за шляхами надходження (таких як придбання, виготовлення власними силами, внесення до статутного капіталу, одержання безкоштовно, виявлення у процесі інвентаризації, відповідно до П(С)БО 9 «Запаси»), етапах використання (відповідно до цілей використання в господарській діяльності підприємства) та етапах вибуття, виділила Степаненко О. І. Зазначено, що така класифікація виробничих запасів дає можливість правомірно та впорядковано відобразити їхню собівартість витрачання в системі рахунків бухгалтерського обліку [67, с.168-169] (Додаток А)

При організації бухгалтерського обліку вітчизняні науковці виокремили окремі групи виробничих запасів для сільськогосподарських підприємств (рис.1.2.).

Рис.1.2. Класифікація виробничих запасів для с/г підприємств
*узагальнено автором на основі джерела [33]

Погодимось з думкою Степаненко О. І, що класифікація виробничих запасів дозволить оптимізувати їх структуру, забезпечити ефективне використання та сприяти покращенню стану виробничого процесу. При цьому для потреб аналітичного обліку класифікація виробничих запасів для кожного окремого підприємства повинна формуватися з урахуванням галузі, в якій воно працює, його технологічних особливостей та організаційної структури [67, с. 170].

Забезпечення ефективності і стабільності бізнесу для підприємств є основним в управлінні своїм потенціалом, тобто економічними ресурсами. Процес формування ресурсного потенціалу підприємства є одним із напрямів його економічної стратегії, який передбачає створення та організацію економічних ресурсних систем та їх орієнтацію, що робить результат їх взаємодії фактором успіху підприємства, в результаті, реалізувати стратегічні, тактичні та оперативні завдання підприємства

1.2. Нормативно-правова база обліку і контролю виробничих запасів

Запаси є найважливішою частиною активів компанії. Вони займають особливе місце в складі їх активів, а також у виробництві та торгівлі. Потреба в безперебійному постачанні товару в умовах постійного попиту вимагає від підприємства створення необхідної кількості запасів. Адже головне питання: як залишитися конкурентоспроможним і як запобігти банкрутству. Перш за все, це питання стосується підприємств, які займаються виробництвом.

Правовою основою ведення бухгалтерського обліку й аудиту є сукупність законодавчих, нормативних актів, що регулюють фінансово-господарську діяльність на підприємствах усіх форм власності. Це документи Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів, Державного комітету статистики, Державної фіскальної служби, Національного банку України та інших державних органів. Державні органи встановлюють як об'єкти обліку та аудиту, так і методику їх обліку й аудиторської перевірки.

Порядок ведення бухгалтерського обліку та контролю виробничих запасів регулює низку нормативно-правових документів, які забезпечують [73]:

- дотримання суб'єктами господарювання єдиних правил ведення бухгалтерського обліку, які носять обов'язковий характер, гарантують та захищають інтереси користувачів облікової інформації;
- достовірність та повноту необхідних даних для задоволення інформаційних потреб користувачів.

Вважаю, що нормативно-правову базу для обліку виробничих запасів доцільно розподілити на загальну, спеціалізовану та внутрішню. Загальна нормативно-правова база складається із документів, що узагальнено регулюють бухгалтерських облік на підприємствах. Спеціалізована нормативно-правова база стосується регулювання за окремими статтями, рахунками та, зокрема, виробничих запасів. Внутрішня база стосується документів, що розробляються всередині підприємства та використовуються для регулювання бухгалтерської діяльності виключно одного підприємства (накази, положення).

До загальної нормативно-правової бази належать:

- Податковий кодекс - регулює відносини у сфері податків і зборів. Зокрема, визначено вичерпний перелік податків і зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністративного адміністрування, платників податків і зборів, їх права та обов'язки, повноваження контролюючого органу, повноваження та обов'язки його посадових осіб при здійсненні податкового контролю, та порушення обов'язків податкового законодавства [48].

- Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 16.07.1999 № 996XIV з останніми змінами від 18.09.2018 виступає основним нормативно-правовим актом щодо ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. Цей законодавчий акт регулює правові засади регулювання, організації, бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні [54]. Він поширюється на всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства України, незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, а також на представництва іноземних суб'єктів господарювання, які зобов'язані вести бухгалтерський облік і подавати фінансову звітність відповідно до законодавства України;

- Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» - підтвердження законності проведених господарських операцій із запасами та правильності їх відображення в обліку та звітності [18]. Програма аудиту з обліку операцій із запасами підприємства повинна передбачати вивчення стану збереження матеріальних цінностей, нормування витрат і оприбуткування, правильності оцінки придбаних виробничих запасів, використання запасів у виробництві [18].

Спеціалізована нормативно-правова база включає наступні:

- «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку» 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» - визначено мету, склад і принципи складання фінансової звітності та вимоги до визнання та розкриття її елементів, визначено, що виробничі запаси відображаються за окремою статтею «Запаси» у звіті про фінансові результати (балансі) [57];

- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» – визначено методологічні основи формування інформації про резерви в бухгалтерському обліку та її розкриття у фінансовій звітності, уточнює визначення та методи оцінки запасів, надає перелік витрат, які формують первісну вартість запасів [36];
- «Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань» - визначає порядок проведення інвентаризації виробничих запасів для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності [58];
- Наказ «Про облікову політику» [43] головний бухгалтер веде бухгалтерський облік відповідно до принципів і методів, визначених Національними положеннями бухгалтерського обліку. Підприємство застосовує План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій з урахуванням положень «Інструкції щодо застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99р.» №291, починаючи з 1 січня 2004 року;
- «План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» - визначення величини спричиненого збитку від нестачі виробничих запасів [35].

В обліку запаси відображаються за первісною вартістю. Відповідно до НП(С)БО 9 первісною вартістю запасів, придбаних за плату, є собівартість, яка складається із таких фактичних витрат (рис.1.3.):

- сум, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю) за вирахуванням непрямих податків;
- сум ввізного мита;
- сум непрямих податків, які пов'язані з придбанням запасів і не відшкодовуються підприємству;

- транспортно-заготівельних витрат (затрати на заготівлю запасів, оплата тарифів (фрахту) за вантажно-розвантажувальні роботи і транспортування запасів усіма видами транспорту до місця їх використання, включаючи витрати зі страхування ризиків транспортування запасів);
- інших витрат, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання із запланованою метою.

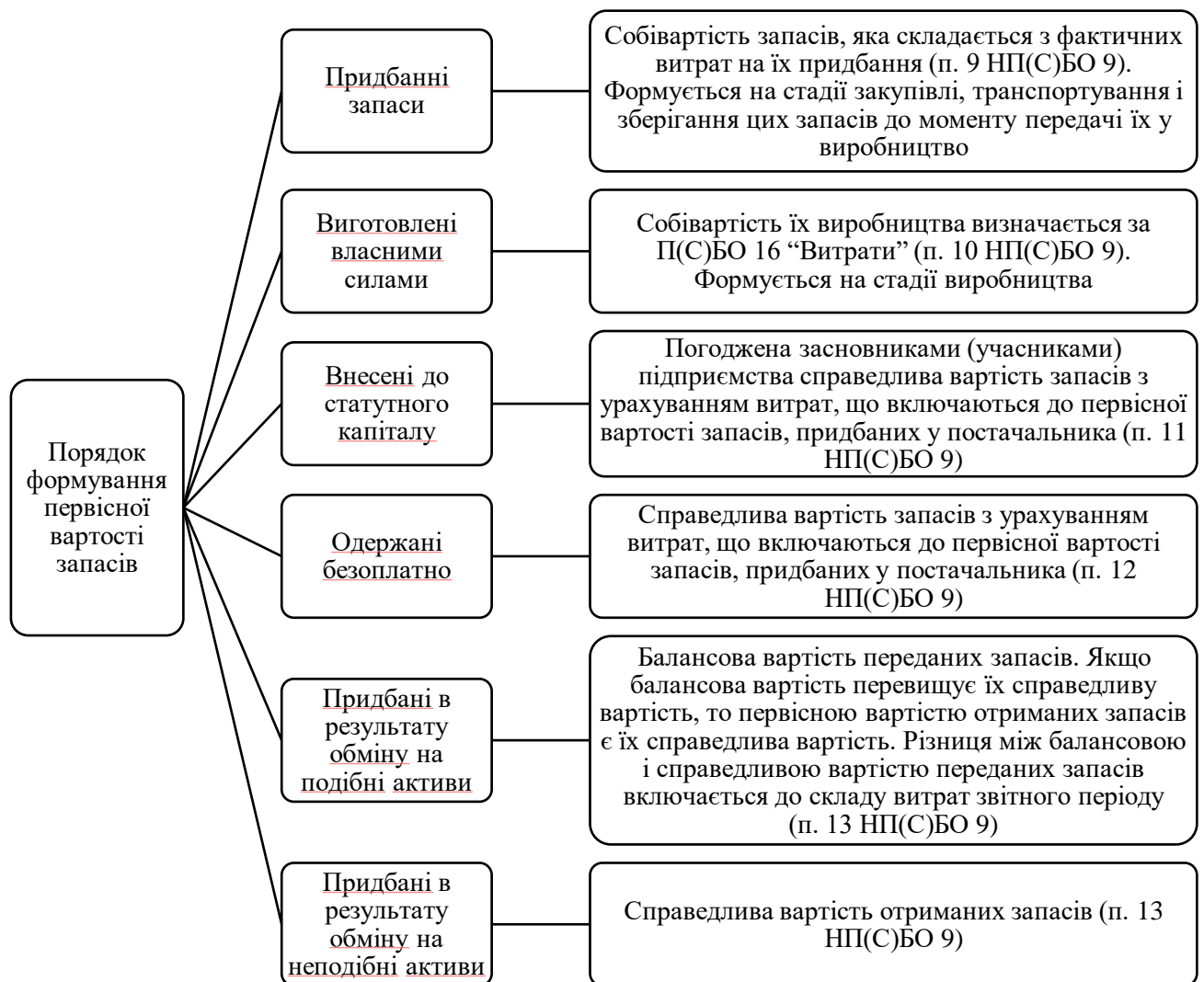

Рис. 1.3. Порядок формування первісної вартості запасів
Джерело: розроблено автором

Шендригоренко М.Т., зазначає, що основними П(С)БО, якими керуються бухгалтери з обліку виробничих запасів, окрім вищевказаного, є Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до

фінансової звітності», Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [74].

Також інколи підприємства ведуть облік згідно з міжнародними стандартами. Які регламентуються міжнародним стандартом МСФЗ (IAS) 2, де передбачено, що запаси – це активи, як використовуються для подальшого продажу в ході звичайної діяльності; що знаходяться у процесі виробництва для такого продажу, або ті, що знаходяться у вигляді сировини та матеріалів, які будуть використовуватись у процесі виробництва або надання послуг, за винятком незавершеного виробництва, що виникає за угодами на надання послуг з харчування, включаючи безпосередньо пов'язані з ними угоди на надання послуг, фінансових інструментів та біологічних активів, що належать до сільськогосподарської діяльності, та сільськогосподарська продукція в момент її збирання» [23].

Слід зазначити, що основні нормативно-правові документи, регламентують бухгалтерський облік запасів, тому можна зробити висновок, що нормативно-правові документи є регламентом для створення облікової політики підприємства.

1.3. Мета і завдання внутрішнього контролю виробничих запасів

В сучасних економічних умовах розвитку виробництва існує потреба в вдосконаленні форм контролю. Внутрішній контроль вимагає комплексний підхід до здійснення аудиту бухгалтерської звітності. Оскільки виробничі запаси є вагомою частиною активів підприємства, особливо актуальна буде перевірка операцій з ними.

Системна діагностика стосовно управлінського обліку виробничими запасами може розглядатися як потужний інструмент інформаційного забезпечення процесу прийняття стратегічних рішень, та відповідно вимагає проведення як діагностики стратегічного управління ресурсами (особливо, в частині ефективного формування та розвитку ресурсного потенціалу

підприємства, концентрації ключових ресурсів на пріоритетних напрямках бізнесу, прозорості та керованості бізнесу), так і діагностики операційного управління ресурсами підприємства.

Завдання системної діагностики управління ресурсами підприємства передбачає:

- 1) дослідження та оцінку впливу чинників внутрішнього та зовнішнього середовища;
- 2) дослідження стратегічного набору підприємства; дослідження функцій та структури управління ресурсами;
- 3) дослідження та оцінку ресурсного потенціалу підприємства [2] (визначення видів ресурсів, наявних на підприємстві та їх кількісна оцінка, дослідження джерел їх формування та поповнення, можливостей їх використання, оцінка доступності (фізичної, цінової, процедурної) та раціональності отримання; оцінка наявних для розвитку підприємства ресурсів;
- 4) визначення найбільш перспективних для розвитку ресурсів; визначення кількісних можливостей зростання, враховуючи наявні ресурси;
- 5) визначення механізму використання ресурсного потенціалу підприємства та напрямків його формування та вдосконалення);
- 6) дослідження ефективності управління ресурсами в частині реалізації процесів (верхнього рівня: управлінські процеси, основні процеси, допоміжні процеси, або [19]: основні бізнес-процеси, обслуговуючі бізнес-процеси, бізнес-процеси загального призначення, бізнес-процеси корпоративного управління) за показниками діяльності відповідних функціональних підрозділів;
- 7) узагальнення результатів системного дослідження.

Окремими заходами щодо визначення результативності використання виробничих запасів є використання загальнозживаних показників, серед яких основні показники, за допомогою яких можливо оцінити ефективність використання матеріально-технічної складової ресурсного потенціалу (табл. 1.1). Це прослідковується в контексті того, що виробничі

запаси за своєю складовою входять до факторів, що забезпечують нормалізацію та стабільну безпеку у сфері матеріально-технічного постачання.

Таблиця 1.1

Показники ефективності використання матеріально-технічних ресурсів [17]

Показники	Розрахункова формула	Значення
Оцінка майнового стану підприємства		
Коефіцієнт придатності	Залишкова вартість основних засобів / Первісна вартість основних засобів	більше 0,5-0,8
Коефіцієнт оновлення	Вартість основних засобів, що надійшли за рік / Первісна вартість основних засобів	> коеф. вибуття
Коефіцієнт вибуття	Вартість основних засобів, що вибули за рік / Первісна вартість основних засобів	менше коеф. оновл.
Коефіцієнт зносу	Знос основних засобів / Первісна вартість основних засобів	менше 0,2-0,5
Фондоозброєність	Середньорічна вартість основних засобів / Середньорічна чисельність виробничого персоналу	збільш.
Фондовіддача	Дохід / Середньорічна вартість основних засобів	збільш.
Фондомісткість	Середньорічна вартість основних засобів / Дохід	зменш.
Рентабельність основних засобів	Прибуток (чистий прибуток) / Середньорічна вартість основних засобів	збільш.
Оцінка ефективності використання матеріальних ресурсів		
Прибуток на грн мат. витрат	Прибуток / Матеріальні витрати	збільш.
Матеріаловіддача	Дохід / Матеріальні витрати	збільш.
Матеріаломісткість	Матеріальні витрати / Дохід	зменш.
Питома вага мат. витрат у собівартості	Матеріальні витрати / Собівартість	залежить від галузі

Оцінку ефективності використання фінансових ресурсів підприємства можливо проводити за декількома групами показників: фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності, рентабельності, ділової активності тощо (табл. 1.2.)

Таблиця 1.2

Показники ефективності використання фінансових ресурсів

Показники	Розрахункова формула	Значення
Показники фінансової стійкості		
Коефіцієнт фінансової незалежності (	Власний капітал / Баланс (Активи)	0,5–0,8
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	Запозичений капітал / Баланс (Активи)	0,2–0,5
Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу	Запозичений капітал / Власний капітал	0,25–1
Коефіцієнт фінансової залежності	Баланс / Власний капітал	1,25–2,0
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	(Власний капітал — Оборотні активи) / Власний капітал	0,05–0,10
Коефіцієнт структури залученого капіталу	Довгострокові зобов'язання / Запозичений капітал	-

Коефіцієнт інвестування	Власний капітал / Необоротні активи	>1,0
Коефіцієнт покриття запасів і затрат власними оборотними коштами	(Власний капітал — Необоротні активи) / Виробничі запаси	0,6–0,8
Коефіцієнт прогнозу банкрутства	(Оборотні активи+Витрати майбутніх періодів — Поточні зобов'язання –Доходи майбутніх періодів) / Баланс	в динам.
Коефіцієнт фінансової стійкості	Власний капітал/ (Поточні зобов'язання + Доходи майбутніх періодів)	-
Показники ліквідності та платоспроможності		
Власний оборотний (функціонуючий) капітал (ВОК)	Власний капітал+Довгост.зобов'язання -Необоротні активи	> 0
Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу	Дохід/ВОК	-
Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	(Оборотні активи+Витр.майб.періодів)/ (Поточ.зобов'язання+Дох.майб.періодів)	2,0–2,5
Коефіцієнт швидкої ліквідності	(Обор.активи-Запаси+Витрати майб.періодів) / (Поточні зобов'язання +Дох.майб.п.)	0,8–1,5
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Грошові кошти / (Поточні зобов'язання + Дох.майб.п.)	0,25–0,3
Частка оборотних активів в активах п/ва	Оборотні активи./Баланс	-
Частка власних оборотних коштів в оборотних активах	ВОК/Оборотні активи	-
Частка виробничих запасів в оборотних активах	Виробничі запаси/Оборотні активи	-
Частка власних оборотних коштів у покритті запасів і затрат	ВОК/Виробничі запаси	-

Зростання потреби підприємства у матеріальних запасах може бути задоволене екстенсивним (придбанням чи наявністю більшої кількості запасів) або інтенсивним (економнішим використанням наявних запасів у процесі виробництва продукції) шляхом [69, с.82].

Щодо оцінки ефективності використання трудових ресурсів, як складової ресурсного потенціалу підприємства, то її можливо оцінити за допомогою показників продуктивності праці (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Показники ефективності використання трудових ресурсів

Показники	Розрахункова формула	Значення
Вартісний показник продуктивності праці	Дохід/ Середньорічна чисельність виробничого персоналу	збільш.
Трудомісткість одиниці продукції	Фонд робочого часу/Дохід	зменш.

Таким чином, аналіз фінансово-господарської діяльності дає об'єктивну і достовірну картину її фінансових результатів, ефективності використання господарських ресурсів і рівня продуктивності, що важливо при розробці стратегії розвитку підприємства. Основою інформації для аналізу матеріальних ресурсів підприємства є: план матеріально-технічного забезпечення, заявки, специфікації, договори на постачання сировини і матеріалів, форми статистичної звітності про наявність і використання матеріальних ресурсів та їх витрати на виробництво. інформація про реалізацію продукції, планування та звітність по оцінці собівартості готової продукції, норми та принципи використання матеріальних ресурсів.

У результаті проведення аналізу за показниками для підприємства важливим стає застосування внутрішнього контролю за виробничими запасами, що застосовується на кожному етапі проходження циклу запасів на підприємстві (від надходження до вибуття і формування звітних форм) (рис.1.5).

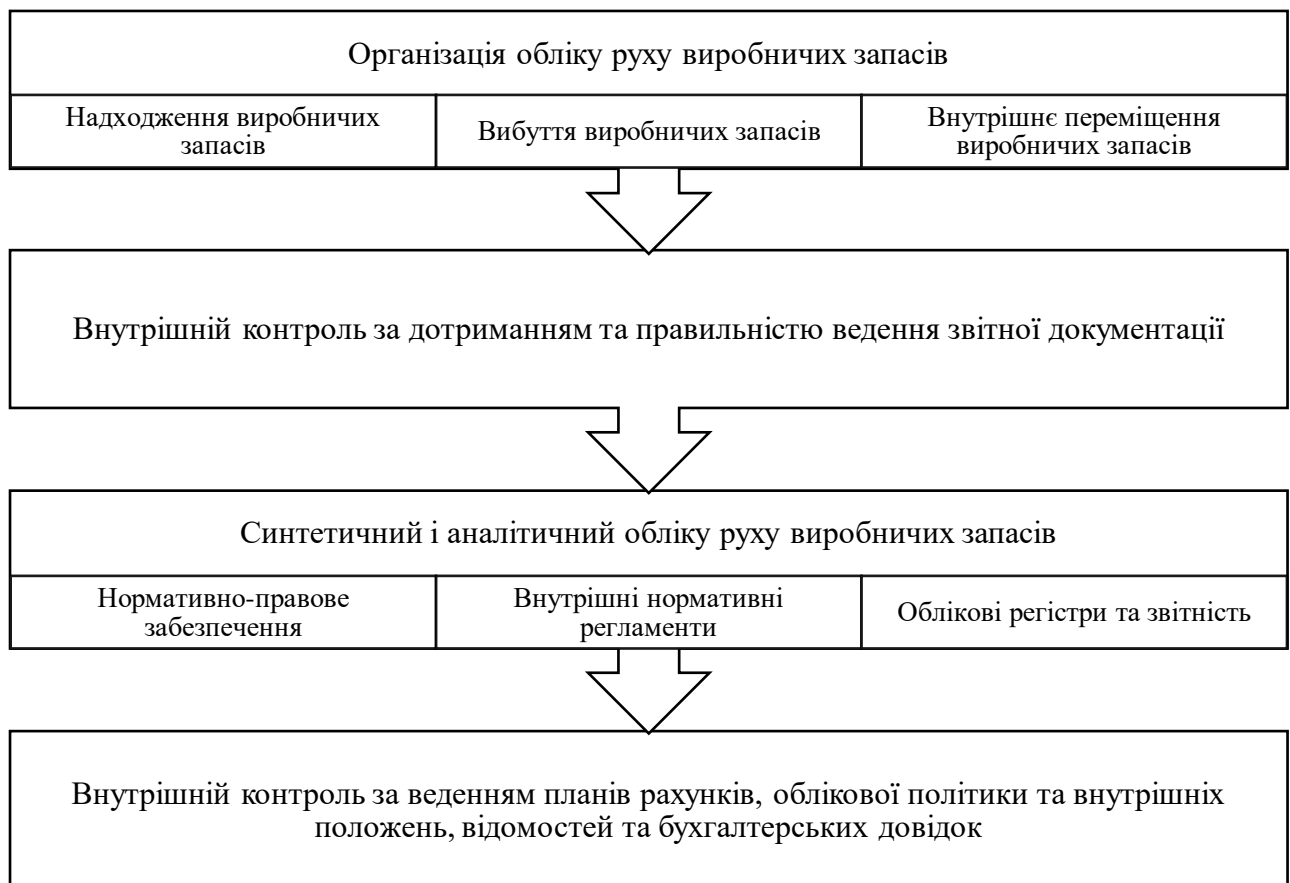

Рис.2.5. Внутрішній контроль виробничих запасів на підприємстві доповнено автором на основі[52]

Внутрішній контроль обліку виробничих запасів є комплексом заходів та процедур, який був організований керівництвом економічного суб'єкта для забезпечення достовірності відомостей бухгалтерського, оперативного та управлінського обліку щодо виробничих запасів, а також запобігання спотворенню та неправомірних дій в частині їх руху, прийняття найбільш оптимальних управлінських рішень у галузі управління виробничими запасами. У частині організації внутрішнього контролю, виділено, що це сукупність заходів, вкладених у досягнення цілей внутрішнього контролю виробничих запасів для оптимізації [21].

Ефективне управління запасами і сировини базується на єдиному принципі: підтримувати їх на мінімально безпечному рівні, тобто враховуючи надійність поставок і уникаючи непотрібних витрат на зберігання та ефективно їх використання. При цьому інформаційне забезпечення займає надзвичайно важливе місце в організації аналізу забезпеченості підприємства резервами та ефективності їх використання [69].

До складових внутрішнього контролю належать [69]:

- сукупність організаційних заходів щодо здійснення системи внутрішнього контролю;
- встановлені (вибрані, розроблені) методики щодо проведення контрольних заходів у системі внутрішнього контролю;
- ухвалені процедури, що забезпечують високий якісний рівень реалізації контрольних заходів;
- вибрані (розроблені) методи оцінки ефективності системи внутрішнього контролю.

До основних методів внутрішнього контролю належать якісні та кількісні. Якісні методи включають в себе переліки списку питань, відповіді на які даються зазвичай під час інтерв'ювання; моделей зрілості, в яких описуються певні ознаки, за якими можна судити про досягнення того чи іншого рівня якості та ефективності системи, відповідності певним стандартам, нормативним вимогам

або кращим практикам у сфері внутрішнього контролю. До кількісних належать: методики та моделі кількісної оцінки, експертної оцінки (як правило, у балах); порівняння із середньогалузевими значеннями показників [64].

За результатами вищесказаного можна сказати, що метою системи внутрішнього контролю є забезпечення виконання цілей, що стоять перед нею, відповідно до законодавства, установчих документів, стратегічних і тактичних завдань економічного суб'єкта, отже, внутрішній контроль повинен забезпечити запобігання відхиленням від встановлених правил і процедур, спотворень даних бухгалтерського обліку, бухгалтерської (фінансової) та іншої звітності, а також їх виявлення.

За допомогою системної діагностики забезпечується цілісна оцінка роботи всього підприємства, та оптимальне використання конкретних засобів та процедур управління ресурсами, оскільки: вище керівництво забезпечується достовірною інформацією про стан підприємства, його наявний ресурсний потенціал та ступінь його використання; рівень концентрації ключових ресурсів на пріоритетних напрямках бізнесу); для керівників середнього рівня надається інформація для оперативного планування, чіткої координації робіт і ресурсів у рамках підконтрольних їм функцій та прийняття оперативних управлінських рішень.

Висновок до 1 розділу

Запаси відіграють важливу роль у виробництві та обороті продукції. Саме вони забезпечують безперервне та ефективне функціонування як великих підприємств, так і малого бізнесу. Незалежно від виду діяльності організацій товарно-матеріальні запаси займають значну частину активів підприємств, тим самим впливаючи на їх ліквідність. Виробничі запаси можуть включати десятки тисяч різних найменувань, що ускладнює контроль за їх обліком, а також розрахунок собівартості продукції, оскільки від цього залежить успіх діяльності всіх організацій. Також велика кількість найменувань розширює класифікаційні ознаки виробничих запасів, що відображається як за планами рахунків та за окремими класифікаційними ознаками для підприємств різних напрямків діяльності.

Правовою основою ведення бухгалтерського обліку й внутрішнього контролю є сукупність законодавчих, нормативних актів, що регулюють фінансово-господарську діяльність на підприємствах усіх форм власності. Правильна організація синтетичного і аналітичного обліку і правильний розрахунок собівартості готової продукції впливають на формування бази оподаткування, а отже, і на фінансовий результат діяльності організації, а також на збереження матеріальних ресурсів. Сукупність всіх вище перелічених ознак являє собою цілісний механізм, ефективність якого залежить від грамотного ведення бухгалтерського обліку, своєчасного аналізу і контролю за використанням виробничих запасів в організації.

Внутрішній контроль виробничих запасів є важливою складовою ефективної роботи організації, оскільки, такий контроль спрямовано на захист інтересів власників від помилок у системі обліку руху виробничих запасів, елементи якого визначаються економічним суб'єктом самостійно.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВ

2.1. Синтетичний та аналітичний облік виробничих запасів на підприємстві

Внаслідок діяльності підприємства ведеться синтетичний та аналітичний облік матеріально-виробничих запасів відповідно до нормативної бази та внутрішньої документації підприємства.

Аналітичний облік товарно-матеріальних цінностей здійснюється у розрізі їх найменувань або однорідних груп з використанням карток складського обліку, що розміщуються у картотеці за технічними групами товарно-матеріальних цінностей відповідно до номенклатурного цінника. Кожна із груп інвентарю поділяється на види, сорти, марки, види, розміри. Кожній позиції, сорту, розміру запасу присвоюється товарний номер, який заноситься до спеціального журналу – номенклатурного цінника, в якому також вказуються одиниця виміру та облікова ціна запасу [29, с. 291]

Аналітичний облік руху товарно-матеріальних цінностей організовано:

- у бухгалтерському обліку - у звітах з бухгалтерського обліку залишки матеріалів у кількісному та сумарному вираженні;
- на складах - у картках складського обліку у кількісному вираженні.

Для організації синтетичного обліку наявності і руху виробничих запасів на підприємствах використовується рахунок 20 «Виробничі запаси» за субрахунками (рис.2.1.)

20 Виробничі запаси	201 «Сировина й матеріали»
	202 «Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби»
	203 «Паливо»
	204 «Тара й тарні матеріали»
	205 «Будівельні матеріали»
	206 «Матеріали, передані в переробку»
	207 «Запасні частини»
	208 «Матеріали сільськогосподарського призначення»
	209 «Інші матеріали»

Рис.2.1. Субрахунки «Виробничих запасів»

Згідно з робочим планом рахунків ПАТ «Північний ГЗК» система аналітичних рахунків формується по кожному цеху. Метою розробки робочого плану рахунків є забезпечення формування внутрішньої і зовнішньої звітності, за показниками. Обмежень до деталізації облікової інформації майже не висувається. Фактична наявність об'єктів господарювання визначає кількість рахунків, а враховуючи масштабність виробництва підприємства слід виключати з реєстру рахунків, ті що не використовуються. Робочий план рахунків для субрахунку 2000 наведено в Додатку Г.

На базі робочого плану рахунку підприємства розглянемо деякі додаткові субрахунки з номерами (таблиця 2.1.)

Таблиця 2.1.

Додаткові субрахунки у робочому плані рахунків ПАТ «Північний ГЗК»

Номер субрахунку	Найменування
1-Власне виробництво:	
20110000	Сировина та матеріали власного виробництва
20510000	Будівельні матеріали, виготовлені власними силами
20410000	Тара й тарні матеріали, виготовлені власними силами
2- запаси які вже були використані:	
20120000	Матеріали, бувші у використанні
20720000	Запасні частини, бувші у використанні
3-Неліквідні запаси:	
20730000	Неліквідні запасні частини
4-Запаси в дорозі:	
20940000	Товарно-матеріальні цінності у дорозі

Порядок обліку окремих господарських операцій наступний:

- запаси, матеріали, сировина, паливо, комплектуючі та напівфабрикати оцінюються при випуску у виробництво чи іншій реалізації за встановленою собівартістю;
- оцінка запасів товарів, закуплених для роздрібною торгівлі, - за відпускними цінами;
- норма амортизації основних засобів за методом оподаткування.

Справедлива вартість основних засобів компанії регулярно переглядається незалежними оцінювачами. Оскільки більшість основних засобів залишається не використаними, їх оцінка полягає в амортизованій заміщеній вартості. При проведенні таких оцінок оцінювачі застосовують такі ключові припущення:

- підбір джерел інформації для аналізу витрат на будівництво (фактичні витрати за останній час, понесені підприємством, спеціальні довідники, кошториси витрат на будівництво різного обладнання);
- підбір порівняльних значень відновної вартості певного обладнання, а також відповідні коригування з урахуванням технічних характеристик та стану нового та існуючого обладнання;
- Метод кривої Айови/Маршалла та Свіфта, що використовується для оцінки фізичного зносу основних засобів.

У ході своєї звичайної діяльності Компанія укладає угоди із пов'язаними сторонами. Судження використовується щодо того, чи здійснюються угоди за ринковими чи неринковими цінами, якщо тільки для таких угод немає активного ринку. Фінансові інструменти спочатку визнаються за справедливою вартістю з використанням методу ефективної процентної ставки.

Статті, відображені у фінансовій звітності підприємства, оцінюються у валюті основного економічного середовища, в якому працює підприємство (функціональна валюта). Суми у фінансовій звітності вимірюються та подаються у національній валюті України, гривні, яка є функціональною валютою та валютою подання. Операції в іноземній валюті розраховуються за курсом Національного банку України (НБУ) на дату здійснення операції. Курсові

різниці, що виникають при розрахунках за операціями в іноземній валюті, відображаються у звіті про прибутки та збитки за обмінним курсом, що діяв на дату операції [14].

Основні засоби підприємства враховуються за справедливою вартістю плюс знос та амортизація. Справедлива вартість визначається за наслідками оцінок, проведених незалежними оцінювачами. Регулярність переоцінки залежить від зміни справедливої вартості активів, що переоцінюються. Наступні придбання основних засобів обліковуються за первісною вартістю. Витрати включають витрати безпосередньо пов'язані з придбанням активів. Вартість активів власного виробництва включає вартість матеріалів, вартість прямої праці та відповідну частину виробничих накладних витрат.

Будь-яке збільшення балансової вартості основних засобів після переоцінки визнається у звіті про сукупний дохід та збільшує резерв переоцінки у капіталі. Після переоцінки об'єкта основних засобів накопичена амортизація на дату переоцінки розраховується з валової балансової вартості активу, після чого чиста вартість активу зменшується у сумі його переоцінки. Зменшення балансової вартості активу, яке компенсує попереднє збільшення балансової вартості того ж активу, визнається у звіті про сукупний дохід та зменшує резерв переоцінки, раніше визнаний у капіталі. Усі інші зменшення балансової вартості відображаються у звіті про прибутки та збитки.

Резерв переоцінки, визнаний у капіталі, стосується безпосередньо нерозподіленого прибутку, коли сума переоцінки реалізована, тобто коли актив продається чи вибуває, чи коли актив використовується підприємством. В останньому випадку величина відшкодуваної вартості є різницею між переоціненою вартістю активу і сумою амортизації за його собівартістю.

Витрати заміну компонентів основних засобів, що окремо ідентифікуються, капіталізуються із зазначенням балансової вартості заміненого компонента. Інші майбутні витрати капіталізуються тільки тією мірою, якою вони призводять до збільшення майбутніх економічних вигод від основних засобів. Усі інші витрати визнаються витратами у звіті про прибутки та збитки у

тому періоді, в якому вони були понесені. Основні кошти списуються під час вибуття або у разі, коли від подальшого використання активу більше не очікується отримання економічних вигод.

Від вибуття активів прибутки та збитки визначаються шляхом порівняння отриманих доходів та балансової вартості цих активів та відображаються у звіті про прибутки та збитки. Під час продажу переоцінених активів суми, які були включені до інших резервів, в повному обсязі переводяться до складу нерозподіленого прибутку. Протягом строку корисного використання основних засобів, амортизація, згідно з обліковою політикою нараховується лінійним методом з метою зменшення їхньої вартості (таблиця 2.1).

Витрати на періодичний ремонт капіталізуються та амортизуються протягом періоду планового капітального ремонту. Залишкова вартість активу – це оцінна сума, яку компанія отримала від продажу активу зараз, якщо актив вже перебуває у тому віці та стані, в яких він, як очікується, буде наприкінці терміну корисного використання.

Таблиця 2.1

Строки корисного використання основних засобів

Групи	Строк
Групи 03 за МСФЗ//Термін корисної служби. Земельні ділянки	Не амортизуються
Будівлі	до 60 років
Споруди	до 60 років
Об'єкти благоустрою території	до 15 років
Інженерні комунікації	до 15 років
Передавальні пристрої та механізми мостові, рудно грейферні, порталні крани	до 20 років
Передавальні пристрої та механізми	до 10 років
Машини та устаткування основного виробництва	до 35 років
Машини та устаткування допоміжних цехів	до 35 років
Устаткування і засоби зв'язку	до 10 років
Офісна техніка	до 5 років
Інформаційні системи і персональні комп'ютери	до 4 років
Транспортні засоби .. залізничні- тепловози	до 25 років
Транспортні засоби - залізничні - вагони/піввагони/думпкари/ та ін. вагони	до 20 років
Транспортні засоби - авто	до 10 років
Транспортні засоби - водний	до 10 років
Автомобілі загального призначення	до 5 років
Офісні меблі та пристосування	до 7 років
Основні засоби соціальної сфери	Не амортизуються
Інші основні засоби	до 10 років

На початковому етапі обліку виробничих запасів, кореспонденція рахунків відображається у оприбуткуванні запасів. Надходженні матеріали включають в себе як транспортування, так і ПДВ, відповідно всі етапи відображаються кореспонденціями (табл.2.2.)

Таблиця 2.2

Кореспонденція рахунків щодо оприбуткування запасів на підприємстві

№ з/п	Господарська операція	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Оприбутковано матеріали.	201	631
2	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	631
3	Відображено суму витрат на транспортування	201/ТЗВ	685
4	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	685
5	Включено вартість транспортування до вартості матеріалів	201	201/ТЗВ
6	Перераховано кошти постачальнику матеріалів	631	311

*за даними підприємства

Наступним етапом відображення оплати за придбані виробничі запаси, що включає перерахунок коштів, податковий кредит, транспортування, взаємозалік заборгованостей та включені вартості (табл.2.3.).

Таблиця 2.3

Кореспонденція рахунків щодо оплати виробничих запасів

№ з/п	Господарська операція	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Перераховано кошти за матеріали.	371	311
2	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	644
3	Перераховано кошти за транспортування	371	311
4	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	644
5	Оприбутковано матеріали	201	631
6	Списано суму раніше нарахованого податкового кредиту	644	631
7	Відображено взаємозалік заборгованостей	631	371
8	Відображено витрати на транспортування	201/ТЗВ	685
9	Списано суму раніше нарахованого податкового кредиту	644	685
10	Відображено взаємозалік заборгованостей	685	371
11	Включено вартість транспортування до вартості матеріалів	201	201/ТЗВ

*за даними підприємства

Також при обліку виробничих запасів надходження може здійснюватися через повернення, виготовлення власними силами, безоплатно отримано, надлишки, у результаті інвентаризації (табл.2.4).

Таблиця 2.4

Кореспонденція рахунків виробничих запасів

№ з/п	Господарська операція	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Оприбутковано виробничі запаси, повернуті з виробництва або виготовлені власними силами	20	23
2	Оприбутковано виробничі запаси як внесок до статутного капіталу засновниками підприємства	20	46
3	Оприбутковано безоплатно отримані виробничі запаси	20	719
4	Оприбутковано надлишки виробничих запасів, виявлені в результаті інвентаризації	20	719
5	Зменшено суму браку на вартість відходів від бракованої продукції, яку переведено до складу виробничих запасів	20	24
6	Переведено до складу запасів активи, що були придбані як товар для продажу	20	28
7	Відображено надходження виробничих запасів, отриманих як цільове фінансування	20	48

*за даними підприємства

Якщо компанія має намір використати актив до кінця його фізичного існування, залишкова вартість такого активу дорівнює нулю. Залишкова вартість та строк корисного використання переглядаються та за необхідності коригуються на кожну звітну дату. Балансова вартість активу негайно зменшується до його вартості, що відшкодовується, якщо балансова вартість перевищує його відшкодовану вартість. Незавершене будівництво є прогрес щодо основних засобів та вартість основних засобів, які ще не завершені. Амортизація за такими активами не нараховується доти, доки вони не будуть введені в експлуатацію.

Компанія капіталізує витрати на позики, які безпосередньо пов'язані з придбанням, будівництвом або виробництвом матеріального активу, як частина вартості цього активу.

Знецінення нематеріальних активів та основних засобів. Активи з невизначеним терміном служби не амортизуються, але щорічно переглядаються щодо знецінення. Амортизовані активи переглядаються щодо можливого знецінення, якщо відбуваються події чи зміни обставин, що вказують на те, що балансова вартість може бути невідшкодована. Збиток від знецінення визнається у розмірі суми, яку балансова вартість активу перевищує його відшкодовану вартість, плюс будь-яка переоцінка, раніше визнана у складі капіталу.

Відновлювальна вартість активу є його справедливою вартістю за вирахуванням витрат на продаж або витрат на використання, залежно від того, що більше. Для оцінки потенційного знецінення активи групуються на найнижчому рівні, на якому існують окремі потоки коштів (на рівні одиниць, що генерують грошові потоки). Знецінені активи переглядаються на кожну звітну дату, щоб визначити, чи можна відновити знецінення.

Витрати розраховуються методом нарахування. На рахунках «Собівартість реалізованих товарів, робіт, послуг» розраховується собівартість виробництва реалізованих товарів, робіт, послуг. Управлінські витрати, витрати на звернення, інші операційні витрати та інші витрати, що не включаються до собівартості продукції, виробленої та реалізованої, у зв'язку з чим відомості про такі витрати узагальнюються на рахунках розрахунку витрат звітного періоду.

Запаси відбиваються за собівартістю чи чистої вартості реалізації, обираючи яка найнижча. Собівартість запасів визначається шляхом середньозваженої вартості. Собівартість готової продукції та незавершеного виробництва включає вартість сировини, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати та відповідні виробничі накладні витрати, що розподіляються виходячи з нормальної виробничої потужності, але без урахування витрат на позики. Чиста вартість реалізації визначається як розрахункова ціна продажу в процесі звичайної діяльності за виключенням передбачуваних витрат на завершальні роботи над активами і пов'язаних з ним витрат на продаж.

2.2. Документальне оформлення руху виробничих запасів

Раціонально розроблена первинна документація з обліку матеріалів дає можливість отримувати необхідні відомості для оперативного керівництва підприємством та здійснювати попередній, поточний та подальший контроль за їх використанням. Матеріально-виробничі запаси надходять у Товариство від постачальників виходячи з укладених договорів поставки. Разом із продукцією надсилаються і супровідні документи: накладні, рахунки-фактури. Усі матеріали, що надходять, здаються на склад уповноваженою особою, під

розписку матеріально-відповідальної особи на супровідних документах. матеріальні цінності, що надходять, оформляються первинними документами, що містяться в альбомах уніфікованих форм первинної документації з обліку матеріалів.

Метою бухгалтерського обліку та фінансової звітності є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про рух активів, відносини з покупцями, клієнтами, постачальниками, працівниками, власниками, іншими кредиторами та кредиторами, результати діяльності та загальний фінансовий стан.

Обліковий процес на підприємстві — це сукупність інформаційно-контрольних та організаційних операцій. Інформація включає збір, реєстрацію, передачу, зберігання та обробку даних. Документальне оформлення руху виробничих запасів складається з поетапної послідовності, яка включає організацію обліку виробничих запасів, створення синтетичного та аналітичного обліку та форм звітності про рух виробничих запасів (рис.2.2.).

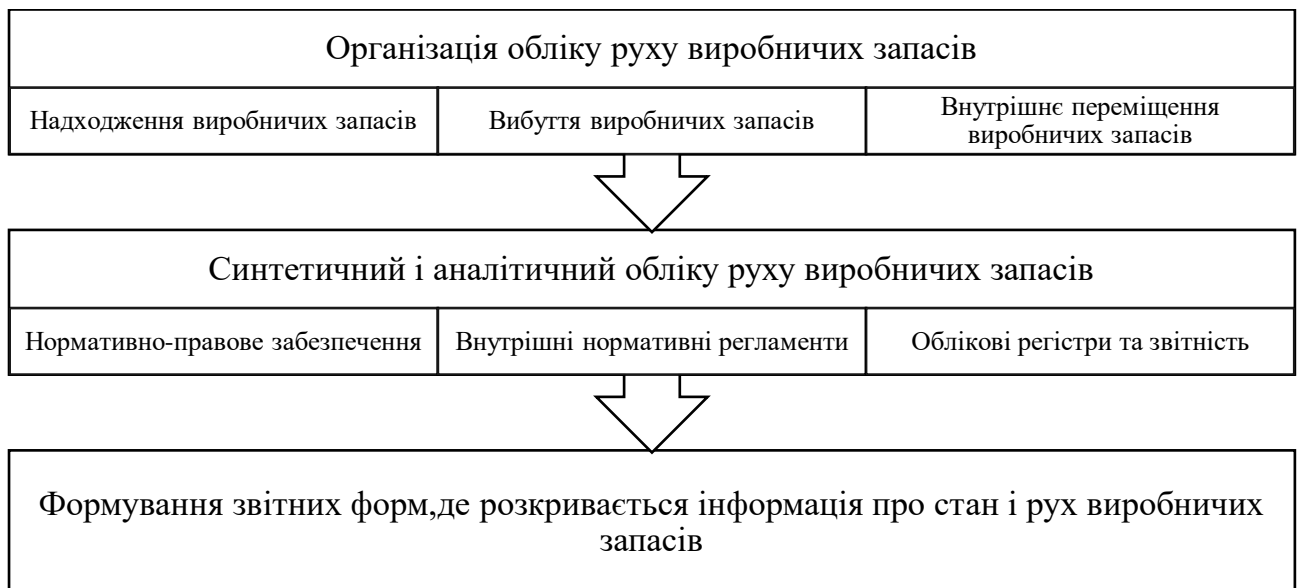

Рис.2.2. Етапи документального оформлення виробничих запасів на підприємстві

План рахунків обліку майна, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій являє собою перелік рахунків та схеми реєстрації та угруповання за ними фактів фінансово-господарської діяльності (кореспонденції рахунків) у бухгалтерському обліку. Він містить коди та назви синтетичних рахунків (рахунків першого порядку) та субрахунків (рахунків

другого порядку) у десятковій системі числення. Перша цифра коду визначає клас рахунків, друга – номер синтетичного рахунку, а третя – номер субрахунку. Облік первинних облікових документів, ведення реєстрів бухгалтерського обліку здійснюється з використанням не менше коду класу та коду синтетичного рахунку .

На кожному кроці доцільно фіксувати точку внутрішнього контролю, визначати розділи аналітичного обліку та оцінювати ефективність первинного обліку та раціональність використання значень за якісними та кількісними показниками. Проміжними пунктами аналітичного обліку та внутрішнього контролю доцільно також вибирати складські приміщення або ключові місця зберігання промислових запасів (склади, будівельні майданчики (відкриті), незавершене будівництво, допоміжні виробництва тощо) [52, с.126].

Для аналізу матеріальних витрат використовується загальна звітність підприємства (табл.2.2.). Примітки до фінансової звітності деталізують інформацію з інших форм фінансової звітності відносно окремих статей активів (нематеріальні активи, основні засоби, матеріальні запаси).

Таблиця 2.2

Річна фінансова звітність підприємства

Баланс Актив Пасив	Звіт про фінансові результати Доходи Витрати	Звіт про рух грошових коштів Рух грошових коштів у результаті операційної діяльності Усього надходжень від операційної діяльності Усього витрат від операційної діяльності Чистий рух грошових коштів від операційної діяльності	Звіт про власний капітал Залишок на початок роуц Коригування Скорогиваний залишок на початок року Переоцінка активів Профіцит/дефіцит за звітний період
--------------------------	--	--	--

Загальна фінансова звітність дозволяє здійснити оцінку виробничих запасів за роками, кварталами, що виділяє важливість такого аналізу у фіналізованому аспекті отримання загальних результатів щодо ефективності внутрішнього контролю за виробничими запасами та запасами в загальному.

Оснoву інформаційного забезпечення для аналізу матеріальних ресурсів складають [3, с.58]:

— нормативно-довідкові дані (правові документи; технічна й технологічна документація; затверджені норми запасів сировини і матеріалів, тощо (на рівні підприємства), затверджені норми витрачання сировини і матеріалів на виробництво одиниці продукції (на рівні держави), середньо групові норми витрати сировини і потреби в запасах, тощо);

— облікові та звітні дані (дані первинного і поточного обліку за рахунками запасів, фінансова, статистична і податкова звітність);

— позаоблікові дані (матеріали вибіркового дослідження, акти ревізій, протоколи виробничих нарад, матеріали конференцій і зборів акціонерів, накази, розпорядження, матеріали особистих спостережень, інформація, отримана в ході маркетингових досліджень і т. ін.)

Джерелами інформації для аналізу матеріальних оборотних ресурсів є [21, с.185]:

а) планові дані: бізнес-план підприємства, план матеріально-технічного постачання;

б) первинні документи: довіреності, прибуткові ордери, акти приймання матеріалів, лімітно-забірні картки, накладні-вимоги на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів, картки складського обліку матеріалів, відомості обліку залишку матеріалів на складі, рахунки-фактури, товарно-транспортні накладні тощо.

в) інформація рахунків обліку 20 «Виробничі запаси», 23 «Виробництво», 24 «Брак у виробництві» та інші.

г) облікові реєстри: журнал 5, відомість 5.1;

д) фінансова звітність: ф. No1 баланс (звіт про фінансовий стан), ф. No2 звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід), ф. No5 примітки до фінансової звітності;

е) статистична звітність: ф. No1-підприємництво (річна) «Структурне обстеження підприємства», ф. No1-підприємництво (коротка) (річна)

«Структурне обстеження підприємства», ф. No 5-С «Звіт про витрати на виробництво продукції (робіт, послуг)», ф. No 4-МТП «Звіт про залишки і використання палива та паливо-мастильних матеріалів» ;

є) інші джерела (результати попередніх аналітичних досліджень, угоди на постачання сировини і матеріалів, нормативи витрачання виробничих запасів тощо).

Первинний облік на підприємстві здійснюється за наступними характеристиками:

1) Прибуток: прибуткова накладна (застосовується для обліку надходження матеріальних цінностей всередині організації).

2) Видатки:

- Акти на перевезення : Акт надання послуг підприємство уклало з замовником щодо транспортного перевезення

- Накладні на реалізацію продукції.

3) Фіксування госп.операції з нарахування заробітної плати є форми №П6 «Розрахунково платіжна відомість працівника» та №П7 «Розрахунково платіжна відомість (зведена)», а для фіксування операції з виплати заробітної плати у готівковій формі — платіжна відомість (відомість на виплату грошей або видаткова відомість) ВКО, а для виплати зарплати на картки працівникам – відомість виплату заробітної плати використанням платіжних карток та виписка банку. Вони є підставою для бухобліку відповідних операцій — нарахування та виплати заробітної плати.

4) ТТН — це єдиний юридичний документ, для всіх учасників транспортного процесу, призначений для списання товарно-матеріальних цінностей, обліку на шляху їх переміщення, оприбуткування, складського, оперативного та бухгалтерського обліку, а також для розрахунків за перевезення вантажу та обліку виконаної роботи.

5) Касовий ордер — первинний документ (прибутковий або видатковий касовий ордер), що застосовується для оформлення надходжень (видачі) готівки до каси. Положенням встановлено типові форми касових

ордерів: № КО1 «Прибутковий касовий ордер» та № КО2 «Видатковий касовий ордер».

На складі враховують кількість готової продукції за видами на картках чи книжкових книгах. У картці чи книжці вказується найменування товару, його артикул, розмір одиниці, розмір, марка, ціна одиницю. Готова продукція складі враховується під час вступу складу чи відпустці зі складу. У картках чи інвентарній книзі фіксують прихід та відпустку готової продукції та щодня показують надлишки. На підставі видаткових накладних, що оформлюються у двох примірниках, складається вихідна відомість.

Щоб уникнути неспланованого переведення співробітників з виконуючих операцій на розвантаження транспорту, переміщення товарів, виконується наступний ряд операцій правил приймання продукції:

1. Вчасне отримання інформацію щодо поставки товару, а саме:

- найменування постачальника;
- перелік товарних позицій;
- кількість товару, що надходить (по кожній товарній позиції);
- зазначення терміну надходження товару;
- зазначення тари (короби, палети).

2. Визначається також кількість службовців (з використанням технологічних карт), які беруть участь в розвантаженні і в прийманні продукції, та за допомоги якої складської техніки, необхідної для виконання розвантаження транспорту.

3. Визначаються потенційні місця зберігання для розміщення надійшла продукції згідно правил приймання продукції.

Закупівля товару регулюється договором поставки (купівлі-продажу) між постачальником і покупцем. Договір поставки - це юридичний документ, який визначає права та обов'язки сторін. Його основними реквізитами є: найменування сторін, реквізити їх розрахунків, найменування та кількість товару, ціни, строки доставки, порядок розрахунків, обов'язки суб'єктів господарювання.

Порядок документального оформлення надходження товару в торговий

заклад залежить від місця приймання товару.

Для отримання товару на складі постачальника або в транспортній організації на матеріально відповідальну особу видається довіреність за підписами керівника та головного бухгалтера (форма М-2 або М-2а). Видані довіреності вносяться до спеціального журналу реєстрації виданих довіреностей. Тоді особа, яка отримує довіреність, повинна відзвітувати в бухгалтерії про використання довіреності за призначенням. Невикористані довіреності повертаються до бухгалтерії наступного дня після закінчення строку, про що робиться відповідний запис у журналі реєстрації виданих довіреностей. А тим особам, які не врахували отримані довіреності, забороняється видавати нові довіреності на отримання товарів.

При відпуску товару постачальник виписує накладну на відпуск товарно-матеріальних цінностей типової форми № М-20. Накладна виписується у 3-х примірниках на підставі договору, наряду, інших відповідних документів та підписується особою, яка уповноважила видачу товарно-матеріальних цінностей, та головним бухгалтером.

Перший примірник накладної надається підприємству, що отримало товарно-матеріальні цінності, як супровідний документ і як підстава для їх оприбуткування. Другий примірник знаходиться в структурі постачальника і є підставою для виписування виданих товарно-матеріальних цінностей.

Третій примірник передається на КПП постачальника з контролю за вивезенням товарно-матеріальних цінностей.

При передачі товарно-матеріальних цінностей транспортній організації для видачі покупцеві виписується товарно-транспортна накладна, а квитанція за формою № М-20 не виписується.

При отриманні покупцем товару документами з постачальником можуть бути накладні, сертифікати якості, платіжні вимоги, замовлення, податкові накладні, митні декларації, пакувальні ярлики.

Якщо після приймання товару буде встановлено розбіжність між даними товаросупровідних документів і фактично отриманим товаром (за кількістю,

класифікацією або якістю), складається акт про приймання матеріалу стандартної форми № 1. готується. М-7, який є юридичним документом для подання претензії до транспортної організації або постачальника-порушника. Акт складається комісією, призначеною керівником торгового підприємства. До складу комісії входять: матеріально відповідальна особа замовника, представник постачальника, а у разі неможливості присутності (з дозволу постачальника) кваліфікований працівник незаінтересованої організації.

Товари, що надходять, збираються за масою нетто та реєструються в Журналі обліку надходжень типової форми № М-1. Записи в журналі здійснюються при надходженні матеріальних цінностей на склад підприємства на підставі документів перевезення вантажів, документів приймання, актів приймання матеріальних цінностей.

При надходженні товару на склад розвантаження здійснюється за допомогою електрокара. Потім доступна кількість товару порівнюється з кількістю в рахунку-фактурі. Наступним кроком є вибіркова перевірка на браковані продукти чи упаковки. При наявності складається акт повернення товару і товар відправляється на завод-постачальник. І тільки потім продукція закладається на склад (табл.2.3).

Таблиця 2.3

Форма технологічної карти за правилами приймання товарів на склад підприємства

№	Вихідні умови правил приймання продукції	Ділянка виконання робіт	Виконавці правил приймання продукції	Зміст роботи
Приймання продукції на склад	Отримання картки відомостей поставки (9.00-10.00)	Склад №1,2,3	Вантажник Комірник	Огляд зовнішнього стану транспортних засобів, перевірка супровідній документації, розвантаження, визначення кількості товару, що надійшов, вибіркове розтин коробів, перевірка асортименту та якості

У процесі виконання операції з визначення місця розташування запасів виконується аналогічна операція. Таким чином, при візуальному огляді цієї карти можна отримати інформацію про наявність і розташування вільних місць на складі.

2.3. Організація внутрішнього контролю виробничих запасів

Кожне підприємство налагоджує процес ведення обліку відповідно до своїх господарських потреб та технічних можливостей, що відображається на способі обробки облікової інформації. Серед способів обробки облікової інформації виділяють [9]: паперовий; механізований; автоматизований (комп'ютеризований).

Необхідною організаційною складовою облікової системи підприємства є документообіг – процес, який містить 4 етапи: складання документів у первинних підрозділах; передача оформлених документів для перевірки і опрацювання до бухгалтерії підприємства; рух документів при обробці і здійсненні на їх підставі облікових записів; рух документів від місця обробки до місця зберігання – архіву.

Паперовий спосіб обробки облікової інформації передбачає формування первинних документів про факт здійснення господарської операції та подальше відображення інформації про дані операції у облікових регістрах (відповідно до обраної форми обліку) ручним способом. Характерним для паперового способу обробки облікової інформації є заповнення великої кількості синтетичних і аналітичних облікових регістрів (журналів-ордерів або меморіальних ордерів) та відомостей до них в залежності від змісту господарської операції [13].

Механізований спосіб обробки інформації передбачає використання обчислювальної техніки як допоміжного засобу для обробки інформації.

Автоматизований (комп'ютеризований) спосіб обробки інформації передбачає використання комп'ютерної техніки як основного засобу ведення обліку, тобто первинна документація створена на основі внесення вхідних даних та подальша обробка інформації, автоматизоване проведення необхідних розрахунків та остаточне формуванням фінансової звітності відбувається у середовищі відповідної комп'ютеризованої системи [**Error! Bookmark not defined.**].

Паперовий та механізований способи обробки облікової інформації відносять до без комп'ютерної обробки інформації. Даний спосіб має свої переваги та недоліки. До переваг можна віднести порівняно низькі витрати на заробітну плату облікового персоналу, що можна пояснити тим, що даний спосіб обробки інформації не потребує значної кваліфікації даного персоналу. До недоліків можна віднести велику ймовірність допущення механічних помилок при роботі з великим обсягом інформації, тривалий термін обробки даних, необхідність значного штату працівників та інше [20].

Згідно загальної оцінки елементів облікової політики важливими визначені такі елементи як наявність наказу про облікову політику підприємства, склад виробничих запасів, одиниці обліку запасів, придбані або вироблені запаси, визнання та первісна оцінка запасів (табл. 2.4.).

Таблиця 2.4

Анкета оцінки елементів облікової політики (із врахування виробничих запасів)

№	Елемент, що перевіряється	Пункт наказу про облікову політику	Сфера застосування
1	Наявність наказу про облікову політику	1	Бухгалтерський облік
2	Склад виробничих запасів	2.1	Облік запасів
3	Одиниця обліку запасів	-	-
	- найменування	2.2	Облік запасів
	- однорідна група (вид)	-	-
4	Придбані (отримані) або вироблені запаси зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю.	2.4	Облік запасів
5	Визнання та первісна оцінка запасів	-	-
	- придбані за плату	2.4	Облік запасів
	- виготовлені власними силами	2.4	Облік запасів
	- внесені до статутного капіталу	2.4	Облік запасів
	- одержані безоплатно	2.4	Облік запасів
	- інших способів придбання	-	-
	і т. д.		

Джерело: [73]

Порядок формування облікової інформації про наявність і рух виробничих запасів підприємства включає в себе накладні про оприбуткування виробничих запасів та видаткову накладу на відпуск виробничих запасів (за Степаненко) [66] (рис.2.2.).

Виробничі запаси		

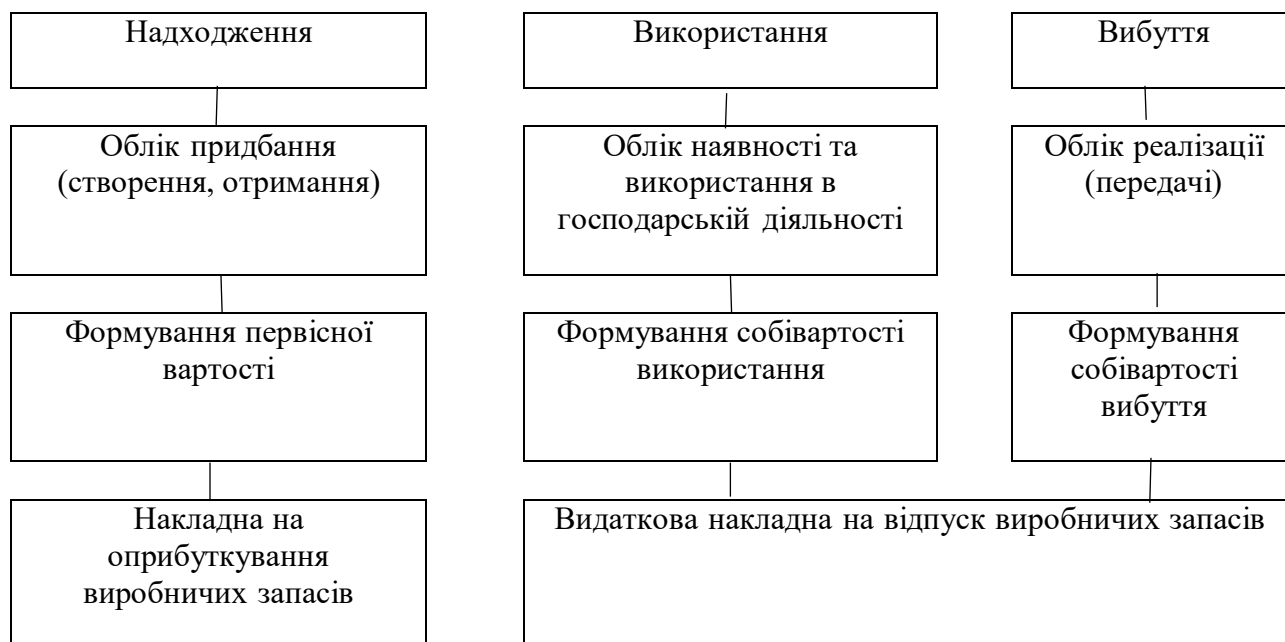

Рис. 2.2. Інформаційні потоки виробничих запасів за операціями на підприємстві

Виділяють три підходи до проведення комп'ютерного аудиту [14]:

а) аудитор з середовища електронної обробки даних клієнта отримує інформацію та проводить її обробку ручним способом, порівнюючи з вихідними даними комп'ютеризованої інформаційної системи та звітності, представлених у роздрукованому вигляді;

б) аудитор використовує при перевірці комп'ютер, але дані отримуються з первинних документів підприємства-клієнта, складених ручним способом;

в) аудитор та підприємство-клієнт використовують комп'ютерну техніку: аудитор використовує спеціальне програмне забезпечення для здійснення аудиторської перевірки, а підприємство – спеціальне комп'ютерне забезпечення.

Для аудиторської перевірки в інформаційних системах застосовуються засоби і методи, що діляться за групами: робота в реальному режимі часу з реальними даними; робота зі статистичними даними; робота з імітаційними даними; проведення аналізу спеціальними засобами.

На практиці для підприємств, з якими аудиторська фірма має довгострокові договірні відносини, розробляються спеціальні аудиторські модулі, вбудовані в існуючі програмні засоби обліку, контролю і аудиту. [26]

Програмні засоби використовують два види контролю даних: систематичний контроль, коли облікові дані тестуються по всіх основних критеріях, вибірковий контроль, що проводиться на деякій вибірці даних.

Використання персональних комп'ютерів під час аудитів може скоротити час та зусилля, необхідні для проведення аудитів, і, зрештою, створити нові можливості для аудиторських організацій та методів. Аудити з використанням автоматизованих систем можуть бути представлені у вигляді рис.2.3

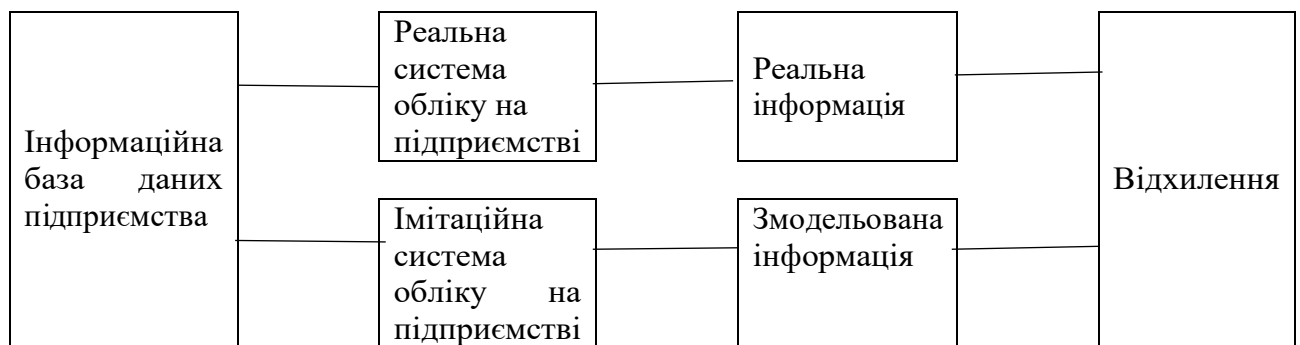

Рис.2.3. Процес проведення аудиту на підприємстві

Оскільки неоприбуткована продукція не відображається в бухгалтерських документах, у багатьох випадках її наявність визначається на підставі документів, що відображають технічний процес виробництва цієї продукції (документи на виплату заробітної плати, дані оперативного обліку про закладку сировини та відпуск готової продукції тощо), а також підтвердження вивезення продукції з підприємства (перепустки, квитанції, дорожні листи тощо).

В окремих випадках необлікована продукція може бути виявлена шляхом суміщення (порівняння) документів, що відображають надходження продукції: документальних даних зі складів і магазинів товаровиробників; Дані інвентаризації готової продукції в цехах і на складах підприємств разом із довідками на день такої інвентаризації тощо. При проведенні перевірки аудитор повинен ознайомитися з усіма документами, які дають змогу зробити висновок про наявність чи відсутність неврахованого випуску та реалізації продукції. випадків. Визначаючи наявність суттєвого знецінення, аудитор повинен мати на увазі, що виробництво неврахованої продукції понад сировину і матеріали не дає

достатньої підстави для встановлення наявності суттєвого знецінення. Цей товар може опинитися на складі компанії.

Істотні збитки виникнуть лише за умови відсутності обліку продукції, тобто її вивезення з підприємства без відображення в обліку. Для встановлення факту випуску неврахованої продукції використовуються різні методи аналізу та перевірки документів. Серед них, зокрема, порівняння даних інвентаризації складів готової продукції підприємства та даних обліку на складах (виявлення надлишків продукції їх виробництва, утворення яких було виключено замовниками через проведено недовантаження, що підтверджує оприбуткування продукції на всіх підприємствах, якщо немає помилок у обліку) оприбуткування продукції на складах та оперативний облік документами, що підтверджують вивезення готової продукції з підприємства Звірка документів (V накладна, перепустка, накладна, залізничні та інші документи).

У результаті такої звірки могли бути встановлені випадки експорту продукції, яка не була оприбуткована за складом, не списана на витрати і не зменшена в постачанні. Однак у випадках, коли експорт незареєстрованої продукції здійснюється з підприємства, яке виробляє таку продукцію оптом і має сировину та матеріали для неї, аудитор може оцінити вартість експортованої незареєстрованої продукції. Необхідно визначити кількісні матеріальні втрати.

Використовуючи комп'ютерні системи для аудитів, особливу увагу слід приділяти аудиторським ризикам. Основними факторами, що формують ризик аудиторів, є: децентралізація комп'ютерних мереж, географічна ізоляція комп'ютерних терміналів, недостатня обізнаність бухгалтерів у галузі інформаційних технологій та відсутність внутрішнього контролю за комп'ютерним середовищем.

Відповідно до Митного Кодексу України (МКУ), операція з давальницькою сировиною - це операція з перероблення (оброблення, збагачення чи використання) давальницької сировини в результаті технологічного процесу із зміною коду по УК ТЗЕД (незалежно від кількості виконавців), а також етапів (операцій з перероблення цієї сировини) з метою

отримання готової продукції. При цьому, сировина замовника на конкретному етапі переробки, а також на заключному, є основним матеріалом та її вартість становить не менш як 20 відсотків загальної вартості готової продукції.

До давальницьких сировинних ресурсів належать: сировина, напівфабрикати, комплектуючі, енергетичні продукти, що є власністю одного суб'єкта господарювання та передаються іншому суб'єкту господарювання для виробництва готової продукції з подальшою передачею або повернення така продукція або її частина власнику або від його імені іншій особі. Загальний механізм реалізації сучасної системи управління операціями з давальницькою сировиною сформований і представлений схематично на рис. 2.4.

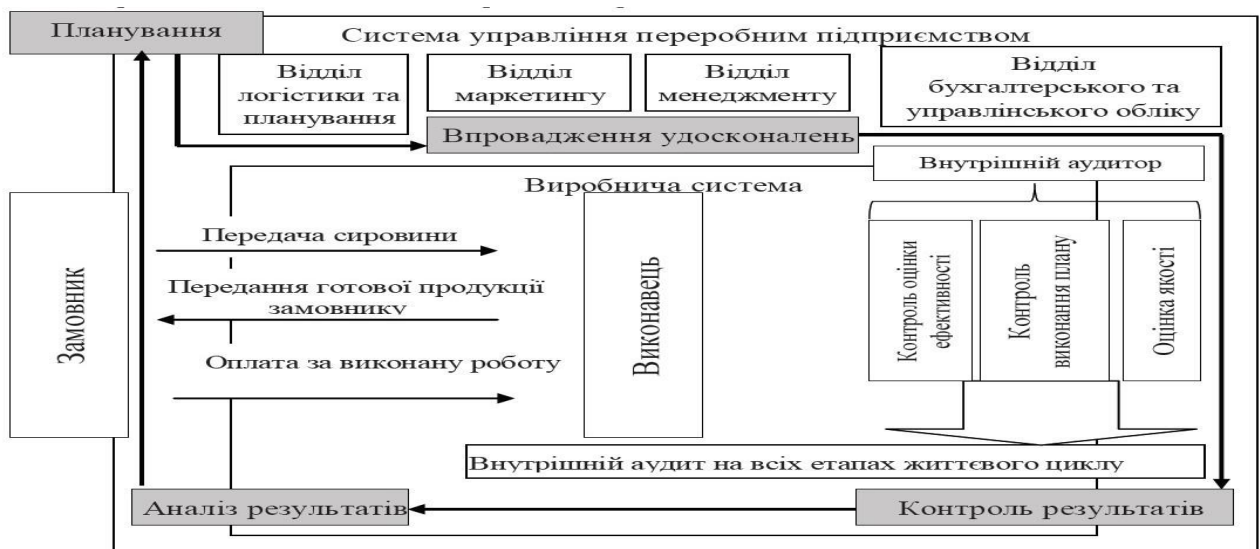

Рис.2.4. Механізм реалізації сучасної системи управління операціями із давальницькою сировиною [27, с.28]

На перший погляд, по переробці давальницької сировини - це досить простий виробничий процес, при якому замовник передає підряднику плату за проїзд, останній надає послуги з обробки та отримує плату за цю послугу в розмірі, визначеному в договорі. Незважаючи на простоту схеми, власне економічний процес виробничих відносин є складним, оскільки він заснований на принципах ринкової економіки з елементами внутрішніх виробничих суперечностей, внутрішньої та зовнішньої конкуренції.

Механізм здійснення операцій з давальницькою сировиною вимагає чітко організованої системи управління як на підприємстві-замовника, так і на

виконавчому підприємстві. Для реалізації цієї ініціативи важливо розробити алгоритм послідовного виконання завдання. Підрядник, отримуючи сировину від замовника, повинен забезпечити відповідні умови від надходження, обліку та переробки до продажу. Необхідним елементом реалізації розробленого механізму є система контролю у формі внутрішнього аудиту [24].

Проведення операцій з давальницькою сировиною пов'язане з багатьма ризиками, найважливішими з яких є можливість розробити достатню кількість продукту відповідної якості, максимізуючи прибуток. Тому виробник готової продукції повинен постійно дбати про дотримання норм і параметрів відповідності якісним та кількісним показникам, що відповідають вітчизняним та міжнародним стандартам.

Важлива діяльність спрямована на зниження собівартості продукції шляхом впровадження інноваційних технологій виробництва, максимальної автоматизації виробничого процесу, підвищення продуктивності праці та впровадження постійної системи контролю на всіх етапах життєвого циклу продукції.

Висновки до розділу 2

Підприємство здійснює синтетичний облік та аналітичний облік виробничих запасів. Аналітичний облік організований на основі обліку залишків виробничих запасів та складського обліку у кількісному відношенні. Для організації синтетичного обліку використовується рахунок 20 «Виробничі запаси». Кореспонденція рахунків відображається у надходженні, оплаті, списанні виробничих запасів.

Документальне оформлення виробничих запасів відбувається на основі внутрішніх нормативних регламентів, облікових реєстрів та звітності, формування звітних форм, де розкривається інформація про стан і рух

виробничих запасів. Загальна фінансова звітність дозволяє здійснити оцінку виробничих запасів за роками, кварталами, що виділяє важливість такого аналізу у фіналізованому аспекті отримання загальних результатів щодо ефективності внутрішнього контролю за виробничими запасами та запасами в загальному.

Внутрішній контроль виробничих запасів на підприємстві здійснюється на основі автоматизованого способу обробки інформації. При проведенні аудиту на підприємстві використовується реальна система обліку підприємства (на основі звітної документації) та імітаційна система обліку (змодельована інформація), що використовується для визначення похибок у проведенні виробничих запасів по підприємству із нормативними значеннями.

РОЗДІЛ 3

ОЦІНКА ФІНАНСОВО-МАЙНОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

ПІВНІЧНИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ

3.1. Організаційно-економічна характеристика діяльності досліджуваного підприємства

ПАТ «Північний гірничо-збагачувальний комбінат» входить до Групи Метінвест - найбільшої приватної компанії України, гірничо-металургійні підприємства якої об'єднані в єдиний виробничо-збутовий цикл - від видобутку вугілля і руди до продажу металу [43] .

Північний ГЗК є одним з найбільших гірничодобувних підприємств Європи та виробляє залізорудний концентрат (вміст заліза 66%) та котуни (вміст заліза 60,3% та 63,5%). З моменту введення в експлуатацію дробильної фабрики №3 у 2006 році видобуток руди у Первомайському кар'єрі провадиться із застосуванням циклічно-поточної технології, впровадження якої дозволило

знизити витрати на транспортування руди для подальшої переробки та збільшити виробничу потужність кар'єру. Це наймасштабніший проект у гірничорудній галузі незалежної України. На підприємстві діє система управління якістю, яка сертифікована на відповідність стандарту ISO 9001.

ПРАТ «ПВНГЗК» з моменту його державної реєстрації є юридичною особою, яке створене відповідно до законодавства України, має відокремлене майно, розрахункові та інші рахунки в банківських установах, знак для товарів та послуг, інші реквізити, виступає в цивільному обігу від власного імені.

Метою діяльності Товариства є виробництво продукції, яка відповідає найвищим вимогам споживача, створення умов для сприятливого розвитку виробництва з урахуванням інтересів всіх сторін - клієнтів, персоналу, суспільства, забезпечуючи при цьому безпеку співробітників і використовуючи процеси, які не надають негативного впливу на навколишнє середовище.

Господарська діяльність ПРАТ "ПВНГЗК" здійснюється у відповідності з прийнятою виробничою програмою, затвердженим річним бюджетом та фінансовим планом підприємства. Напрямки діяльності ПРАТ "ПВНГЗК" протягом періоду існування не змінювались. В 2020 році у ПРАТ «ПВНГЗК» злиття, поділу, приєднання, перетворення не відбувалося.

Станом на 31 грудня 2020 року кількість співробітників Компанії склала 6 066 осіб (станом на 31 грудня 2019 року - 6 019 осіб).

На фоні загальної стабілізації макро економіки українська економіка демонструвала стійке зростання протягом чотирьох років поспіль до кінця 2019 року, підтримувана структурними реформами, зростанням внутрішніх інвестицій, відродженням домашніх господарств, збільшенням промислового виробництва і будівництва, а також поліпшенням кон'юнктури на зовнішніх ринках. Починаючи з першого кварталу 2020 року, економіка України скорочується на тлі скорочення промислового виробництва і заходів ізоляції, введених в березні 2020 роки для стримування поширення пандемії COVID-19. Ослаблення обмежувальних антипандемічних заходів стимулювало відновлення економіки в другій половині року. В цілому Національний банк України («НБУ»)

прогнозував, що реальний ВВП впаде на 4,4% в 2020 році в порівнянні з ростом на 3,3% в 2019 році.

Фінансові показники компанії в значній мірі залежать від світових цін на залізну руду і попиту на неї. У 2019-2020 роках ціни на залізну руду зазнали значних коливань. У березні 2020 року спалах COVID-19 привів до карантину і різних обмежень на пересування, що були введені в багатьох країнах. Це, в свою чергу, призвело до зниження активності в певних секторах економіки, зниження попиту на певні товари та послуги і підвищення ризиків уповільнення економічного зростання і рецесії в ключових країнах світу.

Згідно Статуту органами управління Товариства являються:

- Загальні збори акціонерів - вищий орган товариства;
- Наглядова рада - наглядовий орган товариства, який представляє інтереси акціонерів та здійснює захист їх прав у період між проведенням загальних зборів;
- Генеральний директор - одноособовий виконавчий орган товариства, що здійснює керівництво його поточною діяльністю.

Організаційна структура ПРАТ «ПВНГЗК» під керівництвом генерального директора складається з:

- дирекції з капітального будівництва та капітальних ремонтів;
- дирекції з виробництва та планування;
- дирекції з інжинірингу;
- дирекції з технології та якості;
- фінансової дирекції;
- дирекції з персоналу та соціальних питань;
- дирекції з охорони праці, промислової безпеки та екології;
- дирекції із закупок;
- дирекції з аналізу та управління ризиками безпеки;
- дирекції з операційних поліпшень.

Розглянемо виробничу структуру ПАТ «Північний гірничо-збагачувальний комбінат». Виробничі потужності підприємства дозволяють

виробляти 14,2 млн. тонн концентрату та 11,1 млн. тонн котунів. Сировинною базою підприємства є великі родовища залізистих кварцитів, які розробляються Первомайським та Ганнівським кар'єрами, загальні промислові запаси яких за методикою JORC становлять 3807 млн. тонн мінеральних ресурсів, у тому числі 713 млн. тонн залізної руди(рис. 2.1.).

Первомайський кар'єр — один із найбільших кар'єрів в Україні. Проектна глибина кар'єру 650 метрів. В даний час кар'єр простягається вшир на 2,5 тис. м, в довжину більш ніж на 3 тис. м. Глибина кар'єру 400 м. Нижній горизонт знаходиться на позначці - (285) м.

Ганнівський кар'єр - проектна продуктивність кар'єру 10,0 млн. тонн сирової руди на рік (глибина кар'єру досягла 275м, ширина 1,2 тис. м, довжина 5,250 тис.м).

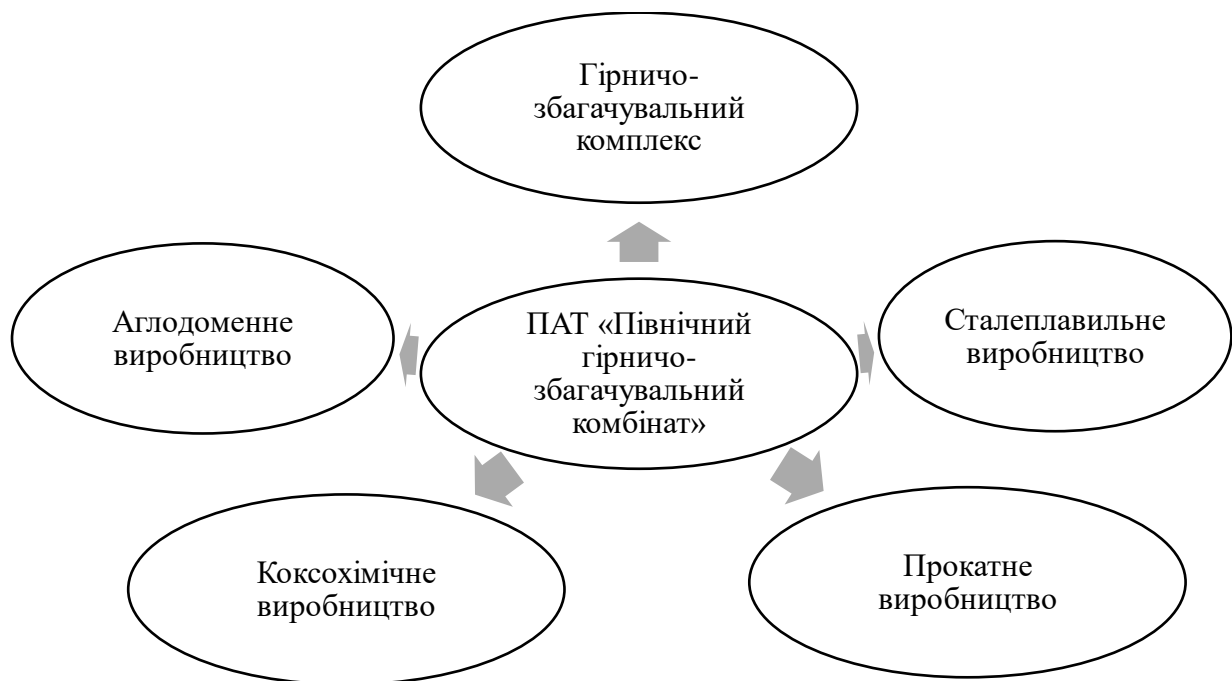

Рис.3.1. Виробнича структура підприємства

У склад коксохімічного виробництва входять цехи: вуглепідготовчий, коксові № 1 і № 2, уловлювання хімічних продуктів коксування, очищення коксового газу від сірководню, а також ремонтно-механічний, енергетичний, транспортні цехи й інші допоміжні служби.

Коксохімічне виробництво випускає наступну продукцію: кокс доменний, горішок коксовий, дріб'язок коксовий, смолу кам'яновугільну, сульфат амонію,

бензол кам'яновугільний, сірчану кислоту, коксовий газ очищений. Кокс виробляється по затвердженому технологічному регламенту у відповідності технічним вимогам.

Металургійне виробництво містить у собі аглодомений, сталеплавильний і прокатний переділи, а також ряд допоміжних цехів і служб.

Аглодомений переділ забезпечує виплавку передільного і ливарного чавунів і складається з агломераційного і доменного цехів № 1 і № 2. В агломераційному цеху працюють агломашини площею спікання 62,5м² кожна, продуктивність цеху - 2125000т. агломерату в рік. Продукція переділу - агломерат та чавун.

Основне призначення агломераційного цеху – виробництво агломерату з використанням залізомісних відходів металургійного виробництва компанії.

Сталеплавильне виробництво комбінату – це шість самостійних цехів, основна діяльність яких спрямована на випуск сталі, що відповідає світовим стандартам. До складу виробництва входять цехи: киснево-конвертерний цех, мартенівський цех, цех підготовки складів, копровий цех, вогнетривко-вапняний цех, цех ремонту металургійних печей.

У киснево-конвертерному цеху діють шість конвертерів ємністю 160 т кожний. У цеху виробляється напівспокійна, спокійна і низьколегована сталь різних марок для виробництва арматурного прокату. У мартенівському цеху діє одна мартенівська піч ємністю 600т.

Підприємство виробляє основну сировину для металургійної галузі (табл.2.1):

- залізорудний концентрат (із вмістом заліза 65.5%);
- обкотиші (вміст заліза 62,65%. 63.8%. та 65%).

Таблиця 3.1

Інформація про географію продажів продукції ПРАТ «ПІВНГЗК»

Загальний обсяг реалізації за звітний період, у т.ч.:	тис. тн.	2021 р. тис. грн.	тис. тн	2020 р. тис. грн.	тис. тн.	2018 р. тис. грн.

- за видами продукції						
обкотиші	5 397	10 832 123	8 021	21 967 833	8422	23 009 688
концентрат	7 635	13 202 048	4 048	6 505 127	1935	3 092 912
інша продукція		29 622			-	
- за напрямками						
внутрішній ринок	7 709	10 154 693	7 773	18 956 969	7009	16 689 495
експорт	5 323	13 909 100	4 296	9 515 991	3347	9 413 105
Всього:	13 032	24 063 793	12 069	28 472 960	10356	26 102 600

Структура продажів за географією включає такі країни як: Китай, Країна, Алжир, Польща, Чехія, інші країни (рис.3.2.). У довійськовий час основними споживачами продукції були: Макіївський МК, Алчевський МК, "Азовсталь", "Криворіжсталь", "Запоріжсталь", Донецький МОЗ, ДМК ім. Дзержинського, ММК ім. Ілліча, Єнакіївський МОЗ, ДМЗ ім. Петровського, меткомбінати Польщі, Румунії, Чехії, Словаччини, Австрії, Болгарії, Сербії, Туреччини, Китаю.

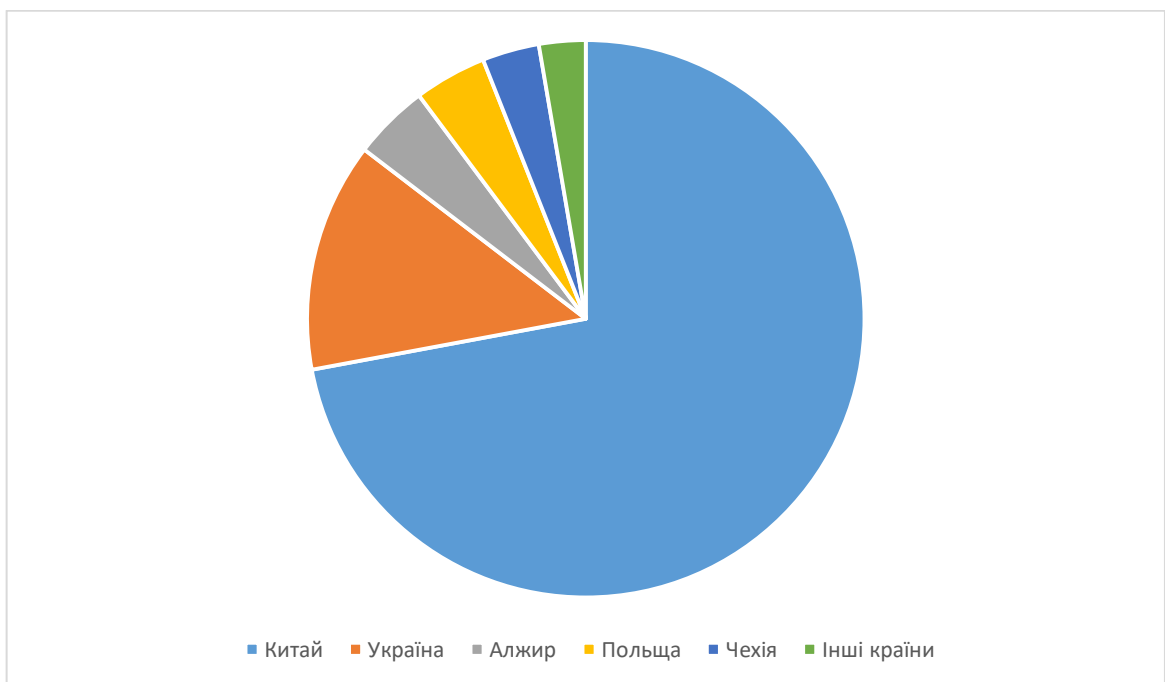

Рис.3.2. Структура продажів за країнами до війни

Оборотність власного капіталу вказує на інтенсивність використання власного капіталу для забезпечення генерування прибутку підприємства. ПАТ

«Північний ГЗК» отримало 0,57 гривень чистого доходу в 2021 р. на кожному залучену гривню від цього джерела фінансування активів.

Фактором, що сприяв зниженню оборотності власного капіталу, було зниження чистого прибутку компанії, незважаючи на зниження середньої вартості власного капіталу, що мало позитивний вплив на показники ефективності. Але все ж дія першого фактора було більш відчутною в 2019 - 2021 рр.

Кожна гривня ПАТ «Північний ГЗК» забезпечила отримання 0,25 гривень припливу коштів від продажу товарів і послуг протягом 2021 р.

Залучені основні засоби ПАТ «Північний ГЗК» використовуються в операційному процесі менш інтенсивно, про що свідчить зниження фондівіддачі (поточне значення становить 1,17 проти базового 1,59). В 2021 р. кожна вкладена в основні засоби гривня дозволила виготовити та реалізувати 1,17 гривень товарів і послуг.

Дебіторська заборгованість ПАТ «Північний ГЗК» здійснила 0,38 оборотів в рік, а період інкасації заборгованості дорівнює 946,79 днів.

Клієнти, які отримують товари та послуги від товариства, постачальники, які отримують авансові платежі, та інші боржники привласнюють пропорційно більше коштів компанії наприкінці періоду дослідження, що призводить до зниження оборотності цього елемента активу на 0,21.

У 2021 році клієнти та інші кредитори використовували кошти компанії менший період (946,79 днів), ніж протягом періоду, протягом якого компанія здійснювала постачальники та інші внески в рамках фінансово-господарських відносин при формуванні кредиторської заборгованості (1 246,14 днів). Якщо це не призводить до погіршення відносин з постачальниками, то доцільно і далі дотримуватися такої політики.

Період, протягом якого інвестиційні кошти ПАТ «Північний ГЗК» овертаються в готівку після проходження етапів формування фізичного резерву, перетворення в готову продукцію та послуги та погашення дебіторської заборгованості, дорівнює 979,17 дням.

Виявлене збільшення тривалості операційного циклу на 345,87 днів вказує на деяке зниження якості операційного процесу ПАТ «Північний ГЗК».

Показник фінансового циклу, який враховує також кредиторську заборгованість, дорівнює -266,98 дням.

Період фінансового циклу ПАТ «Північний ГЗК» знаходиться нижче нуля, що свідчить про можливі проблеми з платоспроможністю. Своєчасне виконання зобов'язань перед постачальниками та іншими партнерами є важливим для забезпечення високого рівня довіри та мінімального ризику зупинки операційних процесів через неможливість доступу до необхідних матеріалів та інших ресурсів.

Таблиця 3.2

Показники ділової активності ПАТ «Північний ГЗК» (показники оборотності)

Показники	Рік		Абсолютний приріст (відхилення), +,-
	2020	2021	
Оборотність власного капіталу, обороти	0,62	0,57	-0,05
Оборотність активів, коефіцієнт трансформації, обороти	0,38	0,25	-0,13
Фондовіддача, обороти	1,59	1,17	-0,42
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, обороти	0,57	0,36	-0,21
Період одного обороту оборотних активів, днів	635,84	1 004,65	368,81
Коефіцієнт оборотності запасів, обороти	13,15	11,12	-2,03
Період одного обороту запасів, днів	27,38	32,38	5
Коефіцієнт оборотності готової продукції, обороти	75,38	112,33	36,95
Період одного обороту готової продукції, дні	4,78	3,2	-1,58
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, обороти	0,59	0,38	-0,21
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	605,92	946,79	340,87
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, обороти	0,67	0,29	-0,38
Період погашення кредиторської заборгованості, днів	537,2	1 246,14	708,94
Період виробничого циклу, днів	18,93	24,25	5,32
Період операційного циклу, днів	633,3	979,17	345,87
Період фінансового циклу, днів	96,1	-266,98	-363,08

В умовах військового стану галузь в якій працює підприємство зазнала кризи. Причиною кризи в галузі стало ускладнення логістики, подорожчання перевезень і водночас падіння світових цін на метал. Зокрема, на тяжке становище ПівнГЗК вплинуло знищення окупантами мариупольських підприємств «Азовсталь» та ММК імені Ілліча. Також інші українські металургійні заводи скоротили виробництво і завантажені лише на 15%, а експорт обмежений через блокування портів. Вартість наших товарів значно зросла, а ціни впали. Так, залізничний тариф на руду критично зріс понад 140%, рента зросла на 160%, зростає вартість енергоносіїв та імпортованих матеріалів.

3.2. Аналіз фінансово-майнового стану підприємства за 2019-2021 рр.

Вся господарсько-виробнича діяльність ПРАТ «ПІВНГЗК» аналізується через фінансово-економічні показники. В 2019 р. ПАТ «Північний ГЗК» сформував обсяг виручки в розмірі 28 472 960 тис. грн. (Додаток Б).

На кінець періоду дослідження (2021 р.) виручка становить 17 803 594 тис. грн., що на 37,47% менше показника на початок періоду аналізу. Це свідчить про неспроможність підприємства працювати в складних економічних умовах і використовувати наявні конкурентні переваги для задоволення потреб цільового сегменту. Це призводить до зменшення фінансових ресурсів, доступних компанії для покриття постійних і змінних витрат, заохочення ефективних працівників, погашення фінансових зобов'язань та вирішення інших операційних і стратегічних завдань.

Зниження ефективності економічних процесів підприємства проявляється в чистому доході, який знижується швидше (на 37,47%), ніж собівартість (на 36,46% за 2019 - 2021 рр.). Важливо досягти протилежного результату, що дозволить отримати більш відчутні фінансові результати ПАТ «Північний ГЗК».

Валовий прибуток ПАТ «Північний ГЗК» був додатним на кінець 2021 р. і становив 7 601 845 тис. грн. проти 12 417 211 тис. грн. в 2019 р., що вказує на

ефективні операційні процеси, які дозволяють створювати додану вартість в рамках щоденної діяльності трудового колективу. Як результат, решту коштів можна використати на адміністративні витрати, витрати на продаж і фінансові витрати

Норма операційного прибутку є показником конкурентоспроможності. Високе значення цього показника свідчить про якісні товари та послуги компанії, що забезпечує стабільне положення на висококонкурентному ринку. У 2021 році ПАТ «Північний ГЗК» заробило 34,12 копійки операційного прибутку на кожну гривню продажів. Менеджери виконують свою роботу, тобто шукають можливості для забезпечення високої ефективності операційних процесів компанії, оскільки у 2019 – 2021 роках показник зростає на 6,02.

Підприємство більш обережно використовує обмежені матеріальні ресурси, оскільки в 2019 - 2021 роках знижується матеріаломісткість, тобто зменшується вартість спожитих ресурсів на одиницю чистого доходу.

Менш продуктивно у 2021 році працює персонал компанії, про що свідчить обсяг доданої вартості на одну особу в сумі 2 079,45 тис. грн. проти 3188,96 тис. грн. У 2019 році це свідчить про непередбачену політику управління працею.

Така динаміка пояснюється повільнішим зниженням доданої вартості порівняно зі швидким зменшенням кількості зайнятих. Така динаміка пояснюється повільнішим падінням виробництва та надання послуг порівняно зі швидким падінням зайнятості.

Залучені основні засоби ПАТ «Північний ГЗК» використовуються в операційному процесі менш інтенсивно, про що свідчить зниження фондовіддачі (поточне значення становить 1,17 проти базового 1,59). В 2021 р. кожна вкладена в основні засоби гривня дозволила виготовити та реалізувати 1,17 гривень товарів і послуг.

В 2019 р. ПАТ «Північний ГЗК» сформувало обсяг виручки в розмірі 28 472 960 тис. грн.

На кінець періоду дослідження (2021 р.) виручка становить 17 803 594 тис. грн., що на 37,47% менше показника на початок періоду аналізу. Це свідчить про

неспроможність підприємства працювати в складних економічних умовах і використовувати наявні конкурентні переваги для задоволення потреб цільового сегменту. Це призводить до зменшення фінансових ресурсів, доступних компанії для покриття постійних і змінних витрат, заохочення ефективних працівників, погашення фінансових зобов'язань та вирішення інших операційних і стратегічних завдань. (табл. 3.3.)

Таблиця 3.3

Динаміка фінансових результатів ПАТ «Північний ГЗК» в 2019 - 2021 рр., тис. грн.

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +,-		Відносний приріст (відхилення), %		
	2019	2020	2021	2020 / 2019	2021 / 2020	2020 / 2019	2021 / 2020	2021 / 2019
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	28 472 960	24 063 793	17 803 594	-4 409 167	-6 260 199	-15,49	-26,02	-37,47
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	16 055 749	13 907 916	10 201 749	-2 147 833	-3 706 167	-13,38	-26,65	-36,46
Валовий прибуток (збиток)	12 417 211	10 155 877	7 601 845	-2 261 334	-2 554 032	-18,21	-25,15	-38,78
Інші операційні доходи	5 941 369	2 629 584	3 791 000	-3 311 785	1 161 416	-55,74	44,17	-36,19
Адміністративні витрати	180 974	197 660	142 968	16 686	-54 692	9,22	-27,67	-21
Витрати на збут	3 268 841	3 163 536	2 432 592	-105 305	-730 944	-3,22	-23,11	-25,58
Інші операційні витрати	6 908 361	1 568 941	2 743 309	-5 339 420	1 174 368	-77,29	74,85	-60,29
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)	8 000 404	7 855 324	6 073 976	-145 080	-1 781 348	-1,81	-22,68	-24,08
Інші фінансові доходи	2 405 997	85 698	903 121	-2 320 299	817 423	-96,44	953,84	-62,46
Інші доходи	116 072	0	78 221	-116 072	78 221	-100	0	-32,61
Фінансові витрати	857 331	2 300 501	3 030 243	1 443 170	729 742	168,33	31,72	253,45
Інші витрати	73 111	379 106	427 970	305 995	48 864	418,53	12,89	485,37
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	9 592 031	5 261 415	3 597 105	-4 330 616	-1 664 310	-45,15	-31,63	-62,5
Витрати (дохід) з податку на прибуток	1 597 053	920 382	647 479	-676 671	-272 903	-42,37	-29,65	-59,46

Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	7 994 978	4 341 033	2 949 626	-3 653 945	-1 391 407	-45,7	-32,05	-63,11
--	-----------	-----------	-----------	------------	------------	-------	--------	--------

(Додатки В-Е)

Про зниження ефективності господарського процесу на підприємстві свідчить чистий дохід, який зменшувався швидшими темпами (37,47%), ніж собівартість (36,46% за 2019 – 2021 роки). Важливо досягти протилежної ситуації, яка дозволить зробити більш солідний фінансовий результат ПАТ «Північний ГЗК».

Валовий прибуток ПАТ «Північний ГЗК» був додатним на кінець 2021 р. і становив 7 601 845 тис. грн. проти 12 417 211 в 2019 р., це свідчить про те, що ефективні операційні процеси дозволяють створювати додану вартість у щоденній діяльності ваших співробітників. Таким чином, є додаткові кошти, доступні для адміністративних витрат, витрат на продаж, фінансових витрат.

Управлінські рішення у сфері управління операційною діяльністю ПАТ «Північний ГЗК» були неефективними, оскільки сума прибутку від операційної діяльності зменшилась на 24,08%, що свідчить про відсутність коштів для оплати фінансових зобов'язань та формування чистого прибутку.

Кінцевий фінансовий результат діяльності компанії є найважливішим показником, що свідчить про здатність компанії створювати додану вартість, займати стабільні позиції на ринку за рахунок впровадження якісних бізнес-процесів. Чистий прибуток формується під впливом усіх управлінських рішень, прийнятих за період аналізу, та об'єктивних зовнішніх і внутрішніх процесів. Чистий прибуток ПАТ «Північний ГЗК» становить 2 949 626 тис. грн. в 2021 р.

Негативна динаміка показника ПАТ «Північний ГЗК» (від'ємний приріст 63,11%) свідчить про нездатність власника нарощувати обсяг залучених коштів і тривалий час стабільно працювати на ринку.

Поточна вартість розрахунково-грошової частини майна ПАТ «Північний ГЗК» на кінець 2021 р. становить 58 115 233 тис. грн. На товарне майно припадає 280 877 тис. грн. в кінці періоду дослідження, а виробнича частина формує 21 465 291 тис. грн. (табл.3.4)

Таблиця 3.4

Елементи майна ПАТ «Північний ГЗК» в 2019 - 2021 рр., тис. грн.

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +,-		Відносний приріст (відхилення), %		
	2019	2020	2021	2020 / 2019	2021 / 2020	2020 / 2019	2021 / 2020	2021 / 2019
Розрахунково- грошова частина майна	43 462 093	39 428 272	58 115 233	-4 033 821	18 686 961	-9,28	47,39	33,71
Товарна частина майна	472 695	179 748	280 877	-292 947	101 129	-61,97	56,26	-40,58
Виробнича частина майна	22 207 253	21 549 881	21 465 291	-657 372	-84 590	-2,96	-0,39	-3,34
Нематеріальне майно	227 364	219 368	212 059	-7 996	-7 309	-3,52	-3,33	-6,73
Всього	66 369 405	61 377 269	80 073 460	-4 992 136	18 696 191	-7,52	30,46	20,65

Підвищений знос основних фондів створює додаткові ризики продуктивності, пов'язані із зупинкою виробництва або збоями в обслуговуванні. З іншого боку, значення цього показника знаходиться в допустимих межах, що свідчить про прийнятність політики управління основними засобами.

У 2021 році Компанія не проводить активного оновлення основних засобів, що може призвести до зниження продуктивності (табл.3.5)

Таблиця 3.5

Динаміка показників майнового стану ПАТ «Північний ГЗК» в 2019 - 2021 рр.

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +,-		Відносний приріст (відхилення), %		
	2019	2020	2021	2020 / 2019	2021 / 2020	2020 / 2019	2021 / 2020	2021 / 2019
Частка обігових виробничих фондів у оборотних активах	0,02	0,02	0,01	0	-0,01	0	-50	-50
Частка основних засобів у активах	0,22	0,25	0,19	0,03	-0,06	13,64	-24	-13,64
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,07	0,23	0,33	0,16	0,1	228,57	43,48	371,43
Коефіцієнт оновлення основних засобів	-	0,22	0,09	-	-0,13	0	-59,09	0
Коефіцієнт мобільності активів	2,08	1,9	2,83	-0,18	0,93	-8,65	48,95	36,06

ПАТ «Північний ГЗК» створив власні оборотні кошти (4 707 734 тис. грн.), які можуть бути спрямовані на фінансування частини необхідних у процесі діяльності запасів, дебіторська заборгованість, що виникає в процесі виробництва та реалізації; Інші оборотні активи. Обсяг цих коштів зменшився на 14 604,734 тис. грн. на 2019-2021 роки (табл.3.6.)

Менеджери ПАТ «Північний ГЗК» не забезпечили високу фінансову гнучкість бізнесу, оскільки дефіцит обігових коштів створювався за рахунок коштів власників. У результаті бізнес став більш залежним від зовнішніх постачальників фінансових ресурсів. 8% оборотних активів припадає на власні оборотні кошти в 2021 р. Власні оборотні кошти характеризуються прийнятним рівнем маневреності, що відображає коефіцієнт (0,45).

Таблиця 3.6

Динаміка показників фінансової стійкості ПАТ «Північний ГЗК» в 2019 - 2021 рр.

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +,-		
	2019	2020	2021	2020 / 2019	2021 / 2020	2021 / 2019
Власні обігові кошти, тис. грн.	19 312 468	15 996 605	4 707 734	-3 315 863	-11 288 871	-14 604 734
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	0,43	0,4	0,08	-0,03	-0,32	-0,35
Маневреність власних оборотних коштів	0	0,08	0,45	0,08	0,37	0,45
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами запасів	14,54	20,31	4,49	5,77	-15,82	-10,05
Коефіцієнт фінансової автономії	0,62	0,61	0,32	-0,01	-0,29	-0,3
Коефіцієнт фінансової залежності	1,62	1,65	3,12	0,03	1,47	1,5
Коефіцієнт фінансового левериджу	0,62	0,65	2,12	0,03	1,47	1,5
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,47	0,43	0,18	-0,04	-0,25	-0,29
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	0,86	0,83	0,94	-0,03	0,11	0,08
Коефіцієнт фінансової стійкості (покриття інвестицій)	0,67	0,67	0,36	0	-0,31	-0,31
Коефіцієнт мобільності активів	2,08	1,9	2,83	-0,18	0,93	0,75

Надзвичайно важливою послугою для бізнесу є можливість формування необхідного запасу матеріальних ресурсів, які потім використовуються у процесі виробництва та доставки. Високе значення показника запасів, що

забезпечується власним оборотним капіталом (449% в 2021 р.) свідчить про те, що існує невеликий ризик такого порушення. Крім того, існує підвищений ризик недостатності запасів матеріалів, сировини та інших ресурсів протягом 2019-2021 років, що призведе до тимчасового припинення операційної діяльності ПАТ «Північний ГЗК». Про це свідчить зниження частки власних обігових коштів у резервах на 10,05 процентних пунктів.

ПАТ «Північний ГЗК» не в змозі самостійно профінансувати значну частину, а саме 32% необхідних активів. Те, що відповідний показник залишається на низькому рівні, свідчить про недовіру до підприємства з боку учасників фінансового ринку, постачальників матеріальних ресурсів та послуг. Якщо компанія втрачає платоспроможність і стає неплатоспроможною, зменшення власного капіталу не дозволить погасити більшість зобов'язань.

Виходячи з цієї логіки, показники фінансового левериджу та фінансової залежності ПАТ «Північний ГЗК» також знаходяться поза сферою нагляду та значною мірою залежать від зовнішніх постачальників фінансових ресурсів. Надалі виникне необхідність контролю за дотриманням прийнятних співвідношень між власним капіталом і позиковими коштами, що дозволить більш якісно оцінити кредитоспроможність. На кожен гривню власного капіталу ПАТ «Північний ГЗК» припадає 3,12 гривень пасивів. У ПАТ «Північний ГЗК» було на момент складання звітності 2,12 гривень зобов'язань на кожен гривню власного.

Індикатор маневреності власного капіталу свідчить про високий рівень фінансової гнучкості цього джерела фінансування активів підприємства. На кінець 2021 р. значення дорівнює 18%. У своїй політиці залучення боргу як джерела фінансування, зосередження компанії на короткострокових боргах, як судячи з її показників короткострокової заборгованості, дозволяє їй залишатися більш гнучким, залучаючи та виплачуючи кошти лише за необхідності. З іншого боку, якщо бізнес матиме обмежений доступ до такого короткострокового боргу, неможливо буде забезпечити стійкість економічного

процесу. Поточні зобов'язання формували 94% зобов'язань в 2021 р. За 2019 - 2021 рр. індикатор ПАТ «Північний ГЗК» виріс на 0,08.

Якщо показник автономності враховує вартість власного капіталу, то розраховується загальний коефіцієнт фінансової стійкості з додатковим елементом у вигляді довгострокових зобов'язань ПАТ «Північний ГЗК». Значення цього показника в 2021 р. в розмірі 36% говорить про те, що ризик зупинки діяльності через недостатній обсяг короткострокових зобов'язань є високим протягом найближчого року.

Структура активів ПАТ «Північний ГЗК» у 2021 році свідчить про високий рівень адаптивності, адже за потреби компанія здатна швидко перебудувати свої бізнес-процеси, вивільнити фінансові ресурси з цих активів, які є перспективними і недостатньо продуктивними. Змінюються обставини, з іншого боку, щоб направити активи відповідно до останньої політики формування. На кожну гривню необоротних активів припадало 2,83 грн оборотних активів. Зменшення власного капіталу на 37,33% у 2019 – 2021 роках свідчить як про неможливість досягнення такої мети, так і про ослаблення фінансової спроможності ПАТ «Північний ГЗК». Власний капітал ПАТ «Північний ГЗК» становить 25 627 192 тис. грн. На кінець 2021 року проти 40 892,606 тис. грн. У 2019 році

У 2019 – 2021 роках фінансове становище власників ПАТ «Північний ГЗК» послаблюється, оскільки за вирахуванням зобов'язань сума наявних чистих активів зменшується на 37,33%. Таким чином, підприємство має неефективну бізнес-модель. У 2019 році ПАТ «Північний ГЗК» отримало виручку в розмірі 28 472 960 тис. грн.

На кінець досліджуваного періоду (2021 рік) дохід становить 17 803 594 тис. грн., що на 37,47% менше показника на початок аналізованого періоду. Це свідчить про нездатність підприємства працювати в складних економічних умовах, використовувати наявні конкурентні переваги, задовольняти потреби свого цільового сегмента ринку. Це призводить до того, що компанія має менше фінансових ресурсів для покриття постійних і змінних витрат, мотивації

ефективних співробітників, оплати фінансових зобов'язань та вирішення інших операційних і стратегічних завдань.

3. 3. Аналіз ефективності використання виробничих запасів

Значна частина фінансових ресурсів компанії (18,67%) вкладається в капітальні активи, які дозволяють створювати товари та послуги. Це означає, що у разі зміни ринкової ситуації, зниження попиту на основні товари та послуги ПАТ «Північний ГЗК» не зможе швидко перебудувати свої виробничо-збутові процеси для адаптації. З іншого боку, це дещо знижує ризик зупинки бізнесу через неспроможність сплатити орендну плату за наступний місяць.

Посилення залежності від зовнішніх постачальників фінансових ресурсів призводить до вразливості та збільшення боргового навантаження, але водночас призводить до більш повного використання наявного економічного, виробничого та збутового потенціалу підприємства. Отже, якщо ПАТ «Північний ГЗК» характеризується достатньо високою маржинальністю, доцільно продовжувати залучати додаткові фінансові ресурси для інтенсивності основної діяльності. Зараз частка довгострокових і короткострокових боргових коштів становить 68%.

Зростаюча сума активів ПАТ «Північний ГЗК» становила в 2021 р. 80 073 460 тис. грн. проти 66 369 405 тис. грн. в 2019 р.

Оборотні активи призвели до такого приросту активів на 20,65%. Вони збільшилися на 32,07% в 2019 - 2021 рр.

Наступні елементи активів ПАТ «Північний ГЗК» здійснювали стимулюючий вплив на розмір загальної суми:

- незавершене виробництво (+11,73%)
- товари (+4 254,05%)
- дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (+14,63%)
- дебіторська заборгованість за виданими авансами (+212,83%)
- дебіторська заборгованість з нарахованих доходів (+626 тис. грн.)
- гроші та їх еквіваленти (+3 342,59%)

- основні засоби: (+1,61%)
- довгострокова дебіторська заборгованість (+1 258,37%)

Негативно впливали на суму такі елементи активів ПАТ «Північний ГЗК»:

- виробничі запаси (-19,17%) (рис.3.)
- готова продукція (-68,44%)
- запаси (-21,11%)
- векселі одержані (-52,96%)
- дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом (-82,71%)
- інша поточна дебіторська заборгованість (-8,43%)
- витрати майбутніх періодів (-1,75%)
- інші оборотні активи (-52,17%)
- нематеріальні активи (-6,73%)
- незавершені капітальні інвестиції (-13,41%)
- інші фінансові інвестиції (-10%)

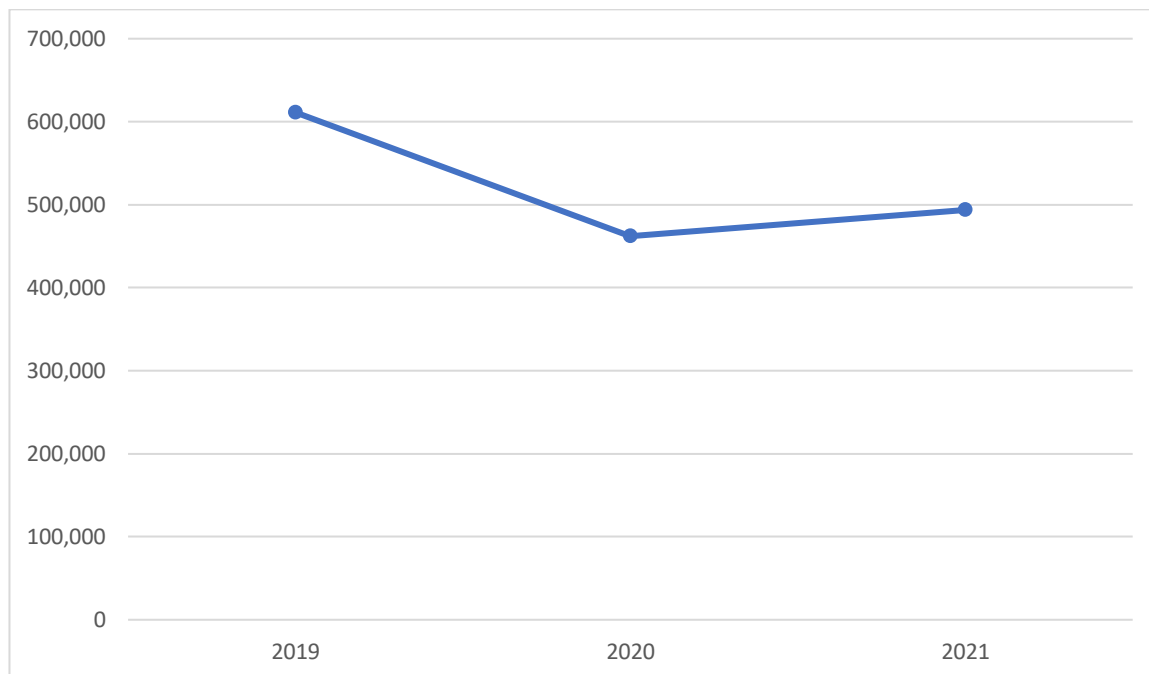

Рис.3.3. Динаміка виробничих запасів

Різні види грошових потоків характеризуються різною ритмічністю. Наприклад, розрахунки з постачальниками сировини та обладнання пропорційні інтенсивності виробництва товарів і надання послуг, а витрати на оновлення

основних фондів здійснюються раз на кілька років. Тому важливо враховувати величину грошових потоків за кілька періодів (Додаток В).

Здійснювати поточну діяльність на день протягом 2021 року, це означає, що компанія здатна профінансувати себе протягом 17,23 днів за рахунок вільного грошового потоку. Показник періоду самофінансування включає короткострокові фінансові вкладення та дебіторську заборгованість, а значення ПАТ «Північний ГЗК» свідчить про те, що підприємство здатне своєчасно розрахувати в рамках поточної діяльності лише 498,26 днів за рахунок наявних запасів ліквідних активів (табл.3.7).

Це означає, що підприємство має можливість вчасно виконати свої зобов'язання навіть у разі несподіваної затримки платежів з боку клієнтів та інших учасників господарських відносин.

Таблиця 3.7

Відносні показники достатності грошових коштів ПАТ «Північний ГЗК» в 2019 - 2021 рр.

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +,-		Відносний приріст (відхилення), %		
	2019	2020	2021	2020 / 2019	2021 / 2020	2020 / 2019	2021 / 2020	2021 / 2019
Середньоденна потреба в коштах для операційної діяльності, тис. грн.	92 975,87	76 506,05	97 339,72	-16 469,82	20 833,67	- 17,71	27,23	4,69
Забезпеченість грошовими коштами, дні	-	8,41	17,23	-	8,82	0	104,88	0
Інтервал самофінансування, дні	-	537,81	498,26	-	-39,55	0	-7,35	0

Для самофінансування теперішня вартість коефіцієнта потоку від поточної діяльності вище одиниці, що свідчить про здатність підприємства інвестувати за рахунок власних коштів. Підприємство здатне виконувати свої фінансові зобов'язання за рахунок поточної діяльності, про що свідчить коефіцієнт адекватності надходжень від поточної діяльності до сплати зобов'язань у розмірі 1,24.

ПАТ «Північний ГЗК» здатне покрити непередбачені витрати, якщо вони виникнуть, що свідчить про ефективну систему управління ризиками. Цей факт підтверджується коефіцієнтом ліквідності загального потоку, який на кінець досліджуваного періоду більше одиниці. Відповідно, значення загального коефіцієнта ефективності грошового потоку вище нуля, що свідчить на користь менеджерів, що підтверджує їх здатність і компетентність забезпечувати стабільність грошових потоків. (табл.3.8.).

Таблиця 3.8

Відносні показники ефективності грошових коштів ПАТ «Північний ГЗК» в 2019 - 2021 рр.

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +,-		Відносний приріст (відхилення), %		
	2019	2020	2021	2020 / 2019	2021 / 2020	2020 / 2019	2021 / 2020	2021 / 2019
Достатність грошового потоку від поточної діяльності для самофінансування	0,89	3,54	7,08	2,65	3,54	297,75	100	695,51
Достатність грошового потоку від поточної діяльності для погашення зобов'язань	2,18	1,39	1,24	-0,79	-0,15	-36,24	-10,79	-43,12
Коефіцієнт ліквідності сукупного грошового потоку	1	1,03	1,02	0,03	-0,01	3	-0,97	2
Коефіцієнт ліквідності грошового потоку від поточної діяльності	1,11	1,46	1,52	0,35	0,06	31,53	4,11	36,94
Коефіцієнт ефективності сукупного грошового потоку	0	0,03	0,02	0,03	-0,01	0	-33,33	0
Коефіцієнт достатності чистого грошового потоку	-	0,13	0,08	-	-0,05	0	-38,46	0
Коефіцієнт реінвестування	-	-0,37	-0,53	-	-0,16	0	43,24	0
Коефіцієнт рентабельності притоку грошових коштів	0,2	0,1	0,06	-0,1	-0,04	-50	-40	-70
Коефіцієнт рентабельності відтоку грошових коштів	0,2	0,11	0,06	-0,09	-0,05	-45	-45,45	-70
Коефіцієнт рентабельності грошового потоку від поточної діяльності	0,22	0,11	0,06	-0,11	-0,05	-50	-45,45	-72,73

ПАТ «Північний ГЗК» має достатній чистий грошовий потік для задоволення поточних потреб, про що свідчить значення коефіцієнта чистого потоку. Поточне значення коефіцієнта реінвестування грошового потоку свідчить про неможливість забезпечити його зростання шляхом реінвестування позитивних грошових потоків.

Позитивне значення рентабельності грошового потоку свідчить про здатність ПАТ «Північний ГЗК» ефективно працювати в конкурентних умовах. Якщо така ситуація буде спостерігатися в довгостроковому періоді, позитивне сальдо грошових коштів збільшиться. Кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства є найважливішим показником, який показує здатність підприємства створювати додаткову вартість, що призводить до стійкого становища на ринку. Чистий прибуток формується під впливом усіх управлінських рішень, прийнятих за період аналізу, а також об'єктивних зовнішніх і внутрішніх процесів. Чистий прибуток ПАТ «Північний ГЗК» становить 7 994 978 тис. грн. У 2019 році

Негативна динаміка показника ПАТ «Північний ГЗК» (негативний приріст 63,11%) свідчить про неспроможність власників нарощувати обсяги нарощеного капіталу та тривалий час стабільно працювати на ринку.

Різне зниження обсягу чистого доходу ПАТ «Північний ГЗК» та повільне зниження рівня резервів свідчать про те, що підприємство використовує менш ефективні методи, частина фінансових ресурсів перебуває в ньому. не досліджує можливості вивільнення. Внаслідок резервів такі кошти не можуть бути використані в альтернативних напрямках. Загалом у 2019 – 2021 роках показники управління запасами знижуються.

Дебіторська заборгованість ПАТ «Північний ГЗК» становила 0,38 обороту за рік, а термін стягнення боргу становить 946,79 днів.

Клієнти отримують товари та послуги підприємства, постачальники отримують аванси, інші кредитори відволікають пропорційно більші суми грошей від компанії в кінці досліджуваного періоду, що призводить до обороту цього елемента активів. Відбулося зниження на 0,21.

У 2021 році замовники та інші кредитори використовували кошти компанії менший період (946,79 днів), ніж за період, протягом якого компанія здійснювала поставальники та інші внески в рамках фінансово-господарських відносин при формуванні кредиторської заборгованості (1 246,14 днів). Якщо це не призводить до погіршення відносин з поставальниками, то доцільно і далі дотримуватися такої політики.

Рентабельність активів ПАТ «Північний ГЗК» свідчить про чисту прибутковість 4,17 копійок у 2021 році на кожну гривню, використану на фінансування активів ПАТ «Північний ГЗК».

Рівень рентабельності активів є вищим за рівень інфляції в країні, тому можна стверджувати, що реальна вартість активів підприємства, задіяних у господарському процесі, зросла. Таким чином керівництво має змогу ефективно використовувати обмежені фінансові ресурси для досягнення цілей зростання та розвитку підприємства.

Відповідно, у 2021 році рівень окупності активів ПАТ «Північний ГЗК» становить 23,98 років.

Важливим показником є рентабельність власного капіталу, яка показує результати діяльності компанії з точки зору власників або потенційних інвесторів. Кожна гривня капіталу власників у 2021 році забезпечила їм 9,4 копійки чистого прибутку.

Підприємство забезпечило покращення добробуту та фінансового становища власників, про що свідчить високе значення показника рентабельності власного капіталу.

Як результат, термін, протягом якого капітал власників при збереженні поточної рентабельності власного капіталу окупиться, становить 10,64 років.

Науковці та практики виділяють дві основні групи показників фінансової стійкості. Перший, розглянутий вище, враховує розмір ваших оборотних коштів. Друга група показників показує співвідношення між зобов'язаннями підприємства та власним капіталом.

ПАТ «Північний ГЗК» не в змозі самостійно профінансувати значну частину, а саме 32% необхідних активів. Те, що відповідний показник залишається на низькому рівні, свідчить про недовіру до підприємства з боку учасників фінансового ринку, постачальників матеріальних ресурсів та послуг. Якщо компанія втрачає платоспроможність і стає неплатоспроможною, зменшення власного капіталу не дозволить погасити більшість зобов'язань.

Для підприємства дуже важливо вміти створювати необхідні запаси матеріальних ресурсів, які потім використовуються у виробничому процесі та процесі надання послуг. Якщо постачання буде зривено, це загрожує як виконанню виробничої програми, так і іміджу ПАТ «Північний ГЗК». Високе значення показника забезпеченості запасами з його оборотним капіталом (449% у 2021 році) свідчить про мінімальний ризик таких збоїв. Крім того, існує підвищений ризик недостатнього забезпечення матеріалами, сировиною та іншими ресурсами протягом 2019 – 2021 років, що призведе до тимчасової зупинки операційної діяльності ПАТ «Північний ГЗК». Про це свідчить зменшення на 10,05 п.п. частки його оборотних коштів у резерві.

Пріоритетним підходом для підприємства є зайняття позицій, зокрема, високого рівня задоволення споживчого попиту та високого рівня виробництва. Ці цілі підпорядковані основним компонентам планування, організації виробництва та контролю підприємства в таких ключових сферах, як стратегічне планування, організація експортної діяльності, управління людськими ресурсами (забезпечення максимальної продуктивності праці) та контроль будівництва. Зокрема, на принципах ризик-менеджменту, оскільки високоефективний експортний бізнес стикається з високим ризиком.

Висновки до розділу 3

Підприємство ПАТ «Північний гірничо-збагачувальний комбінат» здійснює виробничу діяльність у сфері залізорудного концентрату та котунів. В умовах постійних змін (пандемія, російське повномасштабне вторгнення в Україну) підприємство продовжує здійснювати свою діяльність із прибутковою частиною у складі фінансів. Показники ділової активності вказують, що підприємство має збільшення за виробничими, операційними та фінансовими циклами, що визначає виділення напрямків покращення діяльності у фінансово-обліковому та внутрішньому контролі на підприємстві.

Фінансово-майновий стан підприємства впродовж 2019-2021 рік відображається у зниженні чистого прибутку на останній період, при цьому конкурентоспроможність підприємства має кращі показники, та відображається у підвищенні операційної маржі. Також позитивними аспектами виступає покращення використанні обмежених матеріальних ресурсів, вартість яких скорочується на одиницю чистого доходу. Підприємство має незадовільні показники у трудових ресурсів, що може бути пов'язано із нестабільним зовнішнім середовищем.

Управління основними засобами відображається у підвищенні зношення основних засобів, що вимагає покращення та оновлення основних засобів, відповідно, за окремими показниками елементів майна. Виробничі запаси мали тенденцію до зменшення, однак, на кінець досліджуваного періоду частка збільшилася, що виділяє збільшення виробничого характеру у діяльності підприємства.

Високий рівень рентабельності власного капіталу показує, що доцільно і далі інвестувати кошти в роботу підприємства, що дозволить посилити поточну ринкову позицію. У разі якщо суб'єкт господарювання не має можливості розширити свою присутність на ринках, доцільно виводити зароблений прибуток на рахунки власників.

Важливо не тільки реагувати на поточні фінансові проблеми, а й здійснювати профілактику фінансових ризиків, що призведе до більш

стабільного становища. На даний момент частка власного капіталу є незначною, що знижує довіру з боку розпорядників фінансових ресурсів, оскільки їхні інтереси не захищені. Тому важливо працювати над збільшенням розміру свого капіталу. Також доцільно впровадити планування та бюджетування грошових потоків на підприємстві, наприклад, використовуючи для цих цілей платіжний календар, оскільки це допомагає контролювати ліквідність підприємства.

РОЗДІЛ 4

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

4.1. Удосконалення обліку виробничих запасів

Комплексний підхід до обліку виробничих запасів дозволяє оперативно отримати всі необхідні дані за певний період і значно підвищує рівень управління фінансово-господарською діяльністю підприємства.

Дуже важливим є запровадження додаткового контролю за обліком виробничих запасів з боку керівництва підприємства. Мається на увазі перегляд бухгалтерських документів керівником, вивчення нормативних документів, що діють у цій сфері. Такий підхід дасть змогу більш раціонально витратити кошти на придбання товарно-матеріальних цінностей, витратити менше часу на переконання керівництва в необхідності придбання того чи іншого товару, підвищити дисципліну використання товарно-матеріальних цінностей працівниками підприємства. Крім того, необхідно запровадити аналіз ефективності використання виробничих запасів за даними бухгалтерського обліку під безпосереднім контролем керівника підприємства. При обліку будівельно-монтажних і ремонтних робіт щомісячно порівнювати фактичну витрату матеріалів з витратою, визначеною за нормами виробітку [2, с. 315].

Здійснюючи облік виробничих запасів має використовувати наявні для підприємства:

- договори з постачальниками та первинні документи;
- первинні документи транспортних організацій щодо оформлення операцій з перевезення придбаних запасів та відпущених стороннім компаніям, а також вантажно-розвантажувальних робіт;
- первинні документи щодо оформлення прийому та відпуску;
- журнали обліку вантажів, що надходять, і виданих довіреностей;
- дані первинних звітів щодо використання матеріальних цінностей, складського, аналітичного обліку ТМЦ;

- інвентаризаційні відомості, облікові реєстри тощо.

Промислове підприємство ПРАТ «ПівнГЗК» в процесі виробництва застосовує попередільний метод обліку витрат і калькулювання собівартості в якому окремий процес виступає об'єктом обліку. За проведеним аналізом бухгалтерського обліку пропоную в нести зміни у робочий план рахунків підприємства, задля визначення величини ресурсів, задіяних на різних етапах виробничого процесу, під час обліку. Таке впровадження дозволить оптимізувати облік і контроль в виробничих запасів.

Тому зважаючи на різні процеси у виробництві (висадження, екскавація, транспортування, усереднення, дроблення, збагачення). Пропоную застосувати такий поділ на групи за процесами:

- видобуток руди включає процеси висадження та екскавації
- технологічний включає процес дроблення та здрібнювання
- збагачення руди
- транспортування включає ще процес усереднення

На базі плану рахунку підприємства можемо виділити такі субрахунки обліку:

Рекомендую вести облік виробничих запасів відповідно до виділених процесів у гірничо-збагачувальному виробництві та застосувати такі допоміжні субрахунки з окремими порядковими номерами, а саме:

Допоміжні номери до субрахунків

«-5» – пов'язаних із видобутком;

«- 6» – пов'язаних із подрібненням;

«- 7» – пов'язаних зі збагаченням;

«- 8.1» – пов'язаних із транспортуванням вскришних порід;

«- 8.2» – транспортування готової продукції.

Керівництво за допомогою такого узагальнення одразу зможе отримувати і використовувати достовірну інформацію про використання виробничих запасів на кожній основній стадії виробництва.

Відповідно до наданих рекомендацій можемо змоделювати як буде виглядати оновлений робочий план субрахунків таб.4.1.

Таблиця 4.1.

Модель субрахунку до робочого план рахунку виробничих запасів ПРАТ «Північний ГЗК»

Субрахунок	Найменування
20115000	Сировина та матеріали власного виробництва, що використовуються в процесі видобутку руди
20116000	Сировина та матеріали власного виробництва, що використовуються в процесі подрібнення
20117000	Сировина та матеріали власного виробництва, що використовуються в процесі збагачення
20118.100	Сировина та матеріали власного виробництва, що використовуються в процесі транспортування вскришних порід
20118.200	Сировина та матеріали власного виробництва, що використовуються в процесі транспортування концентрату
20125000	Матеріали, бувші у використанні в процесі видобутку руди
20126000	Матеріали, бувші у використанні в процесі подрібнення
20127000	Матеріали, бувші у використанні в процесі збагачення
201208.10	Матеріали, бувші у використанні під час транспортування вскришних порід
201208.20	Матеріали, бувші у використанні під час транспортування концентрату
20328.100	Паливо, передане в експлуатацію для транспортування в горизонтах кар'єру та вскришних порід
20328.200	Паливо, передане в експлуатацію для транспортування концентрату
20715000	Запасні частини, виготовлені власними силами, що використовуються в процесі видобутку руди
20716000	Запасні частини, виготовлені власними силами, що використовуються в процесі подрібнення
20717000	Запасні частини, виготовлені власними силами, що використовуються в процесі збагачення
20718.100	Запасні частини, виготовлені власними силами і використовуються під час транспортування вскриші
20718.200	Запасні частини, виготовлені власними силами і використовуються під час транспортування концентрату
20725000	Запасні частини, бувші у використанні у процесі видобутку
20726000	Запасні частини, бувші у використанні у процесі подрібнення
20727000	Запасні частини, бувші у використанні у процесі збагачення
20728.100	Запасні частини, бувші у використанні у процесі транспортування вскриші
20728.200	Запасні частини бувші у використанні у процесі транспортування концентрату
20950000	Інші матеріали, що використовуються в процесі видобутку
20960000	Інші матеріали, що використовуються в процесі подрібнення
20970000	Інші матеріали, що використовуються в процесі збагачення
2098.1000	Інші матеріали, що використовуються в процесі транспортування вскриші
2098.2000	Інші матеріали, що використовуються в процесі транспортування концентрату

Щоб мінімізувати можливі проблеми, постановку управлінського обліку слід здійснювати за прямим розпорядженням власників компанії та її вищого

керівництва. Керувати постановкою управлінського обліку має безпосередньо фінансовий директор (табл.4.1.)

Таблиця 4.2

Розподіл облікових операцій сегменту «Виробничі запаси»

№ з/п	Етап обліку сегменту «Виробничі запаси»	Розподіл облікових операцій за змістом	Зміст господарської операції
1.	Облік придбання запасів	Технічні	Записи до реєстрів обліку
		Логічні	Звірка розрахунків з підприємствами та особами
		Аналітичні	Ведення розрахунків
2.	Облік запасів на складі та в бухгалтерії	Логічні	Підготовка на підставі облікових даних довідок
		Аналітичні	Приймання, формальна та логічна перевірка звітів матеріально-відповідальних осіб
		Допоміжні	Підшивка документів
3.	Облік переоцінки запасів	Технічні	Підрахунок даних первинних документів
		Логічні	Підготовка на підставі облікових даних довідок
		Аналітичні	Інвентаризація
4.	Облік вибуття запасів	Технічні	Сортування документів перед передачею до архіву
		Аналітичні	Виявлення та виправлення помилок в обліку
		Організаційні	Контроль за правильністю ведення розрахунків
5.	Передача документації до архіву	Технічні	Сортування документів перед передачею до архіву
		Допоміжні	Введення діловодства, підшивка, архівне зберігання документів

Фахівці підприємства у сфері управлінського обліку займаються насамперед, процесами гармонізації двох основних проблем – забезпечення стабільності у роботі підприємства та ефективного виконання поставлених цілей. Забезпечення стабільності слід пов'язувати постійною перевіркою діяльності у межах прийнятих кордонів чи наявних обмежувачів. Причому встановлені обмеження пов'язані з бюджетною політикою підприємства, системою лояльності та мотивації співробітників та іншими обмежувачами, прийнятими на підприємстві.

У цьому сенсі роль управлінського обліку істотно зростає. Тобто відповідність поставленим цілям у напрямі подальшого сталого розвитку підприємства вимагає постійної присутності управлінського обліку, щоб була

можливість бачити та відстежувати всі прогресивні моменти. Отримані результати роботи підприємства необхідно контролювати і порівняти зі встановленими на етапі планування стандартами.

Систему управлінського обліку можна позиціонувати як своєрідну функцію управління, основним завданням якої є коригувальні дії у разі невідповідності готового «продукту» заданому стандарту. Ситуація передбачає певні події, створені задля області ресурсів чи сам виробничий процес. Подібна система, де готовий "продукт" впливає на передбачувану ресурсну базу або на виробничу діяльність, можна визначити як систему зворотного зв'язку. Тобто, подібний зворотний зв'язок, по суті, є найважливішою частиною процесу управління будь-якого підприємства, без якого не може існувати система управлінського обліку. Зворотний зв'язок надає оперативну інформацію про процеси, що відбуваються в діяльності підприємства, інформацію, на підставі якої можна приймати відповідні управлінські рішення.

Таке завдання як забезпечення безпеки власності є одним із головних завдань на підприємстві. Збереження матеріально-технічного забезпечення (МТЗ) має супроводжуватись правильним станом складського господарства, правильним підбором та розстановкою співробітників, матеріально відповідальних осіб, контролів щодо своєчасного проведення інвентаризації.

Такої ж думки дотримуються і вітчизняні автори, акцентуючи увагу, що покращити облік виробничих запасів можна, вдосконалюючи документи і облікові реєстри, накопичувальні документи, попередню виписку документів по руху матеріалів і оперативних документів на ЕОМ, картки складського обліку. Доцільно облік виробничих запасів у сучасних підприємствах спрощувати шляхом оформлення операцій з їх оприбуткування і витрачання. Відпуск матеріалів у виробництво, за необхідності, можна оформляти на підставі встановленого ліміту в картках складського обліку, передбачивши в них підпис особи, яка одержує цінності. Враховуючи галузеві особливості підприємств у сучасних умовах, ми пропонуємо документацію з обліку

виробничих запасів, а саме «Відомість витрачання сировини на виробництво продукції», «Зведена відомість надходження і витрачання сировини»

Важливим для успішного здійснення діяльності є розуміння документообігу бухгалтерського обліку між підрозділами підприємства. Такі схеми, як правило, досить громіздкі та інформативні, що ускладнює розуміння. Проте для вирішення цієї проблеми достатньо використати її при побудові схеми обліку документів для нарахування заробітної плати працівнику в програмному продукті MS Visio. Цей програмний продукт дозволяє виділяти окремі структурні одиниці за допомогою пулів, що значно спрощує аналіз наданої інформації.

На деяких підприємствах первісна оцінка запасів ведеться тільки за закупівельними цінами без урахування транспортно-заготівельних витрат. Відповідно до чинних нормативних документів для цілей бухгалтерського обліку первісна вартість визначається сумою витрат, пов'язаних з придбанням відповідних засобів та їх доставкою до міста призначення. Витрати на придбання сировини і матеріалів, що включаються в прибутковий документ постачальника, що відносяться тільки до одного виду, можуть бути включені безпосередньо до їх первісної вартості.

Інші види витрат (оплата праці вантажників, амортизація транспортних засобів, паливо) на придбання, доставку не можуть бути списані безпосередньо на рахунки обліку запасів, тому їх доцільно враховувати на окремому аналітичному рахунку «Витрати на придбання виробничо-виробничих запасів», що вимагається у складі субрахунків на рахунку 20 «Запаси».

Необхідно також запровадити ефективні форми попереднього та поточного контролю за дотриманням норм інвентаризації та вартості матеріальних ресурсів, приділити більше уваги підвищенню ймовірності оперативного обліку руху напівфабрикатів, комплектуючих, деталей і вузлів. у виробництві. Дані бухгалтерського обліку повинні містити інформацію для пошуку резервів зниження собівартості продукції з точки зору раціонального

використання матеріалів, зниження норм витрат і забезпечення належного зберігання.

Менеджери компанії повинні забезпечити її складськими приміщеннями, у тих рамках, які необхідні ефективного зберігання МТЗ. Крім того, відповідальні особи повинні відстежувати, чи не зберігаються ТМЦ у непристосованих для зберігання приміщеннях. Складські приміщення повинні обов'язково бути придатними для зберігання МТЗ. Невід'ємна умова організації роботи складу та відділу бухгалтерського обліку - це оперативність обробки документів, що надходять, а також своєчасність відображення даних в автоматизованій системі, зараз доцільно запропонувати створити додаткові робочі місця, із залученням компетентних бухгалтерських працівників з обліку МТЗ.

4.2. Удосконалення процесу внутрішнього контролю виробничих запасів

В умовах переходу вітчизняної економіки до ринкових принципів господарювання змінився зміст багатьох економічних дефініцій, ускладнилися задачі і функції, якими вони наділялися. Визначення категорії матеріально-технічного забезпечення (МТЗ) підприємства в умовах ринку істотно відрізняється від відомих раніше. Враховуючи характер змін, що виникли при формулюванні задач управління МТЗ, постає необхідність застосування нових підходів до їх вирішення.

Будь-яке підприємство є відкритою системою, котра активно взаємодіє з оточуючим середовищем функціонування. Тому одним із ключових напрямків підвищення конкурентоздатності підприємств є організація ефективної між організаційної логістичної координації у сфері постачання необхідних їм ресурсів. В цих умовах особливого значення набувають стратегічні механізми управління постачанням, що вимагають інтеграції усіх сфер діяльності підприємства у вирішенні великої кількості завдань матеріально-технічного забезпечення та координації дій з різними постачальниками. Саме створення надійних, взаємовигідних та довгострокових зв'язків із постачальниками надає

підприємствам впевненість у виконанні своїх виробничих планів, можливість стабільного розвитку та підвищує їх конкурентоздатність [15].

Розробка та реалізація комплексної облікової політики ПАТ «Північний ГЗК» забезпечить більш стійкий розвиток на конкурентному ринку, досягнення економічних цілей підприємства, а саме інтенсивність та розвиток операційної діяльності, залучення нових клієнтів, підвищення лояльності поточних. Все це забезпечить приплив фінансових ресурсів для зміцнення позицій компанії.

Перед укладанням договорів на постачання сировини – проводити контрольне опрацювання представлених зразків, використовуючи для оформлення отриманих результатів реєстр «Порівняльний акт обробки сировини». Використання зазначеного реєстру дозволить безпомилково визначити постачальника, що пропонує якіснішу сировину, і за найбільш вигідними цінами, а значить мінімізувати собівартість сировини, і втрати при її обробці. Порядок заповнення реєстру «Порівняльний акт обробки сировини» наступний:

- дані постачальників, які пропонують сировину;
- найменування сировини;
- кількість сировини до оброблення та після неї, відповідно;
- рівень втрат при обробці у % та сумовому виразах відповідно;
- інформація про встановлені норми втрат на вказану сировину;
- інформація про відхилення від норми, у % та сумовому вираженні відповідно.

Для зменшення втрат від списання простроченої сировини, контролювати терміни придатності партій сировини, як від постачальників, і у місцях зберігання, використовуючи при цьому розроблений реєстр «Відомість обліку партій сировини за термінами придатності».

У межах обліку списання шляхом «ФІФО» виникає потреба - ретельно відстежувати терміни придатності сировини, що перебуває на складах. Особливість методу у тому, що треба використовувати сировину за правилом

«перший прийшов – перший пішов» - на формування достовірної собівартості продукції.

Використання «Відомість обліку партій сировини за терміном придатності» дозволить відстежувати терміни придатності сировини на певну дату, для доцільного планування виробничого завдання, дасть змогу виділити серед постачальників, які роблять більш постачання найсвіжішої сировини, та за найбільш вигідними цінами. Також отриманою інформацією можна буде керуватися під час укладання та пролонгування договорів поставок.

Порядок заповнення реєстру «Відомість обліку партій сировини за термінами придатності»:

- інформація про найменування сировини, партію сировини, постачальника;
- інформація про дату поставки та її кількість відповідно;
- ціна сировини за кілограм та вартість всієї партії;
- дані про терміни придатності сировини представлені;
- інформація про частку партії сировини в загальній кількості аналогічної сировини.

Посилити контроль за втратами від списання продукції, поверненої покупцями, проводити систематичний аналіз причин повернення та усувати їх, використовуючи при цьому спеціально розроблений реєстр «Відомість обліку повернень готової продукції».

Застосування реєстру «Відомість обліку повернень продукції з цеху» дозволить визначити як асортимент «проблемної» продукції, причини її повернення, а й втрати підприємства від повернень, як загальні, і кожного виду продукції, виражені у сумі і %. Отримана з реєстру інформація крім бухгалтерського обліку можна використовувати під час упорядкування виробничих планів, для розрахунку ціни готову продукцію, щодо якості продукції в лабораторії підприємства.

Удосконалення обліку та контролю наявності та руху виробничих запасів необхідно проводити за декількома напрямками. По-перше, спрощувати

оформлення операцій з приходу та витрати товарно-матеріальних цінностей. Відпустка матеріалів у виробництво, де це доцільно, можна оформляти на підставі встановленого ліміту безпосередньо в картках складського обліку матеріалів, передбачаючи в них підпис особи, що отримує цінності.

По-друге, виходячи з вимог ринкової економіки, удосконалювати методологію бухгалтерського обліку матеріальних ресурсів. Важливим напрямом удосконалення організації оперативного та складського обліку запасів є раціоналізація форм документів, документообігу та всієї системи оформлення, реєстрації та обробки документів. Різноманітність форм облікових документів, у тому числі лімітно-забірних карток, істотно ускладнює роботу з обліку матеріальних ресурсів на заводських складах виробничих підрозділів, у групах відділів матеріально-технічного постачання. періоди.

Наприклад, лімітно-забірні картки, як правило, оформляються на підприємствах нерегулярно і надходять у відділи матеріально-технічного постачання і в бухгалтерію у великій кількості і в основному під кінець місяця. Подібні надходження облікових документів на обробку і характерна тенденція збільшення їх кількості до кінця місяця значно ускладнюють роботу заводських складів і в групах матеріально-технічного постачання. Виходячи з даних аналізу, обсяг облікових робіт на кінець місяця зростає на 18-20%, що істотно впливає на якість роботи. Аналіз існуючого порядку ведення обліку матеріальних ресурсів на підприємствах показав, що необхідно вдосконалювати систему обліку, усувати дублювання інформації в різних документах, уніфікувати форми документів, регламентувати обсяг та строки їх передачі на обробку.

Для системного проведення аналізу виробничих запасів необхідним моделювання аудиторської перевірки за даною групою запасів, що складає перелік необхідної бази інформації. Для встановлення ступеня забезпеченості виробничих запасів слід не тільки зіставити їх планову та фактичну кількість, а й виявити тенденції, що складаються на ринках засобів виробництва, оцінити можливості посилення інноваційної складової у процесі формування виробничих запасів (рис.4.2).

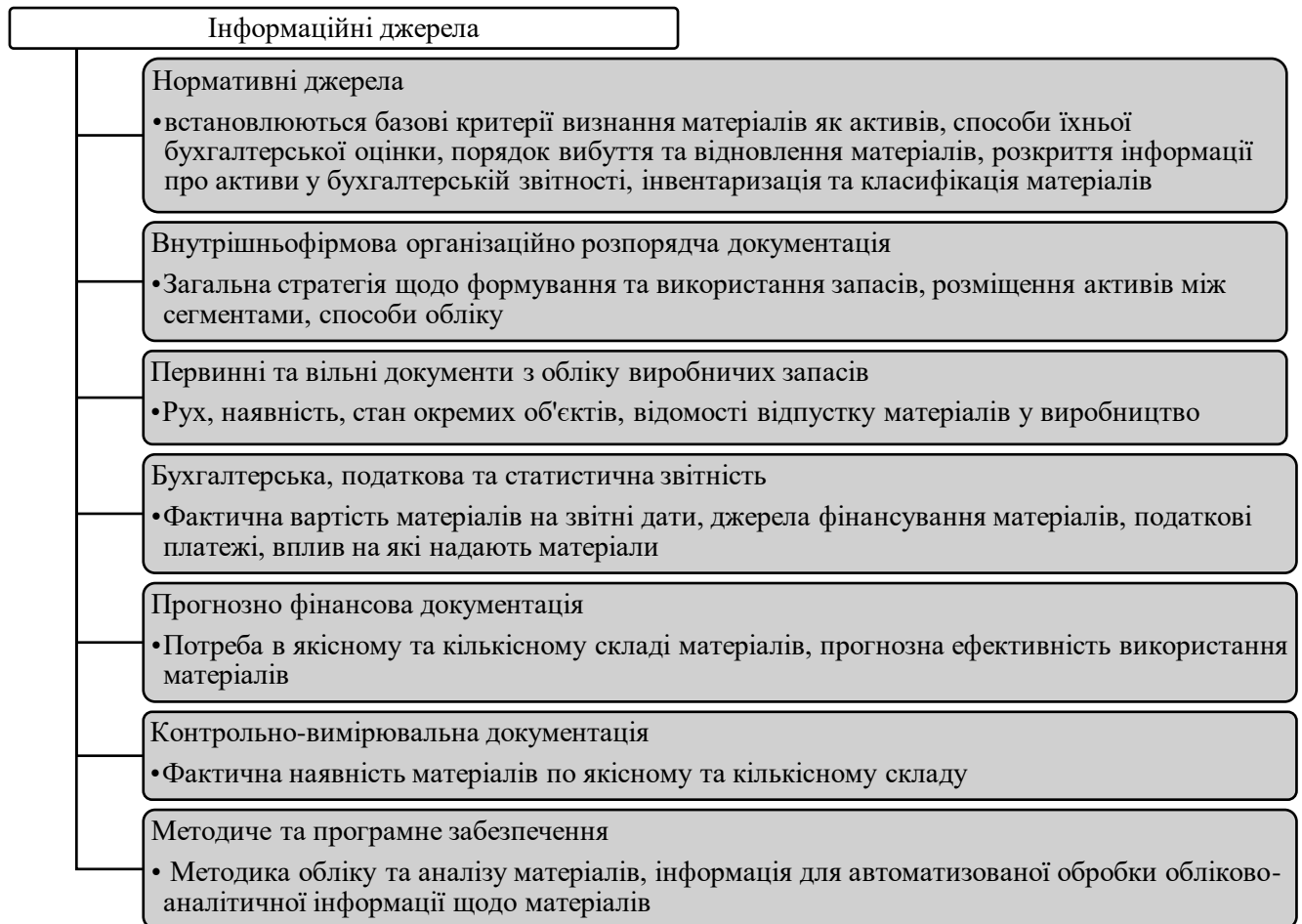

Рис.4.2. Перелік інформації щодо ефективності використання виробничих запасів

При роботі з постачальниками необхідно покращити співпрацю за наступними параметрами: час опрацювання замовлення, гарантійні зобов'язання, наявність товару. Для оптимізації товарних запасів на підприємстві пропонується:

1) формування визначених розмірів товарних запасів дозволить підприємству забезпечувати стійкість асортименту товарів, здійснювати визначену цінову політику, підвищувати рівень задоволення попиту покупців.

2) процес нормування і планування товарних запасів на має складатися з окремих етапів:

- визначення цілей формування товарних запасів. Запаси мають створюватися головним чином з метою забезпечення стійкості асортименту і ритмічності здійснення торгово-технологічного процесу для безперебійної реалізації товарів;

- аналіз розміру, складу й оборотності товарних запасів у перед плановому періоді;
- розробка нормативів товарних запасів;
- визначення планової суми товарних запасів;
- забезпечення постійного контролю за станом товарних запасів на підприємстві.

Процес планування надходження товарів необхідно здійснювати через:

- аналіз надходження товарів в перед плановому періоді;
- визначення планового обсягу і структури надходження товарів;
- визначення планового обсягу і джерел закупівлі необхідних товарів;
- забезпечення ритмічності й оптимізація партій надходження товарів на підприємство.

4) значним питанням у системі управління товарними запасами є питання про періодичність складання облікових даних:

- перехід до більш детального обліку повинен проводитися поступово, починати треба з більш тривалого періоду (кварталу або місяця); після освоєння технології детального обліку періодичність обліку можна скорочувати (наприклад, до місяця або декади);
- витрати на організацію детального обліку не повинні перевищувати одержуваної при цьому ефективності.

5) відповідно до планового товарообігу та рівня товарних запасів формується план надходження товарів на підприємство.

Покращення роботи з обробкою замовлень має відбуватися на наступних засадах:

- визначення цілей і показників ефективності роботи підприємства в області обробки замовлень покупців;
- визначення порядку надходження і виконання замовлень від споживачів для організації ритмічності завантаження персоналу;
- розробка технічного завдання для автоматизації операцій перевірки замовлень на правильність номерів (артикулів) і найменувань товарів, перевірки замовлень за наявністю товарів на складі, розподілу наявних товарів між

замовниками, фіксування незадоволених кількостей (відкладене виконання) і включення їх до договорів поставки при надходженні товарів, резервування підтверджених кількостей до надходження платежів;

- визначення параметрів контролю якості обробки замовлень, постановка завдань для комп'ютеризації процесів контролю;
- розробка технологічних карт, опису послідовностей операцій, інструкцій щодо виконання операцій, нормативів для бізнес-процесів, посадових інструкцій.

4.3. Моделювання обліку та внутрішнього контролю виробничих запасів

Моделювання обліку та внутрішнього контролю виробничих запасів визначається у структурованому та поетапному проведенні аудиту за кожною складовою виробничих запасів, де перебувають виробничі запаси, необхідним є розподіл за окремими операціями, що відображатиме виділення позицій для проведення внутрішнього контролю у результаті не співставлення з іншими елементами (табл.4.3.).

Таблиця 4.3

Моделювання внутрішнього контролю виробничих запасів

Виробничі запаси	Надходження			Склад			Бухгалтерія			Переоцінка			Вибуття		
	Операції														
	Т	Л	А	Т	Л	А	Т	Л	А	Т	Л	А	Т	Л	А
201 "Сировина й матеріали"															
202 "Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби"															
203 "Паливо"															
204 "Тара й тарні матеріали"															
205 "Будівельні матеріали"															
206 "Матеріали, передані в переробку"															
207 "Запасні частини"															
208 "Матеріали сільськогосподарського призначення"															
209 "Інші матеріали"															

* Технічні (Т); Логічні (Л); Аналітичні (А).

Відповідно до кожної проведеної операції виділяється наявність або відсутність відповідної операції, у розрізі окремих субрахунків виведена деталізація за кожним підпунктом (табл.4.4.)

Таблиця 4.4

Моделювання за Субрахунок 203 «Паливо»

203 “Паливо”					
Операція	Т	Л	А	Сума	Разом
Нафтопродукти	Документ	Звірка	Розрахунок	Без ПДВ	З ПДВ
Тверде паливо	Документ	Звірка	Розрахунок	Без ПДВ	З ПДВ
Масильні матеріали	Документ	Звірка	Розрахунок	Без ПДВ	З ПДВ

Для внутрішнього контролю виробничих запасів на підприємстві запропоновано ввести аудит, що буде складатися із таких пунктів як:

- перевірити відповідність даних аналітичного обліку даним синтетичного обліку, даним Головної книги, звітності;
- перевірити фактичну наявність запасів, перевірити організацію складського господарства, стан збереження запасів;
- перевірити повноту оприбуткування запасів при наявності документів, які підтверджують їх придбання;
- перевірити організацію контролю за зберіганням, використанням і погашенням довіреностей;
- перевірити правильність оформлення надходження та списання запасів: взаємна звірка даних матеріального звіту та накладних; звірка віднесення в підзвіт окремими особами відпущених запасів; перевірити кореспонденцію рахунків на відпускання запасів у Головній книзі;
- перевірити законність списання запасів при витратах: дотримання встановленого порядку оформлення; перевірка правильності застосування природного убутку;

- перевірити дотримання лімітів і який із методів оцінки запасів при відпусканні їх у виробництво, продаж або інше вибуття застосовується на підприємстві згідно з наказом про облікову політику та фактично;
- перевірити правильність відображення в обліку операцій із списання запасів
- перевірити достовірність даних за залишками запасів у фінансовій звітності;
- формування реєстрів виявлених порушень з відпускання запасів: зустрічна перевірка ліміто-забірних карт із документами на витрачання;
- вивчити стан матеріальної відповідальності за шкоду, заподіяну підприємству.

Надходження виробничих запасів здійснюється з таких джерел: від постачальників; в результаті обміну на подібні (неподібні) активи; безоплатне отримання; оприбуткування надлишків у результаті інвентаризації; з власного виробництва; як внесок у статутний капітал; придбання через підзвітних осіб; інше надходження (зворотні відходи, оприбуткування цінностей внаслідок ліквідації основних засобів, МШП)

Надходження цінностей від постачальників перевіряється за первинними документами, до яких належать накладна, рахунок, рахунок-фактура, товарно-транспортна накладна, прибутковий ордер, картка складського обліку, податкова накладна; за реєстрами синтетичного і аналітичного обліку: матеріальний звіт, оборотна відомість, журнал 3, відомості 3.3, 3.5. У випадку доставки матеріальних цінностей власним транспортним засобом перевірці підлягають шляхові листи, журнал обліку виданих довіреностей.

З метою вдосконалення процесу аудиту матеріалів на підприємстві рекомендується наступне:

1. Удосконалення аудиторських доказів. В цілях отримання більш об'єктивної інформації про стан складського обліку для підприємства під час проведення аудиту складів рекомендується отримувати інформацію про стан складського обліку немає в співробітників бухгалтерії, а й у завідувачів складами і комірників. Таким чином можна, наприклад, отримати інформацію про наявність непридатних до вживання, залежали, застарілі матеріали, виявити недоліки взаємозв'язку між складським і бухгалтерським обліком і т. д. Таким

чином, в результаті отримання інформації від небухгалтерського персоналу підприємства можуть бути отримані відомості, не відомі співробітникам бухгалтерії або не повідомлені ними.

2. Удосконалення робочих документів аудитора. Складання опитувального листа. Важливу роль формуванні в аудитора ставлення до стані обліку для підприємства грає опитувальний лист. Складання опитувального листа – це з етапів збору аудиторських доказів, виходячи з яких аудитор проводить подальший аналіз отриманої інформації.

3. Системна організація аудиту. На цьому етапі свого розвитку аудит перетворюється з перевіряючого на системно-орієнтований. Тому однією з основних завдань аудиту є надання керівництву підприємства інформації про недоліки і шляхи їх удосконалення [5, с. 24]

На підставі договорів поставки, специфікацій, накладних постачальників, актів приймання МПЗ, первинних документів складського обліку аудиторів відповідають на наведені нижче питання. При позитивній відповіді на деякі питання необхідне проведення додаткових процедур (табл.4.2.)

Таблиця 4.2

Питання до проведення аудиту щодо виробничих запасів

№ з\п	Питання
1	Чи немає розбіжностей у розрахункових, супровідних документах і фактично надійшли запаси?
2	Запаси оприбутковуються за кількістю в одиницях, зазначених у товаросупровідних документах?
3	Чи оформлюється акт про приймання, якщо є кількісні та якісні розбіжності з даними супровідних документів, а також при невідфактурованих поставки?
4	Чи має місце надходження матеріальних цінностей, минаючи склад?
5	Оформляються чи прибуткові та видаткові документи на складі?
6	Чи є в організації наказ з переліком матеріалів, завезених на об'єкти, минаючи склад?
7	Чи є список осіб, яким дозволено купувати запаси за готівковий розрахунок?
8	Чи є запаси які знаходяться в фізичних осіб?
9	Чи застосовуються організацією негрошові форми розрахунку за надійшли матеріали?
10	Чи є випадки безоплатного надходження матеріалів (Отриманих за договором дарування або безоплатно); надходження матеріалів, внесених в якості внеску в статутний (складовий) капітал?
11	Чи є на балансі організації запаси, вартість яких на момент придбання була виражена в іноземній валюті?

Планування аудиту в комп'ютерному середовищі має свої особливості. При формуванні загального плану та процедур аудиту згідно з правилом (стандартом) "План аудиту" слід враховувати ступінь автоматизації обробки облікової інформації, інформаційних технологій та автоматизованих систем обробки даних, що використовуються суб'єктами господарювання. Це дозволить аудиторській організації більш точно визначити склад, обсяг і характер процесу аудиту. Документація щодо плану аудиту повинна відображати такі питання, як характер процедури аудиту з використанням комп'ютеризованої обробки даних, необхідність залучення незалежних експертів для вивчення та оцінки АІС клієнта в цілому та її окремих частин, дата та форма, в якій комп'ютеризовано дані будуть надані комп'ютеризованою системою бухгалтерського обліку аудитора, яка подає характеристики файлу аудиту.

Аудиторські докази. Під час перевірки аудиторі повинні отримати достатню кількість якісних аудиторських доказів для того, щоб сформувати думку про достовірність фінансової звітності суб'єкта господарювання. Використання АІС для отримання аудиторських доказів від клієнтів значно спрощує процес придбання. При отриманні доказів аудитор може покладатися на саму систему обробки, максимально використовуючи її можливості для отримання необхідної йому інформації. Він активно застосовує аналітичні процедури для тестування даних, повного або вибіркового перерахунку, відстеження господарських операцій від їх реєстрації в документах до їх руху, відображеного в бухгалтерських книгах, аналізу та оцінки отриманої інформації, дослідження найважливіших фінансових і тем Економічні показники роботи , Складання альтернативних балансіві т.д.

Документування аудиту. У процесі аудиту повинні бути зафіксовані основні аспекти виконаної роботи, висновки та інші важливі питання, важливі для формування аудиторського висновку та демонстрації якості аудиту. Аудиторські файли по кожному суб'єкту господарювання рекомендується вести на окремих машинних носіях. Аудиторські файли включають бухгалтерські файли клієнта та комп'ютерні файли, створені аудитором під час перевірки

даного об'єкта - розрахункові листи, форми, заповнені за допомогою комп'ютера, текст аудиторського висновку та різноманітну письмову інформацію. Аудитори зобов'язані забезпечити збереження та конфіденційність цих документів. Аудиторські процедури можуть виконуватися без комп'ютера (ручна процедура) і за допомогою комп'ютера (машинно-орієнтована процедура). В останньому випадку засоби аудиту поділяються на програмне забезпечення аудиту та дані аудиту.

При застосуванні засобів комп'ютерної обробки бухгалтерських даних виникають позитивні і негативні моменти збору і обробки інформації аудитором.

Серед позитивних моментів можна виділити наступні:

- комп'ютерна інформаційна система має великий обсяг інформації і вона доступна всім користувачам, що система внутрішнього контролю і дозволяє формувати різноманітні інформаційні звіти для різних цілей;

- інформація доступна для користувачів при наявності комп'ютерної мережі та системи паролів;

- комп'ютерні інформаційні системи дозволяють групувати і класифікувати інформацію, яка міститься в бухгалтерському обліку, по різноманітним підставам;

- комп'ютерна обробка даних знижує ризик неправильного арифметичного підрахунку, помилок при рознесенні бухгалтерських записів по регістрах бухгалтерського обліку.

Серед негативних моментів можна виділити наступні:

- актуалізації проблема інформаційної безпеки підприємства;

- збільшуються вимоги до необхідного рівня кваліфікації працівників;

- існує ймовірність виникнення непередбачених програмні помилок, збоїв, загрози псування і знищення важливої інформації;

- обмежується доступ до певної інформації підприємства, який може створити загрозу зловживання з боку працівників даного підприємства і знизити ефективність системи внутрішнього контролю;

- знижується керованість комп'ютерних інформаційних систем, що негативно впливає на всю систему внутрішнього контролю на підприємстві

Для проведення аудиторських робіт на підприємстві використовується програма Microsoft Access. Інструмент "Звіт" – це найшвидший спосіб створення звіту, оскільки він формує звіт негайно, не запитуючи додаткової інформації. Звіт містить усі поля вихідної таблиці або запиту. Цей звіт можна зберегти та внести належні зміни в режимі розмітки або поданні конструктора. Переглянувши звіт, можна зберегти його та закрити як звіт, так і вихідну таблицю або запит, що використовувався як джерело записів. Коли наступного разу відкривається звіт, Access відобразить оновлені дані з джерела записів.

Щоб точніше вибрати поля для звіту, можна скористатися майстром звітів. Також можна визначити спосіб групування й сортування даних і використати поля з кількох таблиць або запитів за умови, що зв'язки між таблицями й запитами вказано заздалегідь.

Способи забезпечення цілісності даних, захищають зв'язку між записами у зв'язаних таблицях, а також від випадкового видалення та зміни пов'язаних даних. Контроль і перевірка введення даних, здійснює перевірку даних, що вводяться в полі або запис таблиці, по заданій умові.

Введення даних за допомогою копіювання й переміщення, значно скорочує час витрачається на введення даних. Створення обчислюваних полів у запитах, дозволяє створювати стовпці у запиті, що є результатом обчислень над значеннями інших стовпців. Зміна типів зв'язків у запиті, дозволяє створювати більш гнучкі та чіткі запити. Можливість друку результатів запитів, таблиць, звітів, дозволяє уникнути застосування сторонніх додатків і скоротити час вибірки і перенесення даних для надання в паперовому варіанті.

Висновки до розділу 4

Удосконалення обліку виробничих запасів виділено у розробленні деталізації облікових операцій, а саме виділення для кожного етапу технічних, логічних та аналітичних облікових операцій відповідно до змісту здійсненої операції. Для оперативного контролю за витрачанням виробничих запасів на кожній стадії процесу пропонується відкрити додаткові субрахунки. Також необхідним визначено використання повного переліку інформаційних матеріалів, що складаються, як із зовнішніх нормативних джерел, так і внутрішньої документації підприємства, включаючи, подальше прогнозування.

Удосконалення процесу внутрішнього контролю виробничих запасів визначається у розробленні комплексної програми, що відображатиме як контроль за окремими позиціями (бухгалтерська служба, склад, логістика). Важливим є розширення реєстрів щодо виробничих запасів (партії сировини за термінами придатності, повернення з цехів (виробнича частина підприємства має декілька цехів, що вимагає деталізованого контролю за поверненнями та списаннями), та, відповідно, встановлення лімітів.

Моделювання обліку та внутрішнього контролю виробничих запасів визначається у структурованому та поетапному проведенні аудиту за кожною складовою виробничих запасів, що має у своїй структурі технічні, логічні та аналітичні операції. Відповідно до кожного субрахунку визначається деталізація за кожним елементом та додаються кількісні вимірювання.

ВИСНОВКИ

Запаси відіграють важливу роль у виробництві та обороті продукції. Вони забезпечують безперервне та ефективне функціонування великих підприємств і малого бізнесу. Незалежно від виду діяльності організацій товарно-матеріальні запаси займають значну частину активів підприємств, тим самим впливаючи на їх ліквідність. Товарні запаси можуть включати десятки тисяч найрізноманітніших найменувань, що ускладнює контроль за їх обліком, а також розрахунок собівартості продукції, оскільки від цього залежить успіх усіх організацій. Також багато позицій розширюють класифікаційні ознаки виробничих запасів, що відображається як у планах рахунків, так і в окремих класифікаційних ознаках для підприємств різних видів діяльності.

Правовою основою бухгалтерського обліку і аудиту є сукупність законодавчих і нормативних актів, що регулюють фінансово-господарську діяльність на підприємствах усіх форм власності. Правильна організація синтетичного і аналітичного обліку і правильний розрахунок собівартості готової продукції впливають на формування оподатковуваної бази, а отже, і на фінансовий результат діяльності організації, а також на збереження матеріальних ресурсів. Сукупність усіх перерахованих вище ознак являє собою цілісний механізм, ефективність якого залежить від грамотного обліку, своєчасного аналізу та контролю за використанням виробничих запасів в організації.

Внутрішній контроль виробничих запасів є важливою складовою ефективною діяльності організації, оскільки такий контроль спрямований на захист інтересів власників від помилок в системі обліку руху виробничих запасів, елементи якої визначаються суб'єктом господарювання самостійно.

На підприємстві ведеться синтетичний та аналітичний облік виробничих запасів. Аналітичний облік організовується на основі обліку залишків виробничих запасів і складського обліку в кількісному виразі. Для організації синтетичного обліку використовується рахунок 20 «Запаси». Кореспонденція рахунків відображається в надходженні, оплаті, списанні виробничих запасів.

Документальне оформлення виробничих запасів здійснюється на основі правил внутрішнього розпорядку, реєстрів бухгалтерського обліку та звітності,

формування форм звітності, в яких розкривається інформація про стан і рух виробничих запасів. Загальна фінансова звітність передбачає оцінку виробничих запасів за роками, кварталами, що підкреслює важливість такого аналізу в остаточному аспекті отримання загальних результатів ефективності внутрішнього контролю за виробничими запасами та запасами в цілому.

Внутрішній контроль виробничих запасів на підприємстві здійснюється на основі автоматизованого методу обробки інформації. При проведенні аудиту на підприємстві використовується реальна система бухгалтерського обліку на підприємстві (на основі звітної документації) та імітаційна система бухгалтерського обліку (змодельована інформація), яка використовується для виявлення помилок при проведенні інвентаризацій по підприємству з нормативними значеннями.

Досліджуване підприємство здійснює виробничу діяльність у сфері виробництва залізорудного концентрату та окатишів. В умовах постійних змін (пандемія, повномасштабне вторгнення росії в Україну) компанія продовжує працювати з прибутковою частиною фінансів. Показники ділової активності свідчать про те, що на підприємстві спостерігається збільшення виробничого, операційного та фінансового циклів, що зумовлює виділення напрямів удосконалення діяльності у сфері фінансів, бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю на підприємстві.

Фінансово-майновий стан підприємства протягом 2019-2021 років відображається у зниженні чистого прибутку за останній період, при цьому конкурентоспроможність підприємства має найкращі показники та відображається у збільшенні операційної рентабельності. Також позитивними моментами є покращення використання обмежених матеріальних ресурсів, витрати на які зменшуються на одиницю чистого доходу. Підприємство має незадовільні показники трудових ресурсів, що може бути зумовлено нестабільним зовнішнім середовищем.

Управління основними засобами відображається у збільшенні зносу основних засобів, що потребує поліпшення та оновлення основних засобів

відповідно за окремими показниками елементів власності. Запаси мали тенденцію до зменшення, однак до кінця досліджуваного періоду частка зросла, що свідчить про збільшення виробничого характеру в діяльності підприємства.

Удосконалення обліку виробничих запасів висвітлено у розробці деталізації облікових операцій, а саме виділення кожного етапу технічного, логічного та аналітичного обліку операцій відповідно до змісту операції. Також необхідно використовувати повний перелік інформаційних матеріалів, що складається як із зовнішніх нормативних джерел, так і внутрішньої документації підприємства, включаючи подальше прогнозування.

Удосконалення процесу внутрішнього контролю виробничих запасів визначається при розробці комплексної програми, яка відображає одночасно контроль за окремими позиціями (бухгалтерська служба, склад, матеріально-технічне забезпечення). Важливо розширити реєстри щодо запасів (партій сировини за термінами придатності, повернення з цехів (виробнича частина підприємства має кілька цехів, що потребує детального контролю повернення та списання), і, відповідно, встановлення лімітів.

Моделювання обліку та контролю виробничих запасів визначається у структурно-поетапному аудиті для кожної складової виробничих запасів, яка має у своєму складі технічні, логічні та аналітичні операції. Відповідно до кожного субрахунку визначається деталізація по кожному елементу та додаються кількісні виміри.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акімова Н. С., Говоруха О. О., Кирильєва Л.О., Євлаш Т. О. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Харків: ХДУХТ. 2019. 182 с.
2. Архіпов Н.М. Види ефективності операційної діяльності підприємства торгівлі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. №18. С. 21–26.
3. Безверхий К.В. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та інструкція про його застосування. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 150 с.
4. Бобиль В. В. Сучасні методи аналізу та управління виробничими запасами. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2021. № 3. С. 311-318
5. Бухгалтерський облік (загальна теорія: практикум) : навч. посіб. / М. М. Коцупатрий, М. М. Кругла, О. Г. Бірюк та ін. Київ : КНЕУ, 2019. 231 с.
6. Василішин С. І., Ярова В. В. Методичні аспекти бухгалтерського обліку виробничих запасів аграрних підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. №21. С. 650-656
7. Василішин С. І. Обліково-аналітичне забезпечення в системі ризиків та загроз економічної безпеки аграрних підприємств України : монографія. Харків : ТОВ «Друкарня Мадрид». 2020. 419 с.
8. Верига Ю.А. Бухгалтерський облік: навч. посіб. Київ : Центр навчальної і практичної літератури, 2019. 520 с.
9. Волошин Є. О., Хоменко Л. М. Фінансовий аналіз виробничих запасів із застосуванням динамічної моделі. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2021. № 6(1). С. 132-136
10. Вудвуд С.В. Методика бухгалтерського обліку фінансових витрат. *Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту: теорія, методологія, організація*. 2019. С. 58 – 60
11. Гавриличенко Є. Методичні засади проведення внутрішнього аудиту матеріально-виробничих запасів підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. №27. URL: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/459>

12. Глухова В. І. Обліковий та управлінський аспекти сутності та класифікації виробничих запасів підприємства. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Економічні науки.* 2020. № 10(2). С. 15-21
13. Губіна І. ТОП-5 податкових правил про валютні операції та курсові різниці під час війни. URL: https://storage.7eminar.ua/content/finelf_record/2679/mk/prezentatsiia_TOP-5_pravyl_valiutni_operatsii_kursovi_riznytsi.pdf
14. Гудзь Н.В., Денчук П.В., Романів Р.В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 424 с.
15. Добрава Н.В. Основи бізнесу: навчальний посібник. Одеса: Бондаренко М., 2018. 305 с.
16. Екологічні проекти Північного ГЗК. URL: <https://metinvest.media/uk/page/sevgokprodolzhaetozeleneniehvostohranilishcha>
17. Жидєєва Л. І. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством (організацією, установою) : навч. посіб. Ірпінь : УДФСУ. 2020. 178 с.
18. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>
19. Звітність підприємства Південний гірничо-збагачувальний комбінат. URL: <https://sevgok.metinvestholding.com/ua/about/info>
20. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>
21. Коваленко І. М., Лактіонова Н. С. Облік виробничих запасів за вимогами міжнародної стандартизації. *Вісник студентського наукового товариства.* 2020. Вип. 1. С. 16-20.
22. Кононова О.Є. Організація бухгалтерського обліку: навч. посібник. Дніпро: ДВНЗ ПДАБА, Вена.: Premier Publishing s.r.o. Vienna. 2018. 102 с.
23. Кореспонденція рахунків. URL: <https://litachok.mnau.edu.ua/home/static/accounts.html>

24. Криза в промисловості: ПівнГЗК просить допомоги у держави. URL: <https://ua.korrespondent.net/business/economics/4502043-kryza-v-promyslovosti-pivnhzk-prosyt-dopomohy-u-derzhavy>
25. Кудлаєва Н., Андрицька В. Формування обліково-аналітичного забезпечення управління запасами. *Молодий вчений*. 2020. № 12(88). С. 142–145.
26. Лаговська О.А., Кузь В.І., Легенчук С.Ф., Кучер С.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : підручник. Київ : Кондор, 2018, 418 с.
27. Ленъ В.С., Гливенко В.В. Звітність підприємства: підручник. Київ : Каравела, 2018. 676 с.
28. Лисиченко О.О., Атамас П.Й., Атамас О.П. Фінансовий облік: навчальний посібник. Київ: «ЦУЛ», 2019. 356 с.
29. Лопатіна В. В. Економічна сутність виробничих запасів. *Наукові праці. Економіка*. №177.С. 67-71
30. Лучко М. Р. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності: навч.посіб. Тернопіль: ТНЕУ. 2018. 390 с.
31. Макаренко А. П. Удосконалення оподаткування, організації обліку та внутрішнього контролю виробничих запасів для підвищення ефективності податкового планування на підприємстві. *Агросвіт*. 2022. № 22. С. 55-63
32. Максименко І. Я., Іванченко А. Г. Особливості обліку виробничих запасів в управлінні діяльністю підприємства. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7266>
33. Малофей, І. І. Особливості організації обліку та контролю виробничих запасів на сільськогосподарських підприємствах. *Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку*. 2022. С. 23-24.
34. Меліхова Т. О., Федоров І. О. Внутрішній контроль виробничих запасів для своєчасного виявлення загроз у системі управління фінансової безпеки підприємства. *Агросвіт*. 2018. № 2. С. 63–70
35. Мінімізація викидів газів на Північному ГЗК. URL: <https://metinvest.media/uk/page/minimizaciyavybrosovgazovnasevgoke>

36. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси"). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>
37. Нижня А.С., Рагуліна І.І. Організація і методика внутрішнього аудиту виробничих запасів. *Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу та фінансів в агропромисловому виробництві України*. 2021р. 225 с.
38. Новіченко Л.С. Організація економічного аналізу на підприємстві. *Економічний аналіз*. 2022. № 1. С. 199-207
39. Облік, аналіз, аудит у забезпеченні безперервності діяльності: монографія / за заг. ред Є. Є. Іоніна. Вінниця: Твори. 2021. 244 с.
40. Паршин Ю.І., Паршина О.А. Основи економічного аналізу: Навч. Посібник. Дніпро: «ФОП Дробязко С.І.», 2020. 180 с.
41. Пилипенко О. І. Інтеграція бухгалтерського обліку та логістичної стратегії в управлінні підприємством. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2022. №1-2. С.32-38
42. Писаренко Т.М., Московчук А.Т. Стратегічний облік виробничих запасів на промисловому підприємстві. *Економічні науки*. №16(61). 2019. С.105-111
43. Північний ГЗК. URL: <https://gmk.center/ua/manufacturer/pivnichnij-gzk/>
44. Північний гірничозбагачувальний комбінат. URL: <https://sevgok.metinvestholding.com/ua/about/info>
45. Пінчук К. С. Організація бухгалтерського обліку та контролю на будівельних підприємствах. *Бізнес Інформ*. 2019. №12. С. 282-289
46. Плаксієнка В. Я. Управлінський облік : навч. посіб. Полтава : ПП «Астроя» 2018. 250 с.
47. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text>
48. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

49. Подмешальська Ю. В. Облік та контроль виробничих запасів для прийняття управлінських рішень на промисловому підприємстві. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 22. С. 83-94
50. Подмешальська Ю. В., Скирдова О. А. Бухгалтерський облік та управлінський облік виробничих запасів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 21. С. 93–99. DOI: 10.32702/2306-6814.2021.21.93
51. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. No 318. URL:<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.
52. Польова Т. В., Охрей Т. С. Методично-організаційні особливості обліку виробничих запасів підприємства. *Економічний простір*. 2020. №160. 124-128.
53. Правдюк Н. Л., Коваль Л.В., Коваль О.В. Облікова політика підприємств: навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури». 2020. 647 с.
54. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 р. No 996XIV / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/99614>
55. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку фінансових витрат. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1300201-10#Text>
56. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 31 "Фінансові витрати". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-06#Text>
57. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
58. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>
59. Про облікову політику. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2779201-05#Text>

60. Проміжна інформація емітента цінних паперів за 4-й квартал 2021 р. URL: https://sevgok.metinvestholding.com/upload/sevgok/content/51/norgok_%20report_%204th-quarter-of-2021.pdf
61. Прядко В. Сучасний стан обліку фінансових витрат. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2018. № 4. С. 156-163.
62. Радіонова Н. Й. Методичні засади проведення аудиту виробничих запасів. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2020. № 16 (96). С. 21-24.
63. Рахунок 20 «Виробничі запаси». URL: <https://www.buhoblik.org.ua/uchet/uchet-tovarov-i-materialov/380-rahunok-20.html>
64. Ротар А. Є. Удосконалення контролю виробничих запасів на підприємстві. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2020. № 8(2). С. 51-53
65. Світлична В. Ю. Актуальні проблеми організації і ведення обліку виробничих запасів підприємствами України. URL: <https://www.economy-confer.com.ua/full-article/716/>
66. Стегура В. В. Організаційно-методичні аспекти обліку операцій із виробничими запасами для підвищення їх оборотності. *Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності і оподаткування в умовах євроінтеграції*. 2021. №21. С. 108 – 113
67. Степаненко О. І. Обліковий аспект побудови класифікації виробничих запасів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2020. № 30. С. 166–171
68. Ткаченко Н.М. Теорія бухгалтерського обліку: підручник. 2-ге вид. доповн. і переробл. Київ: Алерта, 2020. 192 с.
69. Томчук О. Ф., Рабоконь Ю. С. Аналіз ефективності використання запасів на підприємстві. *Фінанси, облік, банки*. 2019. № 1 (24). С. 76-86
70. Фінансова звітність підприємства. URL: <https://ukraine.arcelormittal.com/index.php?id=300>

71. Шаровська Т.С., Мальченко Г.В. Сучасна проблематика обліку основних засобів. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. № 3(20). С. 543-549.
72. Шевченко, Л.Я., Мулява, В.Р. Сутність виробничих запасів, проблеми обліку та напрями його вдосконалення на підприємстві. Економіка, управління та адміністрування. 2022. № 4(102) С. 72–76
73. Шендригоренко М. Т. Виробничі запаси: нормативно-правове регулювання обліку та пропозиції з підвищення ефективності внутрішнього аудиту. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент.* 2019. № 36. С. 182-187.
74. Шигун М. М. Концептуальні зміни в бухгалтерському обліку під впливом сталого розвитку бізнесу. *Фінанси України.* 2019. № 2. С. 82-98

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Класифікація виробничих запасів

Класифікаційна ознака	Групування виробничих запасів
На етапі їх надходження	
За шляхами (джерелами) надходження	придбані за грошові кошти у постачальника
	придбані за грошові кошти через підзвітних осіб
	виготовлені власними силами
	отримані як внесок до статутного капіталу
	отримані безкоштовно
	отримані в обмін на подібні активи
	отримані в обмін на неподібні активи
	отримані в результаті ліквідації (списання) основних засобів
отримані за результатами інвентаризації (за виявленими надлишками запасів)	
На етапі їх використання	
За ціллю (характером) використання в господарській діяльності	для виробничих потреб
	для загальновиробничих потреб
	для адміністративних потреб
	для збутових потреб
	для інших потреб операційної діяльності
	для підтримання об'єктів основних засобів у робочому стані
	для поліпшення об'єктів основних засобів (під час модернізації, реконструкції)
під час створення об'єктів основних засобів власними силами	
На етапі вибуття	
За шляхами вибуття	реалізація за грошові кошти
	безоплатна передача
	передача як внесок до статутного капіталу іншого підприємства
	передача в обмін на подібні активи
	передача в обмін на неподібні активи
	вибуття за результатами інвентаризації (виявлена нестача запасів)

ДОДАТОК Б

Динаміка техніко-економічних показників ПАТ «Північний ГЗК» в 2019 - 2021 рр.

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +,-		Відносний приріст (відхилення), %		
	2019	2020	2021	2020 / 2019	2021 / 2020	2020 / 2019	2021 / 2020	2021 / 2019
Чистий дохід, тис. грн.	28 472 960	24 063 793	17 803 594	-4 409 167	-6 260 199	-15,49	-26,02	-37,47
Собівартість, тис. грн.	16 055 749	13 907 916	10 201 749	-2 147 833	-3 706 167	-13,38	-26,65	-36,46
Валовий прибуток (збиток), тис. грн.	12 417 211	10 155 877	7 601 845	-2 261 334	-2 554 032	-18,21	-25,15	-38,78
Частка основних засобів у активах	0,22	0,25	0,19	0,03	-0,06	13,64	-24	-13,64
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,07	0,23	0,33	0,16	0,1	228,57	43,48	371,43
Оборотність активів, коефіцієнт трансформації, обороти	-	0,38	0,25	-	-0,13	0	-34,21	0
Фондовіддача, обороти	-	1,59	1,17	-	-0,42	0	-26,42	0
Фондоємність	-	0,63	0,86	-	0,23	0	36,51	0
Коефіцієнт оборотності запасів, обороти	-	13,15	11,12	-	-2,03	0	-15,44	0
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, обороти	-	0,59	0,38	-	-0,21	0	-35,59	0
Рентабельність продажів за операційним прибутком (операційна маржа), %	28,1	32,64	34,12	4,54	1,48	16,16	4,53	21,42
Матеріалоемність	0,51	0,44	0,45	-0,07	0,01	-13,73	2,27	-11,76
Витрати на гривню продажів, грн.	0,56	0,58	0,57	0,02	-0,01	3,57	-1,72	1,79
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами запасів	14,54	20,31	4,49	5,77	-15,82	39,68	-77,89	-69,12
Коефіцієнт фінансової автономії	0,62	0,61	0,32	-0,01	-0,29	-1,61	-47,54	-48,39
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	2,04	1,99	1,16	-0,05	-0,83	-2,45	-41,71	-43,14
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0	0,06	0,04	0,06	-0,02	0	-33,33	0
Середня кількість працівників, осіб	6 341	6 332	6 334	-9	2	-0,14	0,03	-0,11
Фонд оплати праці, тис. грн.	1 185 664	1 098 660	1 204 113	-87 004	105 453	-7,34	9,6	1,56
Продуктивність праці, тис. грн.	3 188,96	2 823,58	2 079,45	-365,38	-744,13	-11,46	-26,35	-34,79

ДОДАТОК В

Аналіз загальної суми грошових потоків ПАТ «Північний ГЗК» в 2019 - 2021 рр., тис. грн.

Показники	Рік			Всього 2019-2021
	2019	2020	2021	

Надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	31 650 200	33 600 239	49 658 640	114 909 079
Повернення податків і зборів	304 056	1 068 914	50 003	1 422 973
Цільового фінансування	344	211	138	693
Надходження авансів від покупців і замовників	21 131	33 507	20 440	75 078
Надходження від повернення авансів	147 021	30 721	4 743	182 485
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	30 996	17 841	3 419	52 256
Інші надходження	4 906 432	5 495 272	3 642 778	14 044 482
Витрачання на оплату товарів (робіт, послуг)	13 517 321	11 146 219	18 659 526	43 323 066
Праці	1 098 660	1 185 664	939 575	3 223 899
Відрахувань на соціальні заходи	301 130	324 724	258 508	884 362
Зобов'язань з податків і зборів	3 399 319	2 136 621	4 906 750	10 442 690
Витрачання на оплату авансів	9 107 750	7 574 299	5 693 738	22 375 787
Витрачання на оплату повернення авансів	70	211	269	550
Інші витрачання	6 047 064	5 174 440	4 583 932	15 805 436
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3 588 866	12 704 527	18 337 863	34 631 256
необоротних активів	1 626	1 346	0	2 972
Надходження від отриманих відсотків	2 852	1 014	9 686	13 552
необоротних активів	4 027 474	3 593 128	2 591 165	10 211 767
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-4 022 996	-3 590 768	-2 581 479	-10 195 243
Надходження від власного капіталу	1 441	0	0	1 441
Отримання позик	2 030 246	1 178 731	0	3 208 977
Погашення позик	0	0	2 710 980	2 710 980
Сплату дивідендів	1 642 780	9 119 013	12 089 880	22 851 673
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	4 297	20 612	13 672	38 581
Інші платежі	0	7 554	0	7 554
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	384 610	-7 968 448	-14 814 532	-22 398 370
Чистий рух грошових коштів за звітний період	-49 520	1 145 311	941 852	2 037 643
Залишок коштів на початок року	116 607	61 841	0	178 448
Залишок коштів на кінець року	67 087	1 207 152	941 852	2 216 091

ДОДАТОК Г

Робочий план до рахунку 20 «Виробничих запасів» підприємства ПРАТ «Північний ГЗК»

№ субрахунку	Назва субрахунку
20100	Сировина і матеріали:
201101	Основна сировина (залізорудна)
201191	Основна сировина - резерв
201201	Основна сировина (концентрат)
201301	Основна сировина (вапняк)
201401	Основна сировина (металобрухт)
201411	Основна сировина (металобрухт) безоплатно отримане
201501	Основна сировина (ферроматеріали)
201511	Основна сировина (ферроматеріали) безоплатно отримане
201601	Основна сировина (магнетитовий порошок)
201701	Основна сировина (добавки)
201801	Основні матеріали
201811	Основні матеріали безоплатно отримані
201821	Основні матеріали в підрозділах комбінату
201891	Основні матеріали - резерв
201901	Допоміжні матеріали
201911	Допоміжні матеріали безоплатно отримані
201661	ТМЦ «у виробництві»
20510000	Будівельні матеріали, виготовлені власними си
20410000	Тара й тарні матеріали, виготовлені власними силами
20120000	Матеріали, бувші у використанні
20720000	Запасні частини, бувші у використанні
20730000	Неліквідні запасні частини
20940000	Товарно-матеріальні цінності у дорозі

ЗВІТНІСТЬ ЗА 2021 РІК

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 30.09.2021 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	219368	212059	
первісна вартість	1001	308750	319772	
накопичена амортизація	1002	89382	107713	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	5388632	5746767	
Основні засоби:	1010	15553542	14951943	
первісна вартість	1011	20287224	22194653	
знос	1012	4733682	7242710	
Інвестиційна нерухомість:	1015			
первісна вартість	1016			
знос	1017			
Довгострокові біологічні активи:	1020			
первісна вартість	1021			
накопичена амортизація	1022			
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030			
інші фінансові інвестиції	1035	9	9	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	886	8680	
Відстрочені податкові активи	1045			
Гудвіл	1050			
Відстрочені аквізиційні витрати	1060			
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065			
Інші необоротні активи	1090			
Усього за розділом I	1095	21162437	20919458	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	787455	1047458	
Виробничі запаси	1101	462086	494033	
Незавершене виробництво	1102	145621	272548	
Готова продукція	1103	168779	148209	
Товари	1104	10969	132668	
Поточні біологічні активи	1110			

Депозити перестраховування	1115			
Векселі одержані	1120	4167	1960	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	32568747	42509336	
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	3591826	11407204	
з бюджетом	1135	217465	81469	
у тому числі з податку на прибуток	1136			
з нарахованих доходів	1140	0	626	
із внутрішніх розрахунків	1145			
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1585985	1683579	
Поточні фінансові інвестиції	1160			
Гроші та їх еквіваленти	1165	1225669	2128931	
Готівка	1166			
Рахунки в банках	1167	462254	969902	
Витрати майбутніх періодів	1170	227864	240971	
Частка перестраховика у страхових резервах	1180			
у тому числі в:				
резервах довгострокових зобов'язань	1181			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182			
резервах незароблених премій	1183			
інших страхових резервах	1184			
Інші оборотні активи	1190	5564	52468	
Усього за розділом II	1195	40214832	59154002	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200			
Баланс	1300	61377269	80073460	
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	579707	579707	
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401			
Капітал у дооцінках	1405	5611824	4663908	
Додатковий капітал	1410	390168	390168	
Емісійний дохід	1411	134168	134168	
Накопичені курсові різниці	1412			
Резервний капітал	1415	144005	144005	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	30433338	19849404	
Неоплачений капітал	1425	( )	( )	( )
Видучений капітал	1430	( )	( )	( )
Інші резерви	1435			
Усього за розділом I	1495	37159042	25627192	
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	328963	158201	
Пенсійні зобов'язання	1505	1693744	1786054	
Довгострокові кредити банків	1510	1177157	1049798	
Інші довгострокові зобов'язання	1515	779678	325538	
Довгострокові забезпечення	1520	48176	52039	
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521			
Цільове фінансування	1525			
Благодійна допомога	1526			
Страхові резерви, у тому числі:	1530			
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531			
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532			
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533			
інші страхові резерви; (на початок звітного	1534			

періоду)				
Інвестиційні контракти;	1535			
Призовий фонд	1540			
Резерв на виплату джек-поту	1545			
Усього за розділом II	1595	4027718	3371630	
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600			
Векселі видані	1605			
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	2437178	26511	
за товари, роботи, послуги	1615	8283576	16424581	
за розрахунками з бюджетом	1620	642193	2346529	
за у тому числі з податку на прибуток	1621	384618	2094620	
за розрахунками зі страхування	1625	18309	17963	
за розрахунками з оплати праці	1630	65664	65693	
за одержаними авансами	1635	835	395	
за розрахунками з учасниками	1640	8264022	32033494	
із внутрішніх розрахунків	1645			
за страховою діяльністю	1650			
Поточні забезпечення	1660	166690	127499	
Доходи майбутніх періодів	1665			
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670			
Інші поточні зобов'язання	1690	312042	31973	
Усього за розділом III	1695	20190509	51074638	
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700			
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800			
Баланс	1900	61377269	80073460	

У балансі відображено сгруповані у певному порядку узагальнені відомості про активи та джерела їх утворення в єдиному грошовому вимірі на кінець звітної періода та

Примітки порівняльні дані на кінець попереднього звітної періода. Деталізація і обґрунтованість окремих статей балансу розкривається в примітках до фінансової звітності згідно з відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Керівник Скачков Андрій Анатолійович

Головний бухгалтер Карлаш Таміла Петрівна

Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
"ПІВНІЧНИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ"
(найменування) за ЄДРПОУ

КОДИ
2021 09 30
00191023

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 3-й квартал р.

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	44012744	17803594
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестраховання	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(11080989)	(10201749)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий: прибуток	2090	32931755	7601845
Валовий: збиток	2095	( )	( )
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	10291077	3791000
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	(163717)	(142968)
Витрати на збут	2150	(2048432)	(2432592)
Інші операційні витрати	2180	(11307483)	(2743309)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	29703200	6073976
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	( )	( )
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	228242	903121
Інші доходи	2240	51014	78221
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	(242854)	(3030243)
Втрати від участі в капіталі	2255	( )	( )
Інші витрати	2270	(0)	(427970)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	29739602	3597105
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	( )	( )
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	5353128	647479
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	24386474	2949626
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	( )	( )

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	55111	1925
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та			

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЗА 2020 РІК

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство **ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ПІВНІЧНИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ"** Дата (рік, місяць, число) **2021 | 01 | 01**
за ЄДРПОУ **00191023**

Територія **ДНІПРОПЕТРОВСЬКА** за КОАТУУ **1211037200**
Організаційно-правова форма господарювання **Акціонерне товариство** за КОПФГ **230**
Вид економічної діяльності **Добування залізних руд** за КВЕД **07.10**
Середня кількість працівників **6 066**

Адреса, телефон **ТЕРНІВСЬКИЙ р-н, м. КРИВИЙ РІГ, ДНІПРОПЕТРОВСЬКА обл., 50079** **4006645**

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "✓" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на **31 грудня 2020** р.

Форма №1 Код за ДКУД **1901001**

А К Т И В	Код ривка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	227 364	219 368
первісна вартість	1001	298 369	308 750
накопичена амортизація	1002	71 005	89 382
Незавершені капітальні інвестиції	1005	6 637 099	5 388 632
Основні засоби	1010	14 715 026	15 553 542
первісна вартість	1011	15 807 338	20 287 224
знос	1012	1 092 312	4 733 682
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	10	9
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	639	886
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиторські витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	21 580 138	21 162 437
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 327 823	787 455
Виробничі запаси	1101	611 197	462 086
Незавершене виробництво	1102	243 931	143 621
Готові продукти	1103	469 648	168 779
Товари	1104	3 047	10 969
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	4 167	4 167
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	37 084 422	32 568 747
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	3 646 445	3 591 826
з бюджетом	1135	471 094	217 465
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 838 532	1 585 985
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	61 841	1 225 669
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	61 841	462 254
Витрати майбутніх періодів	1170	245 254	227 864
Частка перестраховника у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резерв незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	109 689	5 654
Усього за розділом II	1195	44 789 267	40 214 832
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибутті	1200	-	-
Баланс	1300	66 369 405	61 377 269

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	579 707	579 707
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	7 174 133	5 611 824
Додатковий капітал	1410	390 168	390 168
Емісійний дохід	1411	134 168	134 168
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	144 005	144 005
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	32 604 593	30 433 338
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1498	40 892 606	37 159 042
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	701 167	328 963
Пенсійні зобов'язання	1505	1 515 961	1 693 744
Довгострокові кредити банків	1510	-	1 177 157
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1 267 782	779 678
Довгострокові забезпечення	1520	27 190	48 176
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інших страхових резервів	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	3 512 100	4 027 718
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	1 155 800	2 437 178
товари, роботи, послуги	1615	12 278 613	8 283 576
розрахунками з бюджетом	1620	256 414	642 193
у тому числі з податку на прибуток	1621	42 297	384 618
розрахунками зі страхування	1625	16 462	18 209
розрахунками з оплати праці	1630	59 623	65 664
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	493	835
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	8 028 396	8 264 022
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	136 906	166 690
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	31 992	312 042
Усього за розділом III	1695	21 964 699	20 190 589
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групи вибутті	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	66 369 405	61 377 269

Керівник

Шолох Олександр Сергійович

Головний бухгалтер

Карлаш Таміла Петрівна

¹ Візначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ПІВНІЧНИЙ ПРИНЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ" (найменування)	Дата (рік, місяць, число) за СДРПОУ	КОДИ	
			2021	01 01
			00191023	

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2020 р.

Форма N2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	24 063 793	28 472 960
<i>Чисті зароблені страхові премії</i>	<i>2010</i>	-	-
<i>премії підписані, валова сума</i>	<i>2011</i>	-	-
<i>премії, передані у перестраховання</i>	<i>2012</i>	-	-
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	<i>2013</i>	-	-
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	<i>2014</i>	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(13 907 916)	(16 055 749)
<i>Чисті понесені збитки за страховими виплатами</i>	<i>2070</i>	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	10 155 877	12 417 211
збиток	2095	(-)	(-)
<i>Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань</i>	<i>2105</i>	-	-
<i>Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів</i>	<i>2110</i>	-	-
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	<i>2111</i>	-	-
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	<i>2112</i>	-	-
Інші операційні доходи	2120	2 629 584	5 941 369
<i>у тому числі:</i>	<i>2121</i>	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	<i>2122</i>	-	-
<i>дохід від використання кошитів, вивільнених від оподаткування</i>	<i>2123</i>	-	-
Адміністративні витрати	2130	(197 660)	(180 974)
Витрати на збут	2150	(3 163 536)	(3 268 841)
Інші операційні витрати	2180	(1 568 941)	(6 908 361)
<i>у тому числі:</i>	<i>2181</i>	-	-
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	<i>2182</i>	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	7 855 324	8 000 404
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	85 698	2 405 997
Інші доходи	2240	-	116 072
<i>у тому числі:</i>	<i>2241</i>	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	(2 300 501)	(857 331)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(379 106)	(73 111)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	5 261 415	9 592 031
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(920 382)	(1 597 053)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	4 341 033	7 994 978
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	(27 884)	2 837 710
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	(68 079)	(277 227)
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	(95 963)	2 560 483
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(16 344)	346 885
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	(79 619)	2 213 598
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	4 261 414	10 208 576

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	6 184 910	8 251 758
Витрати на оплату праці	2505	1 540 696	1 413 832
Відрахування на соціальні заходи	2510	335 289	306 716
Амортизація	2515	3 784 121	3 208 994
Інші операційні витрати	2520	7 512 495	9 051 343
Разом	2550	19 357 511	22 232 643

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	2318828000	2318828000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2318828000	2318828000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	1,87208	3,44785
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	1,87208	3,44785
Дивіденди на одну просту акцію	2650	3,44785	-

Керівник

Шолох Олександр Сергійович

Головний бухгалтер

Карлаш Таміла Петрівна

ДОДАТОК Е

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЗА 2019 РІК

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ПІВНІЧНИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ"	Дата (рік, місяць, число)	2020	01	01
Територія	ДНІПРОПЕТРОВСЬКА	за ЄДРПОУ	00191023		
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОАТУУ	1211037200		
Вид економічної діяльності	Добування залізних руд	за КОПФТ	230		
Середня кількість працівників	6 019	за КВЕД	07.10		
Адреса, телефон	ТЕРНІВСЬКИЙ р-н, м. КРИВИЙ РІГ, ДНІПРОПЕТРОВСЬКА обл., 30079		4006645		

Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками).

Складено (зробити позначку "у" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2019 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код радика	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	238 770	227 364
первісна вартість	1001	287 448	298 369
накопичена амортизація	1002	48 678	71 005
Незавершені капітальні інвестиції	1005	4 422 186	6 637 099
Основні засоби	1010	12 925 909	14 715 026
первісна вартість	1011	18 070 873	15 807 338
знос	1012	5 144 964	1 092 312
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	10	10
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	636 436	639
Відстрочені податкові активи	1043	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аваліційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	18 223 311	21 580 138
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 400 498	1 327 823
Виробничі запаси	1101	749 129	611 197
Незавершене виробництво	1102	170 480	243 931
Готова продукція	1103	480 889	469 648
Товари	1104	-	3 047
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	4 167	4 167
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	31 594 798	37 084 422
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	3 539 772	3 646 445
з бюджетом	1135	87 814	471 094
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інші поточна дебіторська заборгованість	1155	1 197 537	1 838 532
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	116 607	61 841
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	116 607	61 841
Витрати майбутніх періодів	1178	195 016	245 254
Частка перестрахування у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	8 423	109 689
Усього за розділом II	1195	38 144 632	44 789 267
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	56 367 943	66 369 405

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	579 707	579 707
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	6 427 813	7 174 133
Додатковий капітал	1410	388 858	390 168
Емісійний дохід	1411	132 858	134 168
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	144 005	144 005
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	23 142 337	32 604 593
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(131)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	30 682 589	40 892 606
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	738 799	701 167
Пенсійні зобов'язання	1505	1 142 406	1 515 961
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	11 271	1 267 782
Довгострокові забезпечення	1520	23 325	27 190
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	1 915 801	3 512 100
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	364 487	1 155 800
товари, роботи, послуги	1615	11 425 989	12 278 613
розрахунками з бюджетом	1620	559 412	256 414
у тому числі з податку на прибуток	1621	394 770	42 297
розрахунками зі страхування	1625	13 514	16 462
розрахунками з оплати праці	1630	48 460	59 623
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	1 074	493
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	11 116 960	8 028 396
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	205 390	136 906
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	34 267	31 992
Усього за розділом III	1695	23 769 553	21 964 699
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	56 367 943	66 369 405

Керівник

Скачков Андрій Анатолійович

Головний бухгалтер

Карлаш Таміла Петрівна

¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ПІВНІЧНИЙ ГРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ" (найменування)	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДИ		
			2020	01	01
			00191023		
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за Рік 2019 р.			Форма №2 Код за ДКУД 1801003		

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	28 472 960	26 102 600
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестраховання	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(16 055 749)	(13 330 821)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	12 417 211	12 771 779
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	5 941 369	4 273 097
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(180 974)	(155 212)
Витрати на збут	2150	(3 268 841)	(2 470 788)
Інші операційні витрати	2180	(6 908 361)	(4 706 095)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	8 000 404	9 712 781
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	2 405 997	1 466 493
Інші доходи	2240	116 072	27 811
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(857 331)	(1 279 702)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(73 111)	(40 955)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	9 592 031	9 886 428
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(1 597 053)	(1 675 392)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	7 994 978	8 211 036
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	2 837 710	(1 843)
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	(277 227)	(57 940)
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	2 560 483	(59 783)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	346 885	(10 429)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	2 213 598	(49 354)
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	10 208 576	8 161 682

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	8 251 758	7 510 147
Витрати на оплату праці	2505	1 413 832	1 031 955
Відрахування на соціальні заходи	2510	306 716	224 153
Амортизація	2515	3 208 994	2 695 103
Інші операційні витрати	2520	9 051 343	6 525 545
Разом	2550	22 232 643	17 986 903

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	2318828000	2318828000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2318828000	2318828000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	3,44785	3,54103
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	3,44785	3,54103
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	0,58219

Керівник

Скачков Андрій Анатолійович

Головний бухгалтер

Карлаш Таміла Петрівна

